

Evangelium Medici:

SEU

MEDICINA MYSTICA;

DE

Suspensis Naturæ Legibus,

SIVE

De MIRACULIS;

Reliquisque èv τοῖς βιβλίοις Memoratis,
quæ Medicæ indagini subijci possunt.

*Ubi perpensis prius Corporum Naturâ, sa-
no & morboſo Corporis Humani Statu,
nec non Motûs Legibus, Rerum Status
ſuper naturam, præcipuè quæ Corpus Hu-
manum & Animam ſpectant, juxta
Medicina Principia explicantur.*

A BERNARDO CONNOR, M. D.
è Regia Societate Londinenſi, nec
non è Regali Medicorum Londinen-
ſium Collegio.

Londini, Sumptibus Bibliopolarum Richardi
Wellinton, in Cœmeterio D. Pauli; Henrici
Nelme, in loco Royal-Exchange dicto, &
Samuelis Briſcoe, in loco vulgò dicto Co-
vent-Garden, MDCXC VII.

24 278.22.3

HARVARD COLLEGE LIBRARY

BEQUEST OF

WILLIAM MICHAEL WOODWORTH

FEB. 18, 1913.

IMPRIMATUR

Hic liber cui Titulus, *Evangelium
Medici, seu Medicina Mystica
de suspensis Naturæ Legibus,
&c.*

Tho. Millington, Præses,

Tho. Burwel

Rich. Torlesse

Guliel. Dawes

Tho. Gill

} *Censores.*

Datum ex Aedibus Collegii
nostri in Comitibus Cen-
soriis nono die Aprilis,
1697.

ii

Honoratissimo Viro
D. CAROLO MONTAGUE,

Fisci Regii
CANCELLARIO,
E Supremis Angliæ Thesaurariis,
Regi à Secretioribus Consiliis,
Nec non Regalis Societatis Londinensis

PRÆSIDI.

D*Ivina, Vir Clarissime, cum
Humanis, Sacra cum Pro-
fanis, Vacillantes Naturæ Vires,
& fluxiles Effectus cum Mira-
culis, & cum Summi Numinis Po-
tentia, juxta Medicinæ Principia,*

A 2

con-

Dedicatio.

conferre, & collata explicare, arduum nimis, & forsan temerarium plerisque videbitur. Cum præcipuè hoc tam sublime Opus, hoc tam cœleste Iter à nemine hætenus susceptum fuerit. Mihi ipsi ante Annos quosdam Effectuum eorum, qui juxta simul ac supra Naturæ Leges fiunt, Causas & Modum fortè contemplant, visum est, quòd Illi prorsus Operam ludunt qui reconditam Miraculorum Naturam obtusiori cæcutientis Rationis Acie perlustrant. Cum reliquis enim omnibus tunc existimavi quòd Effectus, qui sancitas Naturæ Leges superant, Ingeniū quoque Captum excedunt. Cum tamen deinde mecum diutiùs perpenderim, quòd omnes Corporum & Spirituum Effectus, tum illi, qui juxta Na-

Na-

Natura, vel Motûs Leges peraguntur, tum illi, qui Natura conatus exuperant, ab uno eodemque *Æternæ Voluntatis Decreto* immediatè producuntur; mihi statim proposui per *Effectuum Naturalium Cognitionem*, ad *Effectuum* super naturam notitiam, quasi per diversos gradus, paulatim ascendere, & utrosque effectus juxta ejusdem Legis Tenorem in hoc Libro illustrare. Ut autem sub tanti Nominis Auspiciis à mordacis Censuræ aculeis, & malevolorum diſteritiis incolumis evadam, Tue, Vir Spectatissime, Tutelæ novum hocce Tentamen committere non dubitavi. Cujus enim nomen hujus Operis fronti præfigere magis gestirem, quàm illius quem tam Prudens & Sagax Princeps suo

A 3 præfi-

præficere *Ærario*, & *Sanctiori-*
bus interesse *Consiliis* voluit? *Cu-*
jus *Fama* *decori* *magis* *esse* *potuit*
& *Ornamento*, *quàm* *illius*, *qui*
Tot *Tantumque* *Magnatum* *stir-*
pe *est* *oriundus*? *Cujus* *Præ-*
sidium *ardentiùs* *exoptarem*, *quàm*
illius, *quem* *tanta* *Literatorum*
Societas *ad* *omnium* *vota* *semel*
atque *iterum* *elegit* *Præsidem*? *Cu-*
jus *denique* *judicio* *præcoccem* *huncce*
Ingenii *mei* *Partem* *rudi* *adeo*
penicillo *delineatum* *lubentiùs* *subji-*
cerem *emendandam*, *quàm* *Illius*,
cui *Judicii* *in* *Publicis* *Rebus* *Sa-*
gacitas, *cui* *Ingenii* *Perspicacitas*,
cui *notissima* *Cunctis* *Merita*, *tan-*
tam *per* *totam* *Angliam* *famam*,
tantam *in* *Senatu* *authoritatem*,
tantam *apud* *Regem* *gratiam* &
favorem *acquisiverunt*, *quod* *Re-*
gi

gi ipsi equum fore visum est, Te
ad Supremos Reipublicæ Hono-
res evehere, ut suis Rebus domi
& foris tutius consuleret, ut Populi
votis responderet, & ut tua meri-
ta, collataque in Regnum Beneficia
pleniùs compensaret.

Spero, Vir Illustrissime, quòd,
etiamsi publica Regni Negotia to-
tum Te, quasi continuos inter flu-
ctus, agitatum detineant, Tibi
tandem, compositis aliquando tantis
Rebus, aut saltem, ad relaxandum
Animum, aliquandiu prætermis-
sis, vacabit identidem dicatas Tibi
Orbis Literarii Curas & Studiis so-
lito genii candore intueri, & admit-
tere, nec non gravioribus subinde
Curis interponere. At, si forte in-
cultum hocce meum Opusculum vi-
vidiorem

Dedicatio.

vidiorem Ingenii Tui perspicaciam
satiare minus valeat, meminisse
saltem haud dedigneris, quanto
cultu & observantiâ hoc quale-
cunque Munusculum offert, dicat-
que,

Vir Nobilissime,

Tibi

Devotissimus,

Bernardus Connor.

EPISTOLA

EPISTOLA

A D

Meritissimum suum Amicum, D. B. M.

E X

Anglico idiomate ab erudito J. W.
Studios. Oxon. in Latinum con-
versa, & Præfationis loco hic
præfixa.

Nondum ex animo Tibi, Vir Litera-
tissime, penitus excidisse reor nupe-
rum isthoc Colloquium, quo Tu &
Ipse de *Miraculis* disseruimus, & de opinione ar-
gutiisque quorundam, qui negant ullo sese pacto
concipere, quibus Viribus, quoque *Modo* effici pos-
sent. Cuncta, quæ congerunt in partes suas, Argu-
menta frigida nimis, & infirma visa sunt, utpote
quæ

quæ hæc tantum suadere voluerunt, Omnes nimirum Effectus, qui Intellectum Humanum superant, vires utique summi Numinis superare; aut saltem necessum esse, ad expugnandos Incredulorum animos, ut Deus non solum *Miracula* coram edat, sed eadem etiam efficiendi *Rationem Modumque* patefaciat. Hoc sumus palam professi, Illos nempe stupendos Effectus, quos pro *Miraculis* jure quidem exhibent Sacrae Paginae, aliquem supra sancitas Naturæ Leges Autorem fateri, ipsamque summi Opificis dextram virtutemque deposcere. Protinus in nostram ibant sententiam, quippe quos hac in parte diutius hæsitare merito puduit. Quamvis autem non potuerunt non persuasum habere istos hujusmodi Effectus, quos Historici spectatissimæ gravissimæque fidei narrant, inter *Miracula* jure censerî, ac præstitutas Naturæ vires omnino respuere; nè tamen opinioni nostræ facile nimis assentirentur, ut ipse mecum paulo diligentius perpenderem, utrum *Modi*, juxta quos *Miracula* Deus efficit, sub Rationem humanam cadere possent, & quis mihi tandem *Modus* vero similis videretur, sibi ut exponerem, efflagitabant.

At licet hoc Opus non sit Provinciæ meæ, quippe quæ quotidianos tantum, vulgaresque Naturæ Effectus, seu *Medicinam*, complectitur, (quæ profecto quicquid est Ingenii vel Otii mihi

pror-

prorsus exhaurit, & ex quâ magis indies perspicio, gratusque demiror providam summi Numinis Curam) eorum tamen votis morem gerere cupiens, Rem totam mecum expendere, ac, quantum possem, enodatam dare pollicebar.

Non equidem tum primum, & hic & alibi gentium eadem hac de re Argumenta audiveram, & Opusculum quoddam ad hanc rem dilucidandam aliquot abhinc annis inchoaveram. Sin è tenebris suis rudiores istas, neglectasque Schedulas non eliciuisset hæc Disceptatio, in scriniis usque meis delituisse, nec unquam mihi fortassis, aut alii cuiquam legenti tædium fecissent. Cùm autem hoc Operis parùm consultò in me receperam, visum est Chartulas illas meas incudi denuò tradere, iisque deinde perlegendas dare, ac Tuo demum & Amicorum quorundam iudicio cuncta permittere.

Rationes eas, *Hypothesesque*, quas ad expediendos hujusce rei nodos excogitaveram, & sibi tunc primum visas esse professi sunt, & plerisque pariter inauditas fore crediderunt; & quamquam pro re omni ex parte compertâ non habuerunt, hos nempe *Modos* ipsos eos esse juxta quos Deus effecit omnia, quotquot usquam facta fuerint, Miracula, hoc tamen haud ægrè sibi persuadere visi sunt, posse nimirum eos, qui Naturam Legesque Motûs non penitus ignorant, stupendos

pendos hos Effectus aliqua saltem tenuishinc intelligere.

Cùm verò nonnullos hunc in modum Consilii mei participes fecissim, esse scilicet in animo mihi aliquam hac de re *Dissertationem* edere, iidem obnixè rogarunt, ut saltem ipsa summatim Argumenta, quasi prælibanda, in manus Hominum darem. Illis autem hoc postulantibus ideo minùs obsequi visum est, quod nondum in eundem quæque ordinem digesseram, quo fortè tandem Prælo committerem, quodque pro libitu inferendi quicquam, aut rescandi jus me penes diutius esse volui. Cùm verò Tabula quædam Operis minùs consultè evulgata parum aliis, mihi meæ autem minimè placuit, & cùm plerique Conjecturis exinde perperam factis nescio quid sibi Monstri præfixerunt, visum est tandem ipsam totius instituti rationem immutare, immutataque Exemplar paucis hisce in lucem dare,

Quod itaque, Vir Egregie, molior, hoc est. Cuncta *Miracula*, quæ sacra recenset Pagina, & quæ ad Corpora, præsertim Humana, spectant, per Rationem, Medicinæque, seu Naturæ, Principia dilucidare, Intellectuique subicere in me recipio. Contendo autem (si modò revera unquam extiterint isti Effectus, & si omnes juxta pariter, atque supra Naturæ Leges Effectus præsentem *immediatamque* summi Numinis virtutem deposcant, quod nemo sanus negaverit,) non magis arduum esse conceptu quo *Modo* infinita

Proœmium.

17

nita Numinis Potentia sese Corporibus immiscens *Miracula* efficit, quàm quo repetit indies neglecta Naturæ Phænomena. Hinc mihi polliceor persuasos iri illos in Religione nostrâ *Pyrhones*, *Deistas*, iisque saltem *Miraculis*, quæ commemorant optimæ fidei Autores, protinus assensuros, cum non perspicuè minus eadem fieri, quàm stipulam ab igne exuri, posse cognoverint.

Humani Corporis fabricæ totum Opus innititur, cujus singula sæpè Membra Anatomicè perlustravi, eademque porro ope Chymix in Elementa sua primaria, minutæque Particulas sæpè resolvere: non minus enim Constructionem ejus penitus eum intueri oportet, qui dilucidare velit stupendas illas, quas præter Naturæ Leges subiit olim, Mutationes, quàm qui istas explicare aggreditur, quas secundum Naturæ Leges quotidie subit. Ob miseram suam hac in parte Ignorantiam plurimi paucis abhinc sæculis Theologi, qui hujusmodi Effectus susceperunt explicandos, aded crassas pinguesque nobis *Miraculorum* Ideas effluerunt; & ipse nonnullos in iis, quas peragravi, regionibus vidi, qui aut quæsto, aut inscitia ducti, minus observata Phænomena, rarioresque Naturalium Causarum Effectus pro *Miraculis* venditarunt: Hæc aut fraus aut ignorantia primam penè originem *Scepticismo*, *Deismo* vires & incrementum, dedit.

Corporis

Corporis autem Humani fabricâ hunc in modum pro fundamento positâ, variisque ejus Partibus, quantum per ipsos Sensus, Microscopia, Anatomiam, Ignem, aliâque id genus Experimenta potui, perspectis; pergo deinde diversos explicare *Modos*, secundum quos Naturalem ejus Statum præter Naturæ Leges à suprema Numinis Potentiâ mutatum olim fuisse accepimus. Cum enim pro comperto habebam è Materia sola extractum esse Corpus Humanum, & hanc ipsam Materiam nihil aliud esse quam Particularum quarundam, quæ *Molem*, *Figuram*, & *respectivum* ad se invicem *Situm* habent, arctissimum Nexum & Unionem; omnes porro Mutationes, quæ præter Naturæ Leges eidem quoad *Molem*, *Figuram*, *Situmve* queant accidere, Intellectui quopue subjici posse illicò mihi persuasi. Antè verò quàm reconditiora hæc Argumenta occipiam, quæ subtiliorem poscunt Indaginem, non abs re fore videtur, *Causam*, *Naturam*, *Legesque Motûs* accuratius exquirere; quippe quòd à solo Motu omnes, qui juxta Naturam, & ab ejusdem Motûs *Legum suspensione* omnes qui præter Naturam fiunt Effectus, seu *Miracula*, causas & ortus habent. *Leges* autem *Motûs* triplici *Modo* suspendi posse contendo; juxta quas *Motûs suspensæ Leges* non magis arduum est ipsa *Miracula*, quàm secundum receptas ejusdem *Leges* quotidianos Naturalium Causarum Effectus, explicare.

Quamvis autem moneo ad hæc *Motus suspensas* *Leges* commodè posse referri omnia, quotquot unquam fuerint, *Miracula*, non est tamen in animo mihi cuncta *Miraculorum* genera considerare, sed ea solum quæ omnium hætenus Eruditorum Ingenia maximè torserunt. Cætera verò, quæcunque forsan occurrant, à quopiam acrioris Iudicii ad aliquam *Suspensionis* nostræ legem possint aptè referri.

Inter omnes, uti spes est, aliquando tandem constabit, Librum hunc nostrum (etsi de industriâ memet à Sacris Literis & Religione abstinero, utpote à Provinciâ meâ prorsus alienis) magno usui fore: prout Eruditi nonnulli, cautissimique hac in parte Theologi mihi coram fateri non dubitarunt. Non enim Cogitata hæc de re mea publici juris unquam fecissem, nisi quorundam Amicorum hortatu iussuque, qui Rerum Sacrarum commodo meliùs, quàm ipse poteram, visi sunt providere. Hic etiam libet palam profiteri, me nihil aliud in hac *Dissertatione* moliri, quàm ut exquiram quantum stupendos eos in Corporibus Effectus, qui Naturæ vires superant, per Medicinæ Principia perscrutari possimus, & confirmare. Hoc enim Argumentum & à Theologicis Studiis prorsus alienum est, nec idem, quod sciam, ullus unquam Medicus, nedum Celeberrimus Ille, omnibusque, & Tibi præ cæteris ex affinitate notissimus, *Religionis Medici* Author, attigit. Omnes, uti spero

ro

ro, quotquot hunc Tractatum perlegerint, me
in hoc Opusculo Religioni tantum & Medicinæ
promovendæ operam dedisse pro comperto
habebunt; aded ut abs Te, Amico simul & æ-
quo Rerum æstimatore, hoc gratiæ duplici no-
mine mihimet ausum polliceri, Te nempe vindi-
cem fore

Tui

Lond. Octob. 22.
Anno æræ salutis,
1696.

Cultoris

Humilimi,

B. Connor.

Evangelium

EVANGELIUM MEDICI:

Seu

Medicina Myſtica,

DE

Suſpenſis Naturæ Legibus,

Sive

De Miraculis,

Reliquiſq; *ἐν τοῖς Βιβλίοις* memo-
ratis, quæ Medicæ indagini
ſubjici poſſunt.

ARTIC. I.

*De ſtatu Corporis, præcipue Orga-
nici, ſecundum naturam.*

IN primo hujus Operis vesti- *Artic. 1.*
bulo neceſſe viſum eſt obſer- *Scopus O-*
vare, quod uti ſupremus Re- *peris.*
rum Opifex duas creare dignatus
eſt ſubſtantias, *Materiam* nempe

B

&

Artic. I. & *Spiritum*, sic duas sancire voluit
 Duæ natu- in Natura *Leges*, quibus effectus
 ræ leges, earundem peragantur, *Leges* nem-
 leges mo- pe *Motus*, quibus corporum ef-
 tus & mo- fectus producantur, & *Leges Mo-*
 rum. *rum*, quibus animi affectus &
 munia reguntur. Hæ autem duæ

Leges, nullam inter se affinita-
 tē, nullum commercium, aut
 mutuam à se habent dependen-
 tiam; quia non solum diversis,
 sed etiam plane oppositis rebus
 dicatæ sunt. Medicorum est *natu-*
ram corporum atq; *leges motus* illu-
 strare, & *Morum Legibus* obtem-
 perare tantum; vel ^a iis *Legibus*
 quæ nobis à natura sub *rationis*
 nomine insitæ sunt, vel ^b iis quæ
 cœlitus nobis ipsis sunt traditæ, vel
 per ^c alios nobis inde patefactæ:
 Divinarum vero rerum Interpre-
 tes, non tantum *Morum Legi-*
buz obsequi ipsi, sed etiam eas-
 dem aliis ^d instillare, & palam
 promulgare debent. Quoniam
 autem

[^a, ^b, ^c, &
 reliquæ in-
 termixtæ
 literæ quæ
 ad margi-
 nem referri
 deberent, ad
 notas fini
 libri ap-
 pensas re-
 feruntur.]

autem sancita jam tum ^r *Nova*, *Artic. 1.*
tum ^r *Vetoris Legis*, pro regendis
moribus decreta, multis confir-
mata sunt, & quasi figillata ^r *mi-*
raculis; & quoniam hæc *Mira-*
cula in solis fere corporibus pro-
ducta sunt, & in humano præci-
pue corpore transacta, congru-
um mihi visum est, juxta *Motus*
leges, & juxta *Medicinæ principia*,
Miraculorum naturam investiga-
re, ut non tantum veritas *Legum*
Morum atq; æquitas, sed etiam
provida summi *Legislatoris* maje-
stas eluceat. Ut autem res tota
clarius in lucem prodeat, diver-
sos *Corporis Humani* status, &
motus ipsius naturam prius ex-
plorare necessum erit.

De Humano igitur Corpore
supra naturæ suæ terminos elato
præcipue tractaturus, haud abs-
re fore existinavi, quidpiam de
genuina *Corporis*, præcipue *Orga-*
nici, indole obiter prælibare; ut

Artic. 1. clarius pateant ea quæ de *miraculo* ipsius *Statu* dicturus sum. Uti enim necessum est, *infitos Corporum* affectus & proprietates dignoscere, ut proprios & naturales ipsorum effectus concipiamus & explicemus, sic quoq; ut supernaturales *Corporum* status elucidemus, *Corporum* ipsorum natura, quæ utriusq; status est fundamentum, prius erit investiganda.

Natura
materiæ.

Etiam si dubitare nullatenus liceat de vera multarum ^h *Rerum*, à *corporibus* natura penitus discrepantium, existentia; nihil tamen perspicua concipimus mente, præter *corpora* ipsa, seu *materiam*. Nihil autem per *materiam* exprimimus, nisi substantiam in omnes dimensiones vere extensam, quæ varias habet partes sibi applicatas, & extra se positas; quæ partes, in minores adhuc particulas, & hæ adhuc in

in minores sine fine dividi possunt. Materiei igitur cujuscunque particulae in eo conveniunt, quod omnes longae sint, latae, & profundae; discrepant tamen in eo, quod haec diversa mole, illae peculiari figura, aliae citatiori motu sint donatae; & triplici hocce discrimine innumera illa tam fluida quam solida corpora efformant, ex quibus tota mundi machina compingitur. Unaquaeque autem materiae particula ita in se intime solida est, ita spatium, in quo continetur, mole sua, etsi exigua, vere replet, ut nullum prorsus aliud corpus in eodem simul spatio admittere, nec aliud corpus solidum ipsa inire, aut penetrare valeat: Unde omnes corporum, & Orbis totius partes contigua quadam vicinia sibi tantum succedunt, & sic sibi appositae in immensam seriem extra ingenii aciem protenduntur.

Artic. 1.

Materiae
species.

Materia est
solida, unde impenetrabilis.

Artic. I.

Tota mundi materia in duas Corporum species formata est, Organica nempe, & Inorganica. Inorganica Corpora sunt ea quæ moleculis seu integrantibus partibus, nulla textura aut structura diversis, sed homogeneis, & sibi ubique similibus constant. Hujusmodi Corpora maximam mundi partem constituunt; qualia sunt, Stellæ, Cœli, Planetæ, Aer, Aqua, Terra, Mineralia omnia, Lapidēs, Sanguis, omnes Humores & Liquores: Omnis enim portio aeris, aquæ, lapidis, sanguinis, & reliquorum Corporum inorganicorum, eandem habet texturam & indolem, cum tota massa aerea, aquea, lapidea, sanguinea, & totius massa nomine insignitur.

Quid Corpus Organicum.

Corpora vero organica sunt ea, quæ multis diversæ fabricæ organis totidem quasi machinulis efformantur, quæ, inquam, constantem & peculiarem habent diversarum

versarum partium situm, & diffimi- Artic. 1.

lem cujusc; partis structuram &

usum. Hujusmodi sunt Vegetan-

tia & Animantia omnia: Quæli-

bet enim Planta multis partibus

situ, textura, & usu discrepanti-

bus potitur. Alia nempe Arboris

pars vocatur radix, alia truncus,

medulla alia, alia folia; quibus

vegetatio fruticis promovetur.

Animantia quoq; omnia multi-

plici Organorum numero & se-

rie, cerebro nempe, corde, pul-

monibus, stomacho, trunco, ar-

tubus, variisq; id genus partibus

gaudent, quibus vitales & ani-

males motus peraguntur.

Hic autem de *occulto* Corporis

Humani *statu* tractaturus, non

de coelis, aere, lapidibus, aut a-

liis mineralibus, non de terra, a-

qua, aut aliis hujusmodi *inorga-*

nics corporibus agam, sed de his

tantum quæ numerofo organo-

rum apparatu instructa sunt, uti

Artic. 1. Animantia omnia. Præ cæteris autem animantibus de Corpore Humano, mirabili Medicinæ objecto, hic præcipue nobis sermo est instituendus. Hic autem Corpus nostrum non quatenus intra naturæ suæ gyrum comprehenditur, nec quatenus Medicinæ contemplandum pro conservanda aut restauranda valetudine subjicitur, sed quatenus supra nativum statum elevari potest, hic nobis præcipue tractandum est.

Investigandum nempe quot & quibus modis genuinus ipsius status divinitus mutari potest: Omnes enim qui hæcenus de Corpore humano scripserunt Medici, alii statum ipsius secundum naturam, seu sanum; alii statum præter naturam, seu morbosum, perquam accurate illustrarunt; nulli autem hucusq; statum ipsius super naturam seu miraculosum,

Tres corporis humani status,

sum, perpenderunt. Quare novum atq; arduum nobis tentandum est iter, & extra solitum Medicinæ stadium nonnihil excurrendum est. Cum enim affirmant omnes, quod præter sanum & morbosum Corporis nostri statum, varii fuerint status ipsius super naturam, & cum nemo hactenus hosce status juxta Medicinæ principia illustrare tentaverit, operæ pretium mihi visum est, eosdem, quanta possem solertia, ad rationis normam reducere; ut illi, qui de hujusmodi miraculis dubitarunt, eadem concipiant; & illi qui eadem admiserunt, ratione demum illustrata, intensiori & vividiori fide credant. Ne autem in insolita hacce & quasi cœlesti indagine mens nostra per devia passim sine duce divagetur, *Natura* vestigiis insistendum est. Etiam si enim in illustrandis *miraculis* naturæ leges exce-

Artic. 1. excedere necessum fit, ab illis
tamen recedere non licet; &
etiamsi Corporis Humani status
super naturam juxta statutas mo-
tus leges explicare non valemus,
in illis tamen explican-
dis infitos corporum affectus &
phenomena perpendere oportebit.
Quod ut rite peragamus,
naturalis Corporis Humani fa-
brica, motus, & munia prius
erunt obiter prælibanda.

ARTIC.

A R T I C. II.

De statu Corporis Humani secundam Naturam.

Homo totus ex triplici co-
nalefcit fubftantia, * *Spiri-
tu, Corpore, & Anima.* *Spiri-
tus* eft pars hominis *cogitans*, quæ
vulgo anima rationalis nuncupa-
ri folet, etfi nullum animæ mini-
fterium vere exerceat, ut infra
patebit. Anima funt fluida cor-
poris, *Sanguis* nempe ac *Spiritus*
animales. Corpus vero ipfum
eft mira illa ac concatenata par-
tium folidarum feu organorum
series & fabrica, quæ *Spiritus* &
animæ fulcrum eft & domicili-
um. *Spiritus*, rationis iudex,
cum libero agat arbitrio, animæ,
quæ neceffitate quadam operari
cogitur, munia non obit, fed *fen-
sus*

Tres ho-
minis par-
tes.

Spiritus
non eft a-
nima.

Artic. 2. *Animæ natura & officium.* ~~su~~ duntaxat est author, & motus voluntarii arbiter. Anima vero, seu humores & liquor

nervorum, vitam corporis conservant, involuntarios nempe cordis & respirationis motus suo motu producant. Quibus motibus cessantibus, vita corporis extinguatur, moxque recedente ab exanimi cadavere spiritu cogitante, hominis natura dissolvitur. Hic autem de parte hominis cogitante, quæ suam ipsius cogitationem & captum superat, & quæ sensuum aciem fugit, agere non fert animus, sed de corpore tantum & anima, quæ rationis non solum, verum etiam sensuum scrutinio magis obvia patefcunt.

Corporis
humani
duæ partes.

Duæ in Humano Corpore observari possunt partes, *integrantes* nempe, & *elementares*. Partes integrantes seu organicae, sunt conspicuae, aut saltem sensilis magni-

magnitudinis, uti cor, hepar, *Artic. 2.*
manus, pedes; & Anatomiae o-
pe structura ipsarum detegitur.
Particulæ vero elementares, seu
prima principia, sunt exilissimæ
& insensiles atomi, ex quibus in-
vicem conjunctis, & in debitum
situm, texturam, & seriem dispo-
sitis, partes *integrantes* constru-
untur; hujusmodi Elementa non
cultri acie, sed ignis tantum Chy-
mici ope extrahuntur. Atomi
autem nomine hic nihil aliud in-
telligi velim, nisi minimam cor-
poris alicujus particulam ab aliis
particulis vere divisam, & in se
sine fine divisilem.

Si igitur minutissima corporis *Partes E-*
nostri Principia juxta *Chymia* *lementa-*
scrutinium perpendamus, to- *res.*
tum corpus in quatuor materiae
species, in certam nempe parti-
cularum *Terra* elementaris, *A-*
que, *Salis*, & *Sulphuris*, propor-
tionem resolvetur. Quæ parti-
culæ

Artic. 2. cula variis modis, & in diversa quantitate sibi appositæ, moleculas discrepantis indolis & texture efformant. Et hæ moleculæ strictius aut laxius inter se associatæ, partes corporis alias fluidas, uti humores, alias solidas, uti carnem & ossa, constituunt. *Molecula est quævis vel minima mixti alicujus corporis portio, quæ ex quatuor primis principis coalescit.* Sic omnis portio carnis vel sanguinis, ex terra, aqua, sale, & sulphure, constat: Ut autem hæ moleculæ ex atomis elementaribus constantes solidas partes efforment, in tenuissima duplicis generis stamina abeunt, vascula nempe, & vasculares fibras. Vascula sunt venæ, arteriæ, nervi, lymphæductus, & varia glandularum excretoria. Ex his autem solis vasis non coalescit totum corpus, ut plurimi voluerunt; sed & adsunt præterea innumera

Partes Or-
ganicæ.

Texrura
corporis
humani.

innumera filamenta cava, seu *Artic. 2.*
 fibræ vasculares gracillimæ, quæ
 prout ætiori vel laxiori nexu
 stringuntur, partes alias aliis
 solidiores constituent; quemad-
 modum sunt ossa, cartilaginee,
 ligamenta, membranae, tendines,
 muscoli, & glandulae; & hæ fi-
 bræ in magna quantitate sibi su-
 perpositæ multa strata, & quasi
 lamellas filamentosas efformant,
 quæ indies post ortum ab appel-
 lante & alente sanguine in lon-
 gum & latum turgentes, non ve-
 ro in numero crescentes, eximi-
 am tandem corporis humani
 molem efformant.

Corpus Humanum in duas *Partes fluidæ & or-
ganicæ.*
 adhuc alias partes, solidas nem-
 pe & fluidas, seu humores, divi-
 dendum est: Solidas partes jam
 recensuimus. Fluidæ partes sunt
*sanguis, lympa, spiritus anima-
 les, saliva, mucus narium, fer-
 mentum ventriculi & intestino-
 rum,*

Artic. 2. rum, bilis, succus pancreaticus, adeps, humores oculorum, lachryma, semen virile, ovi muliebris latex lymphaticus, humor pericardii, menstrua, urina, & sudor. Omnes autem hi humores præter urinam, menses, & sudorem, peculiarem habent usum in corpore nostro. Urina vero, menstrua, sudor, & faeces, excrementa sunt foras amandanda. Omnes humores à massa sanguinea tanquam totidem à communi parente fluvio germani rivuli derivantur.

Tres motus sanguinis:

Massa hæc sanguinis triplici motu, eoque perenni agitatur, fluidi nempe, fermentationis, & circulationis. Tribus hisce motibus jugiter attenuatur, & principia ejusdem in tumultuoso hocce conflictu absumptis angulis atteruntur; unde indito impetu, & quasi æstro percita evolant & dissipantur; quare perenni egent reparatione, ut exhalantium

um particularum iactura ab in- *Artic. 2.*
gestis alimentis resarciatur. Plu-
rima igitur diversæ indolis pa-
bula ab animantium & planta- *Digestio*
rum familiis deprompta deglu- *& Chylus.*
tiuntur. Hæc alimenta dentibus
attrita, & à lingua cum saliva
subacta à faucibus per gulam in
ventriculum detruduntur; ibi-
demq; partim à propriis princi-
piis salinis, partim à fermento
stomachi lymphatico, partim ab
ambientium viscerum calore, par-
tim à jugi diaphragmatis & mus-
culorum abdominis motu com-
pressa & attrita digeruntur, seu
per quasdam horas dissolvuntur,
donec in fluidum quoddam li-
quamen, quod *Chymus* vocatur,
convertuntur. Hicce Chymus
per pylorum à peristaltico ven-
triculi motu, & ab impulsu dia-
phragmatis in intestina detrudi-
tur, in quibus accedente bilioso
& pancreatico succo, necnon oc-
cur.

Artic. 2. currente fermento à glandulis Peyeri intestinalibus eructato ulterius eliquatur & comminuitur. Quare tenuior ipsius & fluidior portio, relictis pone facibus per podicem excernendis, à sitientibus vasorum lacteorum ostiolis in cavitatem intestinorum hiantibus, sub *Chyli* nomine, consistentia, & colore albicante lac referens, absorbetur. Hinc Chylus per mesentericas Asellii glandulas ad Pecqueti receptaculum cum affluente lymphâ miscendus & ulterius diluendus vehitur. Illic per ductum Thoracicum à rene sinistro ad jugulum usq; supra dorsi vertebrae porrectum in subclaviâ venâ sinistram exoneratur. Istinc declivi tramite per venâ cavâ ad cordis ventriculum dextrum tendit, & tanquam rivulus cum toto massæ sanguineæ flumine à toto corpore huc confluyente commiscetur; ubi cum

Chyli processus.

Sanguificatio.

cum eodem subactus, per totum *Artic. 2.*
corpus & per exilissimos & an-
fractuosos partium canaliculos
jugiter circulatur; ab inspirato
aere rarefactus, intestina princi-
piorum turba fermentescit, &
cruoris tandem naturam assumit.
Sanguis sic à sanguine elaboratus
& confectus, perenni circuitu à
corde, tanquam à machina hy-
draulica ad omnes & singulas
corporis partes per arterias pro-
pellitur, & à corporis partibus per
venas ad cor denuo revertitur,
hinc iterum in orbem confestim
agitandus.

Hujus sanguinis triplex est u- *Ufus San-*
sus; præcipuus ut calore suo & *guinis.*
variis motibus vitam conservet;
tota enim corporis nostri vita in
solo sanguine sita est: alter ut
ad omnes corporis partes delatus
easdem nutriat: tertius demum,
ut in variis corporis glandulosis
partibus diversos humores mul-

Artic. 2. triplici usui dicatos deponat. Quicquid aliquem humorem à sanguine secernit glandulæ, filtri, coli, vel cribri nomine solet appellari. Hujusmodi glandulas seu colatoria per totum corporis nostri habitum, per internos ejusdem recessus, & inter musculeas carnes, passim disseminatas reperimus, ut in diffitis & diversis hisce locis varia fluida ab appellente sanguine tanquam ab inexhausto fonte colentur.

Circuitus
Sanguinis.

Totus igitur purpurei laticis torrens à dextro cordis ventriculo per arteriam pneumonicam ad pulmones propellitur, ibidemq; à subeunte & commixto aere rarefactus, & coccineo colore tinctus, ad lævum cordis ventriculum redit; inde mox per aortam ad totum corpus emissus protruditur. Ad cerebrum evectus animales spiritus, motum & sensum corporis partibus largituros in glandulosum

losum cerebri corticem, & illinc *Artic. 2.*
in nerveos tubulos deponit. Ad

lymphaticas glandulas appellens,
limpidum, pellucidum, balsami-
cum quendam & coagulari ap-
tum liquorem exonerat, qui *lym-* Secretio
pha dicitur, & in propriis *lym-* Animalis.

phæductibus ad cor & sanguinem
uti flumina in mare à quo sca-
turiunt, revertitur. Per glandu-
las lachrymales lymphaticum
quoq; humorem in oculum, ut
irrigatus facilius moveatur, ex-
puit.

Per glandulas *Membranae*
pituitariae mucum nasum oblini-
t,

ne à pertranseunte respirationis
aere exiccatus are scat. Copiosam

salivam in buccas diluendis cibis
& lubricandis faucibus dicatam

mandat. Per glandulas Stoma-
chi, intestinorum, & pancreatis

lymphaticum quoque succum di-
gerendis dapibus destinatum lar-
gitur.

Lachrymæ, humor na-
rium, saliva, fermentum ventri-
culi,

Artic. 2. culi, succus pancreaticus, fermentum intestinorum, imo humor pericardii, ejusdem omnino indolis sunt cum lymphâ, & non nisi nomine tantum tenus ab ipsâ discrepant. Idem sanguis ad jejunum properans succum biliosum per acinosas ejusdem glandulas ad duodenum intestinum sub *felis* nomine transmittit. In renibus copiosum à sanguine serum secernitur, ne cruoris principia à luxuriante phlegmate nimis diluantur, aut ne dissoluta nimis tumultuoso fermentationis conflictui inepta reddantur. In laxa & flaccescente lienis substantia motus sanguinis refrænatur, ne citatori raptatus cursu citius quam par est circulum percurrat. In glandulis cutis milliariibus per totum corporis ambitum sitis, sudor & transpirationis materia ab affluente sanguine separatur. In testibus filtratur sperma-

spermaticus succus, quod semen *Artic. 2.*
perperam (ut infra patebit) vo-
citari solet, ut non tantum ho-
minis species propagetur, sed e-
tiam ut robur corpori accersatur,
uti vox eunuchorum gracilis, &
languidæ eorundem vires satis
demonstrant. Sicque sanguine
ad omnia corporis colatoria ju-
xta circuitus leges jugiter appel-
lente *Secretio animalis* peragitur.

Sanguis porro ad musculorum *Muscularis*
fibras accedens, & eorundem tu- *motus.*
bulos subiens, necnon cum oc-
currentibus ibidem spiritibus ani-
malibus per appensos nervos af-
fluentibus præter modum rarefa-
ctus, vel, ut aiunt, explosus, e-
asdem fibras dilatat, & dilatan-
do abbreviat; & hoc modo mo-
tus producit muscularis. Si
musculi sic contracti musculos
habeant antagonistas seu opposi-
tos, motus erit voluntatis arbi-
trio & nutui animæ subjectus; si
C 4 vero

Artic. 2. vero muscoli nullis æquilibrentur antagonists, uti cor, muscoli respirationis, & fibræ musculares œsophagi, ventriculi, & intestinorum, motu convellentur involuntario & perenni, qui ex arbitrio animæ neque accelerari, neque retardari, multo minus supprimi poterit.

Structura
Corporis
humani.

Tota igitur humani corporis machina ex plurimis organis, seu partibus integrantibus textura diversis compingitur. Quodlibet organum ex certo & determinato *fibrarum vascularium* numero constat. Quælibet fibra ex exilissimis & vilum fugientibus terreis, aqueis, salinis, & sulphureis diversæ figuræ particulis, tanquam ex totidem *elementis*, in miras formas, multiplices machinulas, & elateres abeuntibus constat. Omnes hæ partes solidæ perluente sanguine, aliisque fluidis irrigantur. Nativus itaque corporis

corporis humani status est, ut ex *Artic. 2.*
solidis & fluidis partibus mutuo
quodam & officioso ministerio si-

Quid sani-
tas.

bi invicem subservientibus, effor-
metur. Solidæ enim partes situ,
textura, & usu discrepantes flui-
das partes seu humores conti-
nent, movent, depurant, dige-
runt, exaltant, facibus expurgant,
variisque usibus idoneos reddunt.
Humores vicissem perenni cir-
cuitu citati & effervescentia par-
tes solidas alunt, alimento ipsi
restaurantur; in diversis corpo-
ris colis utiles & faculentos suc-
cos deponunt, naturales cordis
& respirationis motus vitam no-
stram constituentes producant,
& omnia reliqua partium solidi-
orum munia suo appulsu & in-
fluxu moliantur, & peragunt.

Cæterum, corpus nostrum non
tantum ex solidis & fluidis parti-
bus constituitur, sed etiam ex
accerfitis indies ab eduliis nova-
rum

Diversi
Corporis
Humanæ
affectus.

Artic. 2. rum particularum stratulis & ag-
gerie, ad eximiam tandem, præ-
fixam tamen, magnitudinem ex-
tumesçit. Progressivis aliisque
voluntariis motibus mentis im-
perio subjectis libere movetur.
Quinque sensuum beneficio ex-
ternarum rerum imagines & af-
fectus animo per nervos condu-
cit. Internos quoque animi
conceptus, linguæ vocem & lo-
quelam modulantis ministerio,
exprimit. Omnes suas à natura
præscriptas partes ita sibi semper
continuas habet, ut non tantum
in unico semper reperiatur loco,
sed etiam omnia alia corpora à
loco in quo continetur removeat.
Quoad ipsius genesim, maris &
fœminæ conjugio generatur. Post
ortum, animantium & plantarum
substantia pastum ad præfixum
roboris & molis fastigium paula-
tim evehitur, donec post elapsos
plurimos annorum orbis, si non
morbis

morbis saltem sponte sua, laxa- *Artic. 2.*
ta tandem & enervata partium
textura, præ vappescente senecta
extinguitur. Sed de his omni-
bus intra quosdam annos fusius
agam in duobus Tractatibus quos
publici juris facturus sum, unum
De Principiis Medicinæ & Fer-
mentatione, alterum *De O Econo-*
*mia Animal*i, illum Chymicis,
hunc Anatomicis experimentis
illustratum.

ARTIC.

ARTIC. III.

De Statu Corporis Humani præter Naturam.

Artic. 3.

UT Corporis humani statum super naturam rite perpendamus, necesse est ut non tantum statum ipsius sanum, sed etiam morbosum obiter illustremus, ut ad miraculorum naturam, causas, & effectus tanquam ad instituti nostri scopum & metam præstrato quasi per diversos gradus itinere paulatim tandem accedamus. Corporis nostri status secundum naturam, uti jam inuimus, est debita illa partium solidiorum & fluidiorum dispositio, qua per mutuum eorundem influxum, & concursum omnia corporis & animi munia rite peraguntur. Corporis autem status præter

Quid sanitas.

Quid morbus.

præter naturam seu æger, est de- *Artic. 3.*
pravata: aut perturbata earun-
dem partium dispositio, qua om-
nia vel aliqua corporis seorsim,
aut animi, vel utriusque simul
munia læduntur, vel quædam
abolentur. Alii enim morbi u-
sum tantum partium lædunt, uti
ophthalmia, podagra: alii usum
earum penitus diruunt, uti *gutta*
serena, surditas, paralysis. Qui- *Sedes*
dam morbi totum corpus affici- *morbo-*
unt, uti *febres, apoplexia, epilep-* *rum.*
sia, convulsio. Quidam corporis
tantum partem lædunt, ut Asth-
ma, colicus dolor, podagra, hy-
drops abdominis, gonorrhœa.
Quidam corpus tantum affligunt,
uti paralysis: alii animam tur-
bant, uti delirium, melancholia,
insomnia. Alii denique corpus
& animam cruciant, uti mania,
phrenitis, soporosi & hysterici af-
fectus, dolores omnes, & tor-
mina.

Pro-

Artic. 3.

Tres mor-
borum
Classes.Morbi
Chirurgi-
ci.

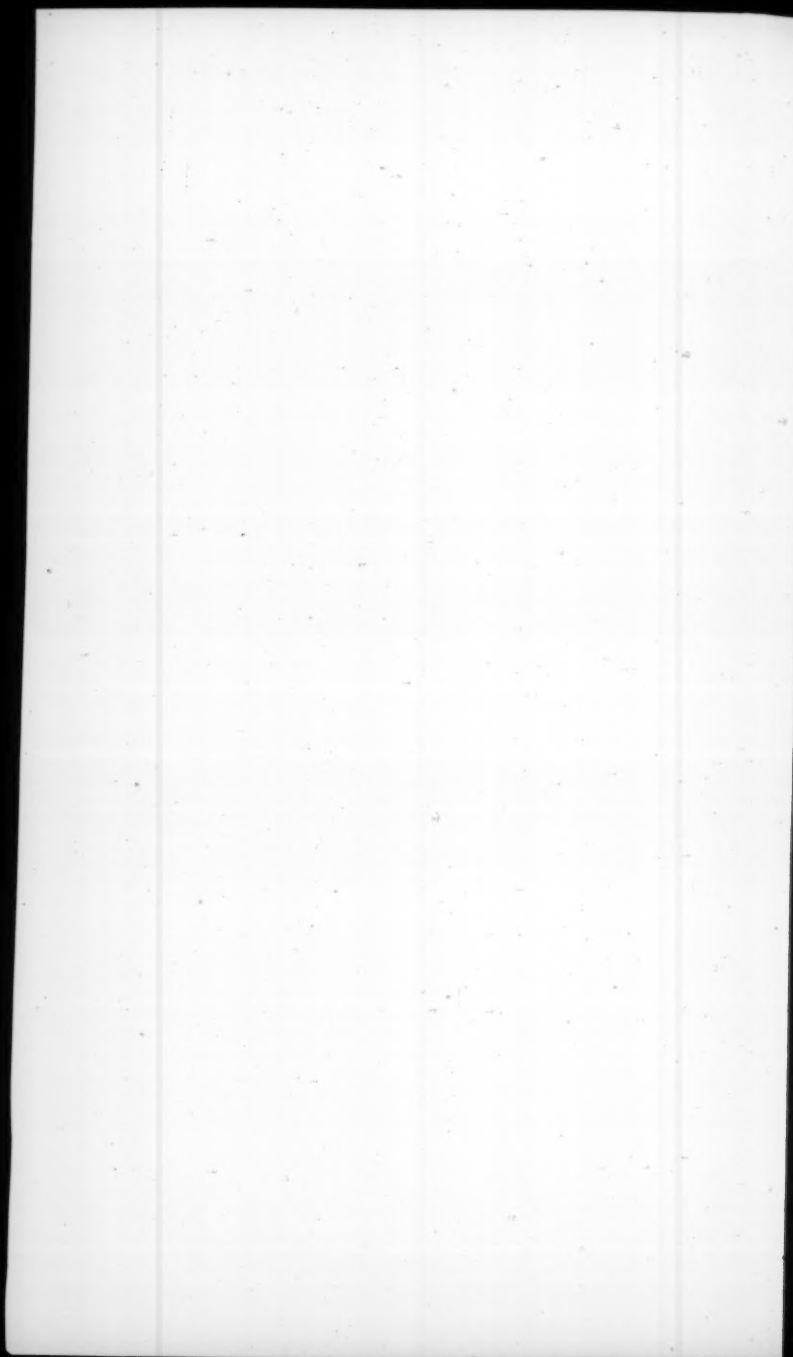
Prolixum nimis hic foret, & procul ab instituto remotum pleniorē morborum historiam tradere, quæ sola in ingenti volumine vix contineri posset. Ne tamen res penitus intacta prætermittatur, morborum omnium sedem & causas contractiori obiter penicillo delineare licebit. Morbi omnes ad tres classes reduci possunt, morbos nempe partium *solidarum*, morbos *fluidarum*, & morbos *utrarumque partium*. Partes solidæ, ossa nempe & carnes, quinque tantum modis lædi possunt. Vel enim tumore præter modum turgent, vel vulnere inciduntur, vel ulcere aut carie corroduntur, vel a loco removentur, uti in herniis, prolapsu uteri, ani, & ossium dislocationibus; vel à contusione aut fractura dissolvuntur. Hujusmodi partium solidarum seu organorum morbi, etiamsi medicorum

dicorum digni sint consilio, Chirurgorum ut plurimum curæ mēdendi relinquuntur. *Artic. 3.*

Partium vero fluidarum morbi, qui perspicaci medicorum judicio curari debent, alii in massa sanguinea siti sunt; alii in spiritibus animalibus hospitium tenent. Hospites sanguinis affectus ad duas species reduci possunt: *Morbi sanguinis.* vel ad eos qui cruoris massam nimis inspissant, seu quod idem est, ad eos qui motum ipsius tum fermentationis, tum circuitus retardant; & ad eos qui eandem nimis attenuant & dissolvunt, ac utrumque hunc motum nimis accelerant. Longe plures sunt morbi in quibus sanguis crassitie quadam nimis lentescit, quam in quibus ad citatiorem quam par est motum stimulatur. Ad hanc enim ultimam classem solæ Febres aut febriles affectus reduci possunt. Sub priori vero ordine reliqui

Artic. 3. liqui fere omnes massæ sanguineæ affectus collocari possunt. In statu sanguinis spisso principia ejusdem *salina* & *sulphurea* fixa sunt & crassa; molecule ipsius grandiores sunt, multo *tartaro* & *sale acido* fixo aggravatæ; unde torpido quodam & quasi restudineo gressu circulatur: Et sic in angustis partium canaliculis, & præcipue in tortuosis glandularum anfractibus, præ lentore nonnunquam retinetur & sistit. Itaq; in cursu sic impeditus sanguis, obstructions, inflammationes, scirrhus, sarcomata, verrucas, pustulas, œdemata, impetigines, variosq; alios tumores, & infarctus tum in visceribus, tum in habitu corporis juxta partium debilitatem, & peculiarem ipsius intemperiem producet; Corporis atq; animæ munia torpore quodam illaqueata retardabit, & corpus ad exercitium minus agile red-

Sanguis
spissus.

reddet. Hinc somnolenti, he- *Artic. 3.*
betes, melancholici, hypocon-
driaci.

Si sanguis hicce spissus sale aci- *Sanguis*
do luxuriante nimis sit aliunde *salus.*
aculeatus, non tantum segniori
circuitu agitabitur & intestino
motu, sed etiam spiculis suis sa-
linis hinc inde partium texturam
dilaniabit, & in ulcus eliquabit,
uti in *Phthisicis, Scrophulosis, Stor-*
buticis, Venereis affectibus, in gan-
grena, carie, carbone, cancro, a-
liisque tumoribus erodentibus,
juxta varios salsedinis & acrimo-
niæ gradus videre est; in quibus
sanguis salinis hujusmodi aculeis
totus echinatus, non tantum mol-
liorum carniū texturam strigi-
lis instar paulatim dilacerat, sed
etiam solidiorum ossium fibrosas
laminas altius erodit. Salini ii- *Dolores*
dem cuspides nunc *cephalalgiam,* *unde.*
nunc *cardialgiam, colicum* nunc
dolorem, nunc nephriticum, arthri-
D ticum,

Artic. 3. ticum, rheumaticum, nunc pleuriticum, variosque id genus atroces dolores & cruciatus acicularum instar stimulando excitant, corpusque nonnunquam, substantiam ipsius abradendo, furtim emaciant. Hujusmodi autem morbi in partibus simul fluidis & solidis hospitantur.

Morbi
Spirituum.

Qui in spiritibus animalibus habitant morbi, alii pariter à suppresso aut retardato eorundem motu, vel à diminuta copia; alii à devio & effero eorum orgasmo proveniunt. Ad primam classem reducuntur *Catalepsis, Apoplexia, Coma somnolentum, Carus, Vaternus, Paralysis, Stupor, Tremor, Lassitudo, Debilitas, Timor.* Ad ultimum vero ordinem redeunt *Mania, Phrenitis, Delirium, Fatuitas, Melancholia, Vertigo, Convulsio, Motus Convulsivi, Epilepsia, Hyfterici affectus, Horror, Rigor, Ira, Dolor.* Uti omnes

nes sanguinis morbi à causis exter- Artic. 3.

nis; nempe vel à *nimio cibo aut potu*, vel à *motu præpostero aut diuturniori quiete*, vel à *somno aut vigiliis immoderatis*, vel ab aere infalubri, vel à retentione excrementorum, aut excretionem retinendorum, vel denique ab animi pathematis proveniunt; sic quoque omnes fere *spirituum affectus aut defectus*, præter *iram & timorem*, à sanguinis intemperie, tanquam à causa continente, ut plurimum procedunt. His autem diutius immorari foret potius praxis medicæ fundamentis explicandis insistere, quam propositi nostri scopum illustrare. Quare relicta hac trita *sanitatis & morborum* indagine, per abruptam & insolitam viam ad statum Corporis Humani super naturam elati cursum dirigamus.

ARTIC. IV.

De statu Corporis Humani super naturam.

Artic. 4.

Status supernaturalis corporis.

PRæmissis Corporis Humani sano & morboſo ſtatu, nunc demum exploremus quot & quibus modis idem ſtatus ſuper naturam elevatus eſſe ſupponitur. Nihil enim impedit quominus multa animo concipiamus, quæ ſenſibus percipi non poſſunt, quando ea quæ ſenſibus obijciuntur cum iis quæ ſenſuum aciem fugiunt æquo comparantur iudicio. Quidni igitur perpendamus utrum *miracula* quæ circa corpus humanum nobis traduntur, cum corporis humani fabrica & cum ratione conciliari poſſent? Cum enim corpus humanum totum ex materie conflatum

tum sit, & cum tota hæcce materia ex innumeris particulis à se vere divisis & diversa mole, situ, & figura donatis exurgat; status ipsius mutari non potest aut conservari super naturam, quin varietur, aut conservetur moles, situs, & figura particularum ejusdem. Mihi igitur hic statui juxta *Medicinæ fundamenta* indagare, utrum omnes *modi* quibus corporis humani status, seu partium & particularum ejusdem moles, situs, aut figura mutata esse super naturam, aut supra naturam conservata esse creduntur, ad *rationis normam* & ad quoddam veluti *Systema* redigi possent. Quare perpenſis primum *mōtus* natura & legibus, nec non triplici *motus suspensione*, sequentia, & plurima alia stupenda circa corpus humanum *phenomena*, quæ *miracula* quoque esse fatebor, explicare aggrediar.

Artic. 4. Quomodo nempe concipi potest quod Corpus humanum ardente igne cinctum non comburatur? Quomodo per mare aut super undas ambulare poterit, nec immergatur? Quomodo sine alimentis diutissime, imo in perpetuum vivere potest? Quomodo generari potest ex foemina sine mare? Quomodo formari potest sine mare & foemina? Quomodo recens extinctum, imo & ante plura saecula in pulverem jamdudum reductum ad vitam revocari potest? Quot modis multiplicari non potest ipsius praesentia? Ut itaque haec omnia clarius elucescant, de singulis seorsim paulo fusius agendum est.

Advertere obiter liceat quod longe alia est corporis humani cum tota sua mole spectati natura, seu status, & alia atomorum exilium ex quibus tota ipsius moles coalescit. Natura enim corporis

poris humani est ut omnes ipsius partes & particulæ in debita serie, ordine, positura, & structura simul cohæreant. Natura vero particularum exiguarum non est ut ita in organicam texturam sint dispositæ, ad omnem enim situm & texturam perinde se habent; sed ut extensa quadam mole, & figura donentur; quibus nullatenus spoliari possunt. Nulla enim materia, nisi forte posset in nihilum redigi, potest unquam esse sine aliqua figura & magnitudine. Quare minutissimorum elementorum natura everti nunquam potest; potest tamen dirui corporis humani status. Partes enim ipsius dissolvi possunt, dissolutæ possunt ulterius dividi, & comminui; possunt citatiori motu agitari, vel omni motu destitui; Particulæ ipsius proprias figuras exuere, & novas induere possunt. Brevi,

Artic. 4.
Discrimen
inter mix-
tum &
mixti par-
ticulas.

Artic. 4. miris & variis modis mutari potest corporis humani œconomia ; genuinus vero particularum ipsius status mutari maxime, vel everti penitus nunquam potest.

Supremus Rerum Opifex, qui solus est unica & immediata effectuum omnium causa, etiamsi juxta *motus leges*, quas ipse sancivit, omnes *natura* effectus hactenus utplurimum produxerit, poterit tamen pro arbitrio, vel easdem *leges* abolere penitus, vel suspendere aliquamdiu, prout ipsi libitum fuerit ; & suspensis hujusmodi *legibus*, eosdem effectus, vel novos creare poterit. Qui effectus sic creati, quoniam supra solitum *natura* cursum producuntur, *Miracula* rite dicuntur. Sed hæc *miracula* æque facile concipi poterunt mente, & explicari ratione, ac illi effectus qui juxta sancitas naturæ & motus leges produci passim solent ; quia
uterque

Effectus
naturales
vere super
naturales
sunt, & vice versa.

uterque effectus, & ille qui legi *Artic. 4.*
est conformis, & alter qui sus-
pensa lege producitur, ab æqua-
li ipsius voluntate, & æquali vo-
luntatis efficacia unice & imme-
diate dependet. Unde illi effe-
ctus, qui vulgo *naturales* dicun-
tur, æque vere *supernaturales*
sunt, ac illi qui solent *miracula*
vocitari; & vicissim *miracula* æ-
que corporum, in quibus produ-
cuntur, conditioni & naturæ con-
veniunt, ac phænomena, quæ
juxta *sancita naturæ decreta* in ip-
sis producuntur. Uti in decursu
hujus operis fusius observabimus.
Quoniam itaque omnes effectus
vel à *vigente*, vel à *suspensa mo-*
tus lege producuntur, de *motus*
natura aliquid hic præmittere ne-
cessum erit, ut effectuum super
naturam modus & causa clarius
innotescant.

ARTIC. V.

De vigentibus motus legibus.

*Artic. 5.
De Natura
Motus.*

QMnes naturæ effectus soli-
us *motus* ministerio pera-
guntur. *Motus* quidem *leges* no-
vimus; quidnam vero sit mo-
tus, aut quænam sit ipsius cau-
sa, haud ita perspicue concipi-
mus. Scimus quod *omnis motus
est localis*, seu quod idem est, vi-
demus quod omne corpus mo-
tum transit ab immobili quodam
mundi puncto, quod mente con-
cipimus, ad aliud punctum im-
mobile. Novimus pariter quod
corpus motum non à seipso sed
ab alio movetur. Observamus
quoq; quod corpus ita motum
juxta diversos *motus* gradus, qui-
bus citatur, alia obvia corpora,
si molis non sint immensioris à
loco

loco removet, illisque, uti pyrobolus à tormento bellico in murum projectus, motum communicat; & quantum de suo motu communicat, tantundem de ipso deperdit. Quid vero communicat, aut deperdit, non patet. Patet tamen quod nihil sui transmittit, aut deponit. Nihil enim in pyrobolo aut in alio quovis corpore reperitur præter materiam, aut materiæ partes. Nullam autem suæ materiæ partem transfert: Ejusdem namq; ponderis est semper & molis. Imo etiam si aliquas suæ materiæ partes transferret, inquirendum ulterius foret, quomodo translatae partes motum inderent; natura enim sua indere non possunt: Quia in se nihil intus habent, aut natura sua transmittere nihil valent præter suas particulas. Particulæ autem non sunt *motus*, neq; natura sua motu donantur, quia
ad

Artic. 5. ad motum & ad quietem perinde se habent.

Præterea, si unum corpus sponte sua, aut insita quadam virtute aliud corpus movere posset, seipsum dubio procul natura sua moveret. Consentiunt tamen omnes quod nihil potest à seipso in motum cieri; sed quod primus corporum motus fuerit à solo Deo inditus; ac proinde ab eodem unice à primordiis rerum hucusq; in pari quantitate conservatus. Conservare autem motum idem est ac eundem jugiter reproducere. Quid vero reproducitur adhuc anceps est & abditum: Certum tamen quod nihil revera novum creatur, nec aliquid vere distinctum à corpore moto, & à spacio in quo movetur. Si enim observemus æreum centum librarum globum ad unius miliaris distantiam à tonante tormento bellico in murum pari-

pariter aheneum impetu pernici- *Artic. 5.*
cissimo projectum; nihil clara
mente concipiemus præter glo-
bum, aerem in quo movetur, &
murum in quem irruit. Verum
quidem est quod comparamus
seu colligimus mente punctum
in quo corpus moveri incepit,
punctum in quo moveri desiit,
& omnia puncta, per quæ suc-
cessive ad motus terminum tran-
siit; ex qua comparatione ali-
quem *motus* conceptum nobis for-
mamus. Cum autem hicce de *Motus in*
motu conceptus penes mentem *se nihil*
duntaxat resideat, in se motus *est.*
nihil revera erit ante intellectus
examen existens, sed erit tantum
mentalis de moto corpore respe-
ctus. Unde etiamsi motus dici
quodammodo posset, *transitus*
corporis a puncto quodam mundi
immobili, quod mente fingimus,
ad aliud punctum immobile; hic-
ce *transitus* nihil percipitur esse
vere

Artic. 5. vere distinctum ab animo concipiente, seu corpus motum cum spatio & utroq; *motus* termino comparante. Motus igitur non est qualitas ulla, aut ut loquuntur, Entitas, ab uno corpore in aliud corpus transiens: Nihil enim præter materiam sola figura & magnitudine donatam ex ullo corpore in aliud vere transmigrare potest.

Ex his igitur inferre fas est, quod cum motus alicujus corporis in se nihil revera sit, non poterit esse vera, efficiens, aut naturalis causa cur aliud corpus moveatur, in quod motum corpus irruit; sed corpus motum seu appellens est tantum *occasio*, cur quietum corpus juxta statutas motus leges à supremo motus Authore moveatur. Quare etiam si vulgo existimemus quod corpora omnia à se invicem moventur, à Deo tamen solo vere, immediate & unice

unice moventur. Moventur ta-
men juxta leges ab ipso stabili-
tas. Nempe quod unum corpus
non tantum ex occasione motus
alterius corporis appellentis &
irruentis moveatur, sed etiam
juxta diversas utriusq; corporis
conditiones, diversis motus spe-
ciebus, nempe vel *fermentationis*,
vel *fluidi*, vel *translationis*,
vel *circulationis*, vel aliis id ge-
nus motibus citetur. Medicorum
igitur est *Chymia* & *Anatomia*
ope diversas corporum conditio-
nes, partium nempe figuram,
molem, situm, & texturam in-
vestigare, ut diversas motu-
um occasiones & species, nec
non effectuum differentias expli-
cent; etiamsi motus ipsius natu-
ram, divinam nempe volunta-
tem, explicare non valeant. In-
numeris enim jam compertum
est experimentis, quod unum
corpus, etiamsi eodem mo-
tus

Artic. 5.

Motus di-
versi à di-
versis cor-
porum
motorum
conditio-
nibus.

Artic. 5. tus gradu raptetur ac aliud, juxta diversam tamen molem & texturam, longe diversum ab alio corpore effectum producet. Imo etiamsi similis foret textura, par motus gradus, & æqualis utriusq; corporis magnitudo, si tamen figura discrepent, diversos quoq; effectus elicient & operabuntur. Uti in mixtorum corporum Elementis, *Terra, Aqua, Sale, & Sulphure*, videre est. Particula enim *Aqua*, quæ ovalis supponi potest, longe aliam sensationem in nerveis linguæ papillis excitat, ac particula salis, quæ spiculis, & quasi prominentibus acutis monticulis hispida est. Obtusa quippe Aquæ corpuscula nullam vim exerunt, nullo sapore sunt sensilia. Asperæ autem salis particulae quodam acrimoniæ sensu nerveas linguæ lanugines non tanum leniter titillant, sed etiam acriter vi non-

nunquam

nunquam caustica mordent. Pli- *Artic. 5.*
catiles pariter & teretes sulphu-
ris villi longe aliam à scabris,
porosis & insulsis terræ particu-
lis saporem inducunt. Facilius
longe est corpus nostrum acuto
gladii mucrone quam obtuso fer-
ri extremo perfodere. Non satis
itaq; est dixisse, quod omnes cor-
porum effectus à motu eorundem
peraguntur, sed sagaciori ulte-
rius indagine corporum figuram
& molem perspicaces debent me-
dici investigare, ut *modus*, quo
effectus eorundem producuntur,
altius pelluceat.

Cum igitur *motus* sit effectuum
omnium causa unica, & mo-
tus unice & immediate à solo
Deo procedat, *Deus* erit unica
& immediata effectuum omnium
causa. Ac proinde materia, ma-
teriæ figura, & moles, quæ vul-
go *naturales*, seu *secundæ causæ*
vocantur, veræ causæ non sunt;

Nullæ sunt
veræ cau-
sæ natura-
les.

E

sed

Artic. 5. sed tantum *passiva quædam*, apta tamen *instrumenta & occasiones*, quæ summum Opificem ad producendos, quibus destinata sunt, effectus determinant. Uti lutum, cæcis oculis applicatum, non est causa, sed tantum occasio, cur *cacitatis* causa à supremo luminis Authore tolleretur.

Hactenus itaq; observavimus, quod etiamsi Deus, non tantum primus sit, sed & unicus corporum *motor*, & quamvis naturales omnes corporum effectus solus operetur, mutuo tamen corporum concursu & conflictu utitur, ut hosce effectus juxta *motus leges* æterno liberæ voluntatis decreto sancitas producat. Nunc autem solerti disquiramus scrutinio, utrum eadem *immensa Potestas* varios in corporibus effectus sine ullo corporum ipsorum concursu, sine ulla

ulla motus lege, & fine ullo *Artic. 5.*
prorsus naturæ auxilio, miro
quodam & stupendo modo pro-
ducere valeat.

E 2 ARTIC

ARTIC. VI.

De suspensis motus Legibus.

Artic. 6.

ETiam si ostenderim quod, juxta stabilitas jam *motus leges*, Deus ex occasione motus unius corporis, aliud corpus constanter ipse moveat; videamus tamen, utrum semper unum corpus ex occasione motus alterius corporis irruentis movere teneatur; vel, utrum unum corpus sine occasione motus alterius in motum ciere valeat. Durum fore videtur, quod supremus Legislator suis legibus quas ex immenso liberæ voluntatis arbitrio ante primordia rerum condidit, ita obstringatur, ut nihil præstare posset, nisi juxta regulas quas ipse rebus præscripsit; cum penes omnes hominum, nullius imperio

Leges naturæ suspendi possunt.

perio subditorum, societates, li- *Artic. 6.*
bera relicta sit potestas, ut, pro
secura personarum & rerum tu-
tela, leges solemnī decreto non
tantum sanciant, sed etiam, ut
sancitas, prout necessitas postu-
laret, pleno senatu abolere vale-
ant penitus, vel suspendere ali-
quandiu. Nemo itaque aude-
bit asserere, quod minor erit
summi Numinis quam hominum
tum in condendis tum in suspen-
dendis legibus potestas & præro-
gativa. Quare dubitare nulla-
tenus licet, quin leges *motus*,
quas libere sancivit, pro arbitrio
suspendere poterit. Statuta au-
tem semel legum motus suppres-
sione, æque clare concipi pote-
runt, & explicari *miracula*, ac
communes naturæ effectus, &
apparentia, quæ vigentibus mo-
tus legibus per totam nunc mun-
di machinam passim producun-
tur.

Artic. 6.

Duo motus.

Motus solidi.

Motus fluidi.

Observare itaque prius opus est, quod, uti duæ sunt corporum species, solida nempe & fluida; sic duplex erit eorundem motus; motus nempe totius corporis, & motus insensibilium particularum ipsius. Corpora solida partes habent arcto sibi vinculo ita cohærentes, ut moveri non possint nisi motu totius, uti lapis vel lignum. Fluidi vero corporis partes ita disjunctæ sunt, ut non tantum communi totius mixti motu moveantur, sed etiam singulæ minutissimæ particulæ motu proprio & intestino circa axem à permeante rapidissimo *athere* turbinatim rotentur: quæ rotatio fluiditatem conservat, uti in aere, fluminibus, mari, & in omnibus liquoribus videre est. Si autem hæc rotatio sensibus non percipiatur, uti in aqua in quiescente cyatho contenta, *fluidi motus* proprie vocatur; si ve-

ro sensilis fit, & cum spumoso quodam æstu, aut effervescencia sine igne aut aliqua alia causa manifesta turgescat, fermentatio rite nuncupatur. Uti in *aqua forti* cum argento, aut cum oleo seu sale *tartari* eliquato, rarefcente & fermentefcente cernimus.

Artic. 6.

Quid fermentatio.

His ita præmissis, nunc de-
 mum sedulo exploremus, utrum
 humana mente concipi potest
modus quo miracula produci pos-
 sunt. Creditur vulgo, quod quo-
 niam *miracula* sunt effectus qui
naturæ leges excedunt, ingenii
 quodque captum superant: unde
 miraculorum interpretes ad su-
 premam numinis potestatem cœ-
 ca mente recurrere solent. Di-
 cunt enim, & merito quidem,
 quod Deus omnia præstare po-
 test, quæ sibi aut rationi repug-
 nare non videntur: Miracula i-
 gitur, inquiunt, etiamsi ratio-

Modus
miraculo-
rum in-
quiren-
dus.

Artic. 6. nis indaginem fugiant, rationi tamen non contradicunt, ac proinde Deus eadem, quoties ipsi lubebit, operari poterit. Verum hoc animum veritatis avidum non satiabit. Nemo enim non videt, quod supremum & absolutum est summi numinis imperium in omnia corpora, & in reliquas, quas ipse creavit, substantias; ipsius nutui subijciuntur; à sola ipsius voluntate dependent, & conservantur; & in omnem statum elevari, aut mutari possunt, qui ipsorum naturæ non refragatur. Scimus quoque, & probavimus supra, quod non tantum *miracula* omnia, sed etiam solita, & communia naturæ phænomena, à Deo unice & immediate producantur. Non satis igitur est dixisse, Deum esse unicum rerum omnium, & effectuum, tum naturalium, tum supernaturalium, autho-

authorem & causam, sed ulterius *Artic. 6.*
inquirendum, *quomodo* immensa
ipsius potentia corporibus aut re-
bus in quibus huiusmodi effectus
producit, vere applicatur. Jam
posuimus quod omnes naturæ ef-
fectus juxta statutas *motus* leges
peraguntur ; & Philosophi hu-
jusmodi *motus leges* ad certas clas-
ses, & ad quoddam veluti Syste-
ma reduxerunt, ut naturæ phæ-
nomena clare & perspicue expli-
cent. Præcipuæ autem *motus* le-
ges hæ vulgo recensentur.

1. *Corpus quod movetur ab alio* Tres mo-
corpore movetur. tus leges.

2. *Corpus in motu positum mo-
tum obviis corporibus, si molis non
sint ingentis, communicat.*

3. *Corpus in motu positum, in
motu semper persistit, donec motum
alteri corpori communicat.*

Ex

Artic. 6.

Ex tribus hisce *motus legibus*,
 variæ aliæ *leges* deduci solent, ut
 naturales Corporum effectus cla-
 rius illustrentur. *Communia* igitur
naturæ phænomena sunt effectus
vigente motus lege producti. Ego
 autem Corporis Humani *Status*
super naturam hic explicaturus,
 ad aliam longe causam recurram,
 quam ad sancitas naturæ leges,
 necesse est. Miracula enim nul-
 lo naturæ ministerio, nulla mo-
 tus lege producuntur. Ut autem
 miraculosi effectus clarius eluce-
 scant, sagaciori trutina perpen-
 dendum est, quænam vere sit
miraculi natura.

Quid mi-
 raculum.

Quidam dicunt quod *miraculum*
est stupendus effectus qui sensus per-
cellit & ingenii captam excedit. Ve-
 rum quam multi sunt naturæ effe-
 ctus qui sensuum aciem & ratio-
 nis indaginem superant? Quid
 stupendius ortu & occasu astro-

rum, vel, ut malunt, Telluris? Quid *Artic. 6.*
 æstu maris? Quid vegetantium
 germine? Animantium genesi?
 Motu musculari? Aquarum stygi-
 arum effervescentia? Quid mira
 & constanti temporum vicissitu-
 dine? Quid materno Brutorum
 in pascenda prole amore & indu-
 stria? Quid sæviente morborum
 cohorte? Quid innumeris aliis
 abditis naturæ arcanis admiratio-
 ne dignius? Nihil enim verius
 unquam dici potuerit, quam quod

Ἐν γὰρ τοῖς φυσικοῖς ἐστὶ τὸ θαυμάσιον.

Si itaque allata hæc *miraculi* de-
 scriptio vera esset, omnes natu-
 ræ effectus continua forent mira-
 culorum series & catena. Quare
 non sat est dixisse miraculum es-
 se stupendum effectum, sed ulte-
 rius natura ipsius indaganda est,
 & ratio, cur tanto stupore homi-
 num census percellat, plurimi e-
 nim sunt *stupendi effectus* qui sacro
miraculi nomine insigniri non me-
 rentur.

Affir-

Artic. 6.

Vulgaris
miraculi
definitio.

Affirmant alii quod *miraculum* est *supernaturalis effectus ex peculiari Dei mandato productus*. Verum hæc quoq; definitio omnibus naturæ effectibus competit. Adverti enim hic superius quod omnia phænomena seu communes corporum effectus supernaturales vere sunt, seu à Dei influxu unice & immediate dependentes. Omnes enim naturæ effectus solo motus ministerio perficiuntur : Motus autem non à rebus ipsis motis, sed à suprema numinis voluntate vere & unice procedit ; ac proinde motus huiusce effectus cum non à corporum motorum natura, sed à suprema potestate producantur, *supernaturales* dici rite merentur ; quoniam naturæ vires æque vere excedunt, ac illi effectus qui vera miracula vulgo vocitari solent. Unde hæc pariter *miraculi* notitia naturam illius nondum clare demonstrat.

Ut

Ut igitur genuinam *Miraculi* Artic. 6.
indolem quanta possum perspi-
cuitate detegam, observare opus
est, quod etiamsi vera *Miracula*
& communia naturæ *phænomena*
in hoc conveniant, quod utraq;
supernaturalia dici quodammo-
do possent, seu à supremi Nu-
minis nutu & imperio unice & æ-
quali modo dependentia; illud
tamen interest discrimen, quod
solita naturæ *phænomena* juxta
corporum conditiones & statutas
Motus leges producantur; *Mi-
racula* vero à nulla corporum
conditione, naturæ auxilio, aut
Motus lege dependent; sed per
diversas longe, imo plane oppo-
sitas *Naturæ legibus* vias pera-
guntur. Unde quicquid de *Na-
turæ Effectibus* dici solet, contra-
rium de *Miraculis* dicendum est;
ac proinde quoniam diximus
quod *phænomenon* naturale vigen-
te *Motus lege* producitur; sic *Mi-
raculum*

Artic. 6.
Vera mi-
raculi na-
tura.

raculum feriente eadem lege pro-
ducendum est. Miraculum igitur recte definiri potest *effectus*
suspensa Natura, seu motus *lege*
productus. Suspendi autem non
possunt leges nisi ab eodem qui
Leges condidit. Cum igitur *Mo-*
tus Leges à solo Deo sancitæ sint,
non nisi à solo Deo suspendi aut
aboleri possunt; ac proinde ^a De-
us solus poterit Miracula opera-
ri, aut saltem ^b aliis operandi
potestatem solus concedere potis-
erit. Concedere autem potesta-
tem aliis, est iisdem suæ volun-
tatis ministris vim infundere,
cujus solius ope destinatos hu-
jusmodi effectus in peculiarem
quendam finem producant. Hæc-
ce autem *virtus infusa* nihil vere
concepitur esse, nisi *divina volun-*
tas personis, quæ *Miracula* ope-
rari creduntur, & corporibus, in
quibus *Miracula* producantur,
efficacius applicata; quæ hujus-
modi

modi personis utitur tanquam *Artic. 6.*
totidem instrumentis, ut de-
creta sua patefaciat. Unde quo-
niam hæc instrumenta, uti ma-
nus calamum movet, vel pes li-
gonem adigit, Deus applicat, ip-
se solus vere *Miracula* operatur;
quia sola ipsius potentia per ap-
plicata huiusmodi instrumenta in
corpora, in quibus miracula pro-
ducuntur, transmittitur.

Non satis autem est asseruisse
quod miracula omnia post su-
spensas *Motus Leges* producun-
tur, sed inquirendum ulterius
quot modis eadem leges suspen-
di possunt; & quomodo iisdem
suspensis stupendi huiusmodi &
miri effectus sequuntur. Uti e-
nim ad varias *legum Motus* clas-
ses omnia naturæ phænomena
reducuntur, ita sub certis su-
spensarum *Motus legum* capiti-
bus miracula omnia non tantum
locari, sed etiam clara mente
con-

Artic. 6. concipi, & explicari possunt.
Atq; ita, uti tres jam statuimus
præcipuas motus leges, sic tribus
modis eadem leges suspendi pos-
sunt.

Vel enim,

Tres mo-
tus legum
suspensio-
nes.

1. *Corpus moveri poterit sine
occasione motus alterius corporis ir-
ruentis.*

Vel,

2. *Data Corporis irruentis oc-
casione Corpus poterit non moveri.*

Vel,

3. *Corpus in motu positum, mo-
tum subito deperdere poterit, non
communicato eodem alteri corpori
ambienti.*

Hisce tribus legum motus
suspensionibus omnes corporum
status

status super naturam explicari facile possunt. Non dico tamen quod hac legum æternarum dispensatione ita clare & perspicue *miraculorum* natura innotescat, & stabiliatur, ut alius forsan ab acutioris ingenii viris excogitari non posset eorundem producendorum *modus*. Sed affirmo tantum, quod *miracula* per *suspensas* has *Motus leges* æque perspicue solvi possunt, ac communia naturæ phænomena per sancitas *Motus leges*, in vigore persistentes, vulgo explicari solent. Uti enim unum naturæ *phenomenon* in se magis difficile non est quam aliud, ita unum quoq; *Miraculum* non est magis stupendum, nec in se vere magis difficile, quam aliud; quia æque facile potest suspendi una lex motus ac alia; & *Miraculum* non nisi suppressa una vel altera motus lege unquam produci potest.

Artic. 6.
Animad-
versio.

Meum autem non est hic probare, quod unquam fuerint *Miracula* à Deo producta. Sed ego tantum *Miracula* quæ ex longa argumentorum serie, & fido Scriptorum testimonio à mysticarum rerum interpretibus vera esse supponuntur, juxta suspensas *Motus* *leges* illustrare conabor. Non dico tamen quod *legis* *Motus* suspensio natura sua *miraculum* operetur, sed dico tantum quod posita semel *legis* *Motus* *suppressione* *miraculum* sponte sua sequitur. Advertendum autem quod aliud longe est *Motum* ipsum, & aliud *Motus* *Legem* suspendere. Lex enim *Motus* suspendi potest, etiamsi *Motus* ipse in vigore persistat, uti contingeret, si forte corpus humanum a in ardente igne positum non comburatur: & vicissim *Lex* *Motus* suspendi potest in corporibus, in quibus nul-
lus

lus adhuc productus est Motus, *Artic. 6.*
uti ^e in primo corporum Motu à
supremo Motore sine occasione
Motus aliorum corporum pro-
ducto videre est. Ut autem hæc
omnia clarius elucescant de *tri-*
plici Motus legum suspensione si-
gillatim & paulo altius agendum
est.

F 2 ARTIC.

ARTIC. VI.

*De Prima Motus lege suspensa.
Ubi ostenditur quod Corpus
moveri poterit sine occasione
motus alterius corporis irru-
entis.*

Artic. 7. **T**Otus hujus operis cardo
circa hanc unam volvitur
hypothesim, nempe quod *Leges
motus a summo Legislatore conditæ
ab eodem suspendi possunt.* Quare
plane sequitur quod etiamsi cor-
pora ex occasione motus aliorum
corporum impellentium moveri
soleant, sine ullo tamen hujus-
modi impulsu aut conflictu mo-
veri poterunt. Tribus autem
modis corpus hoc modo in mo-
tum cieri poterit: Vel enim cor-
pus motu sui totius uniformi &
cum tota sua mole movetur;
vel

Tres mo-
di primæ
suspensio-
nis.

vel singulæ minutissimæ ejusdem Artic. 7.
particulæ non tantum communi
totius, sed etiam proprio motu a-
gitantur ; vel singulæ exilissimæ
particulæ non tantum moventur,
sed etiam figuras deponunt, &
novæ figuræ illis insculpuntur.

Juxta *primum movendi mo-*
dum plane concipi potest quo- Primus
movendi
modus.
modo aspectabilis hæcce mun-
di *Materia* in tam diversas par-
tes, in tam miras formas, in tam
diffitos^a orbes, & ^b vortices pri-
mitus disposita est & coagmen-
tata. Hoc pariter modo omnes
mundi partes denuo dissolvi, si-
tum mutare, invicem confundi,
& in pristinum *Chaos* reduci,
urbes condi, conditæ everti,
montes transferri, poterunt. Cor-
pus quodvis per aerem ad Amer-
ricam ferri, ad ^c cælum elevari,
aut ad alia quævis remotissima
loca sine ullo alio impellente cor-
pore transportari poterit. Tota

Artic. 7. terrei vorticis ^d compages intestinis motibus convelli & succuti poterit. Possunt ^e maria removeri, ita ut pedestri exercitui ab Anglia in Galliam per medium Oceanum pateat semita. Aqua ^f *abyssi* intra nuclei terrei repagula inclusæ laxatis hinc inde claustris in altum ad Terræ marginem evehi, & Terræ superficiem si non fortasse totam simul, saltem successive, *diluvio* quodam inundare potest. Eadem ^g aqua sub vaporum forma expansa, in tanta copia incumbenti aeri immisceri potest, ut densa caligine noctis tenebras imitante solis radios transmittere non valeat.

Secundus
movendi
modus.

Juxta *secundum movendi modum* exigua omnium corporum elementa dissolvi possunt, dissoluta dividi ulterius, divisa per totum mundum dissipari, & dissipata demum in unum ^h cumulum

lum iterum coacervari, per exi- *Artic. 7.*

lissimos omnium corporum porosⁱ transmitti; brevi, omnium corporum partes, & particulæ, situm & texturam mutare possunt. Hinc patet quod homo quivis, qui^k ante biduum vel triduum ex motus intestini in fluidis corporis defectu mortuus est, restaurato principiorum sanguinis motu ad vitam revocari poterit. Hoc etiam modoⁱ morbi subito curari, vel subito infestare poterunt. Materia enim morbida in toto sanguine vel in aliqua corporis parte latitans subito auferri potest, vel intus corrigi. Atque ita materia quævis, corneam, nervos opticos, auditorios, linguales, cutaneos, vel alios corporis nervos infarciens, & paralyfim produciens subito abripi potest. Sicque^m cæci videre, ⁿ surdi audire, ^o muti loqui, ^p paralytici sentire, & ^q clau-

, Artic. 7. di ambulare poterunt. Vel huiusmodi nervorum canaliculi aliena materia infarciri & obturari possunt, unde ^r homines surdi, muti, cœci, paralytici evadere, & usu membrorum privari possunt.

Nec tantum peculiares corporis partes morbis curari & iisdem subito affici & cruciari poterunt, sed etiam totum corpus, & tota sanguinis massa subito corrumpi, & inquinari poterit. Non opus autem est novam ullam aut heterogeneam materiâ sanguini addere, ut morbi in eodem producantur; sed sufficit latentes morborum fomites, salina nempe ipsius principia suscitare, & in novas figuras eadem formare, ut ^s pestes, febres, ^r lepra, scabies, & varii istiusmodi affectus sequantur. Possunt enim salia acria intra purpurei laticis compagem, & intra sulphurea ejusdem involucria

lucra irretita exaltari & iisdem totus sanguis aculeari: unde sanguis austerus vel acris evadet. Eadem pariter salina principia acuta spicula possunt & acrimoniam deponere, vel intra texturam sanguinis abscondi & involvi, ut sanguinem falso suo acore non inficiant. Unde memoratis jam morbis & symptomatis homo potest *ex eadem lege* curari. Potest quoque sanguis ab atroci dolore agitari maxime, atque rarefieri, & ita demum attenuari, ut per totum corporis habitum, & per hiantes cutis porulos sub *eruenti* ^{Sudor sanguineus.} *sudoris* forma transudare valeat. Nec hoc ita mirum videbitur, cum in *Praxi medica* frequenter observemus, quod urina per stomachum in *obstructionibus renum* viam sibi pandat, quod sanguis per glandulas intestinales in *fluxu hepatico* & in *dysenteria*, per glandulas renum in

Artic. 7. in *miſtu ſanguineo*, per membranam pituitariam in *hamorrhagia* naris, per podicem in *hamorrhoidibus*, per pulmones in *ſputo & tuſſi* cruentis, per uteri tunicas in *fluxu menſtruorum*, per veretrum in *æſtuoſa & præſervida tē- tiginē*, per ventriculi membranas in *vomitū ſanguinis*, ab apertis vaſculorum ſanguiferorum oſculis eructetur. Quidni igitur ſanguis rarefactus maxime per miliares cutis glandulas, & bibulos ejuſdem porulos, ſine ullo prorfuſ *miraculo* tranſire valeat. Innumeri enim pilofarum arterio- larum ſureuli ad ſummam cutem propagati ſunt; unde ſanguis ab extremis hōrum vaſculorum oſti- olis ibidem exputus, ſi aliunde ſubtilior factus maxime ſit, per apertos *epidermatis* porulos foras fluitabit.

Tertius
movendi
modus.

Juxta *tertium* denique *movendi modum*, omnia cujuſcunque na-
tura

turæ corpora in alia quævis corpora transformari possunt. Quod ut rite percipiamus, observare opus est, quod *particula unius corporis non discrepant allatenus a particulis alterius cujuscvis, nisi quoad molem, texturam, figuram & proportionem*; ita ut si elementares partes ex quibus lignum constat induerent figuras particularum aquæ figuris similes, servata pari proportionem, lignum statim in aquam converteretur. Dubitandum autem non est quin tanta sit supremi Numinis potestas ut cuilibet vel minimæ materiæ particulæ omnes figurarum species vel excavando insculperet, vel incudendo imprimeret. Unde triangulus in cubum, cubus in conum formari, conus in rhomboeidem figuram, Rhomboeides in trapeziam, Iphæricam, cylindricam, pyramidalem, stelliformem, fusiformem, ovalem, anguillarem, &

Artic. 7.

Quælibet materiæ figura in omnes alias figuras mutari potest.

Artic. 7. & reliquas id genus figuras transmutari possunt. Nec tantum innumeras figuras assumere possunt corporis alicuius particulæ, sed etiam innumeris modis sibi apponi & applicari possunt; quæ diversa particularum applicatio diversas texturas efformare apta est, & corpora diversæ naturæ & effectus constituere. Uti videmus quod aqua ex eodem fonte exhausta, & per hortum pro irrigandis plantarum radicibus aspersa, in mille diversæ indolis fructus abit. Quidam enim fructus sapore acerbo, quidam dulci, alii austero, amaro alii, hi acido, illi mordaci, juxta diversam pororum fruticis texturam, linguæ papillas titillant, vel pungunt; etiamsi omnes ex uno eodemque latice fuerint saturati. Cum igitur juxta *statutas motus leges*, aqua sponte sua in varias formas convertatur, haud erit
con-

conceptu difficile, quomodo su- Artic. 7.
premus motor, sine ulla motus
lege, aut corporum ipsorum au-
xilîo, corpora omnia in omnes,
in quas ipsi lubet figuras & tex-
turas transmutare valeat.

Ex his igitur inferre datur
quod quævis portio, imo parti-
cula Aeris, Aquæ, Terræ, vel al-
terius *simplicis*, aut *mixti corpo-
ris*, multas & dissimiles figuras
assumere potest; aliæ enim par-
ticulæ salinis cuspidibus acumi-
nari, aliæ in sulphureos & lubri-
cos villos excudi, aliæ in scabras
& porosas terræ figuras exca-
vari, aliæ in læves & ovaes a-
quæ formas tornari possunt, &
juxta diversam eorundem pro-
portionem & contextum in *x* vi-
num, in *y* sanguinem, in *z* panem,
in *1* oleum, in *2* serpentem, in *3* pe-
diculos, in *4* humanum corpus, cor-
pus humanum in *5* Jalem, & in in-
numeras alias formas, eversa fi-
gura,

Artic. 7. gura, & mole, sine fine transmutari poterunt. Nec hoc ita stupendum cuiquam videbitur, qui advertet quod caro, panis, fructus, radices, & alia edulia solidiora in ventriculum ingesta, trium horarum spacio in fluxile quoddam, & albicans liquamen, quod *chylus* nuncupatur, resolvuntur; chylus in sanguinem, sanguis in carnem, ossa, reliquamq; corporis nostri substantiam quotidie convertuntur. Nec tantum tota alimentorum massa, sed etiam minutissima eorundem

Alimenta
acido re-
dundant.

elementa figuras deponunt. Vinum enim, cerevisia, hydro-mel, & reliqua potulenta, panis, herbae, fructus omnes, faccarum, sal, acetum, aromata, & reliqua fere quae deglutimus pabula, praeter animalium carnes, copioso sale acido luxuriant. Hic autem sal *Acidus* ita dstringitur, & ita mutatur ipsius figura,

ra, ut totus fere in sal *Alkali* Artic. 7.
 convertatur in stomacho & in
 sanguine; ita ut si centies lau-
 dabilis sani hominis sanguis de-
 stilletur, ne guttulam quidem
 salis *acidi*, copiosum tamen sa-
 lem *alkalinum* largietur; etiamsi
 ex omnibus alimentis solæ fere
 carnes, sale *alkalino* fuerint im-
 pregnatæ, & in reliquis cibis sal
acidus prædominium exerceat.
 Præterea *Spiritus Vini*, *Cornu*
Cervi, *Salis Armoniaci*, *Aqua*
Fortis, *Spiritus Vitrioli*, *Sulphu-*
ris, *Salis*, *Aluminis*, & *reliqui*
omnes Liquores Salini, & *Sul-*
phurei, repetitis sæpius destilla-
 tionibus acrimoniam exuunt, &
 in aquam insulsam convertun-
 tur. Aqua ipsa, uti mihi hic Aqua in
terram
conversa.
Londini bona fide asseruit, & ip-
 se primus expertus est, vir egre-
 gius amicus meus *Edmundus*
Dickenson, M. D. (& uti post il-
 lum denotat *Cl. Robertus Boyle*,)
 lenif-

Artic: 7. lenissima per triennium super ignem in vasis vitreis strictissime occlusis destillatione, in *Terram elementarem* servato fere eodem pondere transmutatur. Cum itaq; tot tantæq; corporum, & particularum mutationes juxta statutam motus legem præ oculis quotidie peragantur, non mirum erit quod suspensa hac lege, & agente suprema *Numinis* potestate, nativus corporum status mille modis variari potest.

ARTIC.

ARTIC. VIII.

*De secunda Motûs Lege suspensa,
ubi probatur quòd data Corpo-
ris irruentis Occasione Corpus
poterit non moveri.*

UTi jam supposuimus, quòd *Artic. 8.*
Corpus poterit moveri si-
ne occasione motûs alterius Cor-
poris impellentis, sic quoque pari
ratione supponere licet, Quòd
Corpus poterit non moveri etiamsi
perniciissimo Corporis irruentis im-
petu impellatur; unde planè se-
quitur, quod etiamsi centum li-
brarum *pyrobolus* ex tormento
bellico impetu rapidissimo explo-
sus projiciatur in meum, vel aliud
quodvis Corpus, ipsum nullate-
nus movebit, sed ab ipso tanquam
ab immoto muro resiliet. Eti-
amsi ferocientes mille armati in
ipsum sclopetis vel sagittis colli-
G meat,

*Quomodo
homo po-
test fieri
invulnera-
bilis.*

Artic. 8. ment, etiamsi gladiis, securibus, fustibus ipsum impetant, & mille modis cruciare conentur, nullo tamen contundetur, aut perfodietur vulnere. Etiamsi mille equis omnes ipsius artus in diversas partes simul divellantur, non dilacerabitur. Etiamsi *Harp- pyarum*, vulturum, aut rapacium id genus volucrum unguibus & rostris dilaniandum relinquatur, integrum permanebit. Etiamsi famelicis sævientium^a belluarum, rictibus, & balænarum faucibus devorandum exponatur, illæsum persistet. Etiamsi totum simul deglutiatur, & in^b Coetorum ventriculo sine ullo externi Aëris commercio contineatur, vita tamen fruetur. Vel enim contento in capaci balenæ stomacho aëre, etsi exiguo, cum mediocri & insensibili respiratione pascetur, uti foeminæ in *hystericis affectibus* sine ulla prorsus sensibili respiratione vivunt, & pro mortuis nonnun-

Feritas Bel-
luarum re-
frænata.

nunquam sepeliuntur; vel sine *Artic. 8.*
ullo prorsus aëre ambiente, sed
ex retento inspirato prius aëre
juxta *secundam legis motus suspen-*
sionem, vivit; evolaturus enim
per habitum devorati Corporis
aer in cursu impediri, ab ambitu
Corporis ad internos ejusdem re-
cessus repelli, & sanguinem de-
bita sui quantitate intus fovere
potest.

Ex hujus quoque Legis suspen-
sione^c *Corpus humanum*,^a *Rubus*,
vel aliud quodvis inflammabile
Corpus, etiamsi ardentissimo ig-
ne undique cingatur, poterunt
tamen non comburi, aut in ci-
neres reduci. Aut si forte flam-
mas, uti *Rubus*, capiant; coacer-
vatis in verticem flammis pote-
runt non consumi. Ignæ enim
particulæ, non comburunt ex
innata ulla virtute, aut insito im-
petu ut supra vidimus, sed quia
supremus motus Author voluit,
ut, *ex occasione hujus impetu*,

Potest
flamma
non com-
buriere.

Artic. 8. ipse dissolvat seu comburat projecta in ignem Corpora; velle quoque poterit ut eadem non dissolvantur, etiamsi rapidissimis ignearum scintillarum cohortibus vorticoso impetu irruentibus impetantur. Velle pariter poterit ut à nullo alio Corpore impellente meum vel aliud quodvis Corpus diruatur, imo ne quidem à loco dimoveatur. In hoc autem casu motus ipse non supprimitur etsi motus *Lex* suspendatur. *Lex* enim motus in flagrante igne est, ut quodvis projectum Corpus accendat, aut dissolvat, seu partibus illius dissociatis motum communicet, poterit tamen flamma motum non communicare projecto Corpore, etiamsi motus ipsius proprius semper in vigore persistat.

Quomodo
quis potest
vivere in
æternum.

Cæterum, ex hac pariter suspensâ motus lege clarè inferre possumus quòd homo potest fieri immortalis, & potest in æternum

num vivere sine alimentis. *Pos- Artic. 8.*

sunt enim omnes Corporis partes in eodem situ semper retineri, possunt quoque omnes Corporis elementares particulæ à dissolutione cohiberi. Sanguis & alii humores, etiamsi perenni intestino motu intra se agitentur, impediri possunt quominus vapescant, seu quominus principia ipsorum diffringantur, aut eorundem abradantur anguli; quominus eadem particulæ per habitum Corporis non exhalent, & reparatione non egeant. Brevi, tota quanta nunc est Corporis mei materia, cum eadem figura, situ, numero, fabrica, & usu partium, in statu in quo nunc est, in perpetuum conservari potest; ac proinde Corporis mei Vita non solum per^t quadraginta dierum spacium, sed etiam in *æternum* sine alimentis perdurare poterit. Ideo enim nos dapes ingerimus, ut sanguinis prin-

Artic. 8. cipia salina & sulphurea intesti-
no conflictu nimis attrita, & dis-
soluta, nec non per τὴν πνευμα-
τικὴν Corporis jugiterevolantiā ju-
gi alimentorum accessu resarcia-
mus. Si igitur principiorum at-
tritio & transpiratio juxta *suspen-*
sam hanc motus legem præpedia-
tur, nullum fiet eorundem di-
spendium, ac proinde nulla opus
erit reparatione.

Sanguinis ipsius principia ita
aliquando spissa sunt, & tam vi-
scido cæmento sunt alligata, ut
sine ulla motus legis suspensione
per quindecim, imo octodecem
dies, uti in canibus ipse vidi, sine
alimentis à dissolutione cohiberi
valeant. Unde *pro miraculo*
semper haberi non deberet si for-
san aliquando quidam sine cibis
per plurimos dies vitam protra-
hant. Uti in Maniacis quibus-
dam, aliisque nonnunquam æ-
grotantibus videre est.

ARTIC. IX.

De Tertia motus Lege suspensa.
Ubi cernitur quòd Corpus in
motu positum, motum suum
subitò deperdere poterit, non
communicato eodem alteri
Corpori ambienti.

NON tantum Corpus quod- *Artic. 9.*
vis sine impulsu alterius
Corporis moveri, & impulsui
ejusdem resistere, sed etiam mo-
tum suum subitò deperdere po-
terit, nec illud in aliud Corpus
transmittat. Unde manifestum
est quòd *globus tormentarius*, in
murum projectus, in medio iti-
nere sisti subitò potest. Quod
immanis rupis ab alto vi adacta,
vel proprio pondere decidens, po-
terit suppresso motu in aëre li-
brari. Quod flumen ad mare
properans in cursu sisti potest.

Artic. 9. ^b Solis, reliquorumque cœlestium
Corporum motus supprimi po-
test. Motus omnes animales,
sanguinis nempe, cordis, respi-
rationis, & spirituum suspendi
possunt in humano Corpore, &
mors subito invadere potest sine
prævia ulla morborum sævitie.
Nec tantum motus Corporis so-
lidi totius, sed etiam particula-
rum minimarum fluidi cujusvis
Corporis supprimi potest. Quo
suppresso fluida omnia, ut Aër,
Aqua, & Liquores omnes in so-
lidum Corpus coalescent. Cor-
pus enim solidum à fluido in hoc
tantum discrepat, quòd partes
illius in mutuo quodam amplexu
quiescant. Singulæ verò fluidi
Corporis particulæ, motu pro-
prio & intestino agitantur; quo
motu sublato, in solidum Cor-
pus abeunt, uti aqua fit glacies.
Sicque ^a mare in parietes hinc in-
de divisum solidescere potest;
solidi quoque Corporis particulæ
à

à mutuo contactu dissociatæ, & *Artic. 9.*
circa centrum suum rotatæ, fluidæ evadunt, uti glacies in aquam
eliquata, saccharum vel sal in aqua
resoluta, uti particulæ auri
in *aqua regali* natantes, fluitare
videntur.

Nunc triplici modo concipere
possumus quomodo ^e *Corpus hu-*
manum super mare vel in aëre
ambulare, vel quomodo ⁱ *ferrum,*
plumbum, vel aliud quodvis
Corpus grave super aquam na-
tare poterit. Vel enim aufertur
tota Corporis prementis gravi-
tas, seu ambientium Corporum
compressio, *juxta primæ suspen-*
sionis legem; vel unda in fluore
remanens gravitanti Corpori re-
sistit, ipsumque subsulcit, *juxta*
secundæ Legis motûs suspensionem;
vel suppresso aquæ vel aëris flu-
ore, *juxta tertiam hanc suspensæ*
legis regulam, super solidam are-
am incedet Corpus. Patet enim
quod si Corpus meum totò suo
pon-

Artis. 9. pondere spoliatur, etiamsi fluidam aquam calcaret, nunquam immergeretur, quin imò per aëra volaret. Obvium quoque est quòd Corpus meum, etsi remaneat tota ipsius gravitas, ad fundum fluidi nunquam præcipitabitur, si prementi pedi mare, vel aër, sublato *fluidi* motu, renitatur; quin imò æque facile in aqua, & in aëre ambulabit, ac in pavimento marmoreo.

Longè autem plures difficultates occurrunt cur sublata gravitate super undas Corpus incedat, quàm cur ipsum remanente gravitate solidescens mare subfulciat. Quia si auferatur tota Corporis humani gravitas, Aër, & reliqua ambientia Corpora removeri deberent, aut saltem compressio ipsorum suspendi; removeri autem non debet aër, quia Corpus sine respirazione vivere non potest; aut si forte viveret, sublata compressione

one externa, tumeret nimis, uti fit quando, aëre sub applicatis scapulæ cucurbitulis nimis rarefacto & attenuato, caro in molem sublevari solet. Unde longè facilius & clarius concipitur quòd Corpus meum cum toto suo pondere in renitentis & subfulcientis maris superficie incedat, quàm quòd tota sui exutum gravitate progredetur. Hoc enim modo æquè clarè concipitur quòd ^a Corpus meum in aqua vel in aëre per horizontalem lineam ambulare potest ac interæ superficie. Imo per divergentem vel perpendicularem lineam ^b homo poterit cum toto suo Corpore per quandam quasi scalam aëream per gradus & intervalla calcantibus pedibus in inani fluido resistantem, ad ⁱ Cælos ascendere, eodem plane modo quo nos ipsi ad altissimorum montium cacumina anhelii ascendimus.

Longè

Artic. 9. Longè plures Corporum status super naturam sub *prima legis motus suspensione*, quàm sub reliquis duabus collocari possunt; non solum enim recensita superius in illo capite *Miracula*, sed etiam quæ hic inferius de multiplici Corporis humani ortu & generatione dicturus sum, ad illam quoque classẽ reduci possunt.

ARTIC.

ARTIC. X.

De Humani Corporis genesi ex
Mare & Fæminâ.

ETiamsi juxta sancita jam *Art. 10*
Naturæ Decreta Corpus
humanum, uti ac reliqua Ani-
mantia, ex mutuo Maris & Fæ-
minæ conjugio generetur, nihilo-
minus tamen in peculiarem ali-
quando finem à summo Opifice
ex fæminâ sine mare, ex mare sine
fæminâ, imo sine mare & fæmi-
nâ stupendo quodam & insolito
modo formatum esse perhibetur.
Quoniam itaque mihi hic pro-
posui diversos Corporis humani
ortus illustrare, opus erit priùs
perpendere obiter *modum* quo ge-
nerationis opus juxta statutas *Nat-*
uræ leges perficitur, ut clariùs
pateant ea quæ de miraculosa ip-
sius formatione dicturus sum.

Om-

Art. 10.

Partes generationis viri.

Omnia Corporis virilis & muliebris organa præter partes genitales similes omninò sunt fabricæ & paris ubiq; proportionis. Vir pendentes habet duos *Testes* membraneo loculo inclusos; quorum uterque totus ex exiguis, tibie instar musicæ, perforatis canaliculis & serpentinis quasi duobus constat, qui, filacei instar glomi, sibi superpositi sunt. In his canaliculis elaboratur & discernitur succus quidam peculiaris, quem medici *semen virile* nuncuparunt; quem tamen Ego *fermentum* tantum viri *seminale* vocitari mallet; quia non in ipso, sed in sceminâ tantum semen seu germen continetur. Hic humor per proprios tubulos ad capsulas quasdam in penis cavitatem hiantes vehitur, quas *vesiculas seminales* nominant, in quibus coacervatur, & conservatur succus hicce fermentaceus, donec pro data occasione, ab æstuante

Ve-

Veneris ira per veretri urethram *Art. 18.*
in uterum foeminæ prolem for-
maturus ejaculatur.

Mulier autem sub imo ventre
quandam habet cavitatem vesi-
calem quam *uterum* solent nun-
cupare. Hic uterus in duas *Tu-
bas* versus dextrum & sinistrum
latus protuberat. His tubis ap-
pensa sunt duo corpora glandifor-
mia, quæ antiqui *Testes* mulie-
bres, neoterici *Ovaria* vocant;
seminaria tamen nuncupari ma-

luerim. In his *seminariis* con-
tinentur plurimæ membranosa
vesiculæ limpido & ferè pelluci-
do latice turgidæ; quæ in innu-
meris distinctis loculis, uti gra-
natorum semina, inclusæ sunt,
& ab ambientibus vasis sanguife-
ris succum nutritium jugiter ex-
puentibus paulatim aluntur, do-
nec ad præfixam quandam mag-
nitudinem extumescunt. Hæ *væ-
siculæ* hodiè *Ova* nuncupari so-
lent; *semina* verò humana vocari

Partes ge-
nerationis
foeminæ.

Art. 10. tari potius merentur. Uti enim bombycis vel tritici semen totum bombycem & totam tritici spicam cum seminibus continet, sic unaquæque seminis muliebris *pyxis* membranea omnes corporis humani partes comprehendit; imò longè ante commercium sceminæ cum viro formata & in debitum situm disposita in prolifico hocce liquore integra Corporis nostri stamina & rudimenta natitant. Uterus præterea longo canali *vagina* dicto foras hiat, per quam vaginam penis virilis ingreditur, & egrediuntur *menstrua*, *fætus*, nec non *fluoris albi* & *Gonorrhææ* materia; & per labra ipsius *Urina* excernitur.

Semen
continet
omnes
partes.

Quomodo
generatio
perficitur.

Præmissa partium generationi inservientium structura, nunc perpendendum quomodo *generatio* ipsa perficitur. Post elapsos quosdam ætatis annos, *Vir* & *Fæmina* ab aucto nativo calore &

& humorum fermentatione ve- *Art. 10.*

nereo quodam æstro perciti, ad oscula & mutuos amplexus, libidinem satiaturi, ruunt. Hoc in congressu, Vir, non sine voluptate, in uteri muliebris cavitatem feminale illud fermentum seu succum illum fermentaceum emittit, qui in testibus elaboratur. Hic succus partim cum circumeunte sanguine, partim rectâ viâ per *tubas Fallopianas* ad seminaria fertur, & *semina* in illis tanquam in totidem diversis nidulis latentia, *auræ* instar *prolificæ*, subit & penetrat; & prout unum aut alterum ex feminibus erit maturum, nempe prout debitam dispositionem seu magnitudinem acquisiverit, fermenti instar illud rarefaciet, intestinum inquam & expansivum motum cum limpido & lymphatico seminis latice, in quo delineata fluctuant Corporis stamina, inibit, eundem attenuabit, stamina ipsa expandet & disten-

H

det,

Art. 10. det, porulos eorundem aperiet; sicque attenuatus ambiens liquor dilatatos staminum porulos subibit, ipsos ampliabit, & largius nutriet; donec, crescente indies seminis mole, *membraneum domicilium* tandem præ magnitudine disrumpet & per annexas *tubas* in *uteri* cavitatem semen delabatur; ibiq; uteri parietibus, media placenta leviter alligatum, ab appellente matris sanguine per umbilici vasa sine ulla respiratione alimentum constanter recipiet. Interim ab intestina hacce seminis turgescencia, torpentes antea humores in motum agitantur, & agitati partes solidas, Cor præcipuè movebunt. Cor autem semel motum moventem liquorem in appensas arterias ad extrema Corporis propellet. Propulsus liquor antecedentem liquorem ad Cor iterum Urgebit. Hic liquor seu Sanguis ad Cor denuo redux Cor iterum movebit,

Punctum
faliens est
Cor, primum
vivens & ultimum
moriens.

bit, & à Corde vicissim in or- Art. 10.

bem movebitur. Sicque incipit
& conservatur partium solidarum
motus ac humorum circuitus.

Primus enim humorum motus
est causa primi & ultimi motus
Cordis, & motus Cordis est vi-
cissim causa cur humores perpe-
tim in circulum volvantur; non
verò cur inter se fermentescant.

Hæc enim fermentatio ab orta
inter dissimiles Sanguinis parti-
culas lucta & certamine depen-
det. Fermentescantibus igitur &
circulantibus *seminis* humani hu-
moribus, & fluidis, stamina so-
lida, & *Organicæ partes* ex sup-
peditato à matre fermentationi
& nutritioni continuo pabulo
indies magis magisque turge-
bunt. Sicque quod primò *se-*

men fuit *germinis* nomine insig-
nitur; quod *Germen* mox *Em-*
bryo vocatur, dein *Fætus*, hinc
Infans, *Puer* deinde, postea *Ado-*
lescens, *Juvenis*, *Vir*, & tandem

Diversi
ætatis gra-
dus.

Art. 10. senex, pro diverso Corporis incremento & ætatis gradu nuncupatur. In quovis autem statu, etiam sub minima Corporis mole, *Homo* vocatur, modo *Spiritus*, qui anima solet appellari rationalis, Corpori reverà præsens sit. Unde fœtus æq; completus est homo, ac vir, aut senex; quia Corpus non fœtus duntaxat, sed etiam Embryonis æquè integrum est ac Corpus adulti, cum ex pari Organorum numero, & cum simili eorundem situ & textura construatur.

Partus
quomodo
fit.

Eodem modo quo sémen *fermento viri prolifico* turgescens, ex *seminario* viam sibi pandit in uterum, sic ex utero fœtus, mole grandior, & crescentibus viribus robustior factus, huc illucque volvendo sese, & calcitrando membranea dilacerat involucra; unde ruptis quasi carceris repagulis, foras sibi sub auras exitum per vaginam, sequentibus pone *secundinis*, molitur.

Ani-

Animantium igitur omnium *Ant. 10.* generatio (imò & plantarum vegetatio) in nova Organorum aut partium formatione non consistit, sed in hoc tantum quòd fermentum maris seminale stamina jam in semine verè delineata, & in brevi voluminis gyro comprehensa, expandat, & aptiora reddat, ut largius alimentum & incrementum sumant. Corpus enim humanum etiamsi totum, & omnibus Organis instructum, in semine, longè ante fermenti virilis appulsu, verè contineatur, mole tamen *lentem*, aut *formicam*, animalcula exigua non superat. Ut igitur ad molem extumescat majorem, per expansos & dilatatos exilissimarum fibrillarum porulos majorem alimenti copiam admittere debet. Sic observamus quòd granum *tritici* aut *hordei* facilius longè, & citius in æstivo quàm in hyberno tempore pullulat,

Art. 10. quia solis ardore germen laxatur magis & expanditur, ut succo nutritio è terræ visceribus à solis radiis elevato ad interiores seminis recessus per sitientes & bibulos ejusdem porulos capacior pateat aditus.

Cæterum, ut Generatio plenius adhuc illustretur, congruum foret solerti examine inquirere, quomodo disposita in ordinem *feminis*, seu *germinis humani* flamina primitus fuerint delineata. Rancida illa veterum Medicorum sententia jamdudum exolevit, qua contendebant quòd maris & foeminae semina in utero commixta *virtutis* cujusdam *plasticae* beneficio in plurimas & constantes diversorum Organorum formas sponte sua abierunt. Patet enim, ut jam vidimus, quòd nullum est in viro semen. Patet quoque quòd humor ille in præservida tentigine à glandulosis vaginae muliebris *lacunis* per

pudendi

pudendi labra excretus, est po- Art. 10.

tiùs titillationis & voluptatis stimulus, quàm sceminæ pro generatione symbolum; si enim generando fœtui quid conferret hic humor, tantum abest ut effœti instar excrementi pro lubricanda vagina foràs amandaretur, quin imo in uteri claustris pro formanda prole arctiùs includeretur. Quare in sensu quo Veteres feminis naturam intellexerunt, neque vir, neque scemina ullo forent semine fecundi. Inter omnes itaque hodie sanioris judicii Medicos convenit, quòd omnes Corporis nostri partes in solius matris *seminariis* ante viri commercium à solo & supremo Naturæ Authore verè formatæ sunt. An verò in primordiis rerum omnia semina in prima muliere intra sese tanquam intra innumeras pyxides fuerint contenta, an per Mundi Machinam tunc fuerint

Art. 10. dispersa, an in typis feminalibus post cujusque sceminae ortum formata, an verò hic & nunc, prout Naturæ necessitas exigit, à summo Conditore creata, prolixum, arduum, & supervacaneum foret hîc loci investigare. Quare sat erit cum cæteris asserere, quòd in compendioso seminis humani gyro tenuissima Corporis nostri stamina cum debito eorundem situ, cum solito Organorum omnium numero & figura ante Actum Venereum verè continentur.

Prærogativa matrum præ maribus.

Ex his inferre datur quantas sibi Prærogativas vindicare possunt sceminae præ maribus; quantoque cultu & honore Liberi Matres suas prosequi deberent. Mulier enim sola totum fere generationis opus perficit; ipsa sola semen, seu rudimenta Corporis, ante viri consortium continet; multis ærumnis obnoxia est gravida Mulier; multis tor-

mi-

minibus in partu cruciatur; ipsa *Art. 10.*
pascit fovetque in utero fœtum,
& post partum mammarum lacte
alit; unde intensior est utpluri-
mum Matris quam Patris in Li-
beros Amor. Vir autem post
unius momenti voluptatem ni-
hil amplius de prole cogitat, &
in ipso libidinis æstu tam parum
generando fœtui suppeditat, ut
vix parentis nomen mereatur,
nullum enim est in viro semen,
& nihil largitur præter semen-
tum quoddam *seminale*, quod
partes fœtus non format, sed
jam formatas expandit; uti e-
nim agricola fimo, cineribus,
calce viva, aut arenis, tanquam
totidem fermentis terram colit,
ut projecta ac sata semina pro-
ducat, sic mas latentia tantum in
fæminæ seminibus germina pro-
lifico quodam fermento fœcun-
dat. Matres autem ex tanto il-
lis à Liberis præstando honore
superbire aut insolescere non de-
be-

Art. 10.
Fœminæ
non sunt
vere ma-
tres, sed
matrices.

berent ; quia ipsæ non tam *Matres* verè sunt, quàm *Matrices*, in quibus femina aliunde formata pullulant ; fœminæ enim semen ipsæ aut fœtum non formant, sed ipsum tantum jamdiu formatum nutriunt ; imò ipsum magis non possunt non nutrire, & parturire, quàm serax solum sata semina ardente æstivo sole non potest non expandere & proferre : unde non ex libero matris arbitrio, sed ex necessaria *Naturæ* seu motus lege fœtus generatur, & ex eadem lege in lucem prodit ; imò in lucem editus ex pari legis necessitate ob urgentem quendam & extus insitum amoris in prolem stimulum, non à Mulieribus duntaxat, sed ab ipsis belluis & volucris, rationis, ut aiunt, expertibus materna quadam industria nutritur. Plura hic de naturali Corporis humani genesi subicere, foret extra propositi nostri scopum divagari, quare ad status

status ipsius super naturam tantum revertamur. *Art. 11.*

ARTIC. XI.

*De Corporis Humani genesi ex
Fœmina sine Mare.*

QUum ex statuta partium Genitalium structura Generationis opus & natura ex solito maris & fœminæ conjugio nobis innotescat, nunc sagacius perpendamus utrum suspensa hæc solitæ generationis *Lege* clarè concipere valeamus, quomodo ex sola fœminâ, sine ullo prorsus maris commercio, sed agente tantum supremo Numine Corpus humanum enasci poterit.

Generatio, ut jam supra in- Quid ge-
neratio.
nuimus, aliud nihil est quàm
*staminum in semine muliebri con-
tentorum debita expansio & rare-
factio fermenti maris prolifici vir-
tute*

Art. II. tute indulta; cujus intestinae
 turgescen^{ti}ae ope delineata Ger-
 minis rudimenta majorem ali-
 menti copiam fugere & in dila-
 tatos porulos absorbere apta red-
 duntur; unde molem acquirunt
 majorem, & paulatim crescendo
 ad eximiam tandem magnitudi-
 nem extumescunt. Cum autem,
 ut supra probavimus, Corpus
 motum obivium Corpus natura
 sua aut vi insita non moveat, sed
 ipsum supremus *Motor* ex irru-
 entis Corporis occasione in mo-
 tum solus verè concitet, & cum
 expansio & rarefactio quaedam
 sit *Motus* species, patet quòd
 spermaticus maris succus cum
 semine muliebri commixtus, il-
 lud non fermentat, aut expandit
 ratione motus ullius aut quali-
 tatis, quam verè & propriè in
 stamina germinis à se transmit-
 tit, nihil enim transferri potest
 ab uno Corpore in aliud præter
 materiam; sed quia ex occasione
 appulsus

appulsus fermenti virilis summus *Art. II.*

Archetypus delineatas seminis fibrillas verè & immediatè distendit.

Quid igitur impedit quo minùs *juxta primæ*, quam supra recensuimus, *legis motus suspensionem*, Deus ipse solus sine ullo Fermenti virilis appulsu, miscela, aut ope, stamina, quæ ipse solus sine viri aut sæminæ auxilio in debitam seriem & ordinem jamdudum primus disposuit, expandere, rarefacere, porulos filamentorum dilatare, ambientes seminis membranas, & involucria ampliare valeat. Ampliatis autem semel & motu cælitùs indito devolutis *Virginei seminis staminibus*, *Germen*, eodem plane modo quo per naturalem in imprægnata conjugæ generationem, *in^b cælibe & intacto uteri claustro* incrementem sumet, & in Embryonem, foetumque paulatim turgescet. Sufficiens enim alimenti copia à circumeunte & appellente sanguine per expansos & bibulos filamentorum porulos sup-
pedi-

Art. II. peditabitur, unde in tota sua mole indies tumbent, & claustra sua seu vesiculares *seminariorum* cancellos, in quibus recondita sunt, dirumpent, inde per appensas Fallopii *Tubas* in uteri cavum delabentur, ibique media *placenta* tanquam carneo & spongioso cæmento uteri parietibus adhærebunt, affluentem sanguinem per innumeras vasculorum *placentæ* propagines insurgent. Sicque nutritis paulatim solidis seu organicis seminis partibus, & concitatis in motum vitalem ejusdem humoribus, ex pusillo *Germinē* fiet *Embryo*, ex Embryone *foetus*, *foetusque*, collectis sensim viribus, ab angusto domicilio post novem tandem menses per os uteri, & per vaginam, viam sibi foràs sub liberiores auras patefaciet.

Unde patet quòd non facilius erit primum hominem ex terra sine ullo maris aut *foeminæ* semine creare, quàm alios homines ex semine *foeminæ* sine maris consortio generare.

rare. Imo si quis secum rem ritè *Art. 11.*
totam perpenderet, videbit forsan,
quòd non magis stupendum est,
quod Homo ex sola muliere gene-
retur sine viri commercio, quàm
quòd ex maris & foeminae congres-
su formetur; cum concursus viri sit
tantùm occasio cur ipse supremus
rerum omnium Parens generet, qui
est immediata, imò unica, utriusque
Phænomeni, & effectum omnium,
causa.

ARTIC.

ARTIC. XII.

*De Corporis Humani ortu sine Mare
& Fœmina.*

Art. 12. **S**I retrò ad Orbis conditi primordia mentis nostræ aciem recto tramite retorqueamus, & continuam istinc innumerorum effectuum sibi hucusque hæreditario quodam jure succedentium, & à se mutuo dependentium catenam & seriem contemplemur, reperiemus, quòd uti cæterarum rerum, sic & *Generationis humanæ* origo cum Mundi tantum origine incepit. Ut autem *Generatio* semel inciperet, formari debuit *primus Homo*, qui foret primævus cæterorum *Genitor*; generari autem non potuit ex Patre aut Matre; cum ipse primus fuerit humani generis parens: nec ex se, aut à se gigni potuit, quia non potuit esse

esse sui parens & proles. Quare *Art. 12.*

sine ullo prorsus maris & scæminæ conjugio ex rudi adhuc & indigesta^a tellure à supremo Opifice coagmentari debuit. Si mortui quoque resurgerent, cadavera ipsorum jam in pulvisculum redacta ex informi materia iterum construi deberent. Magis autem conceptu difficile non est, quomodo organicum grandioris molis Corpus ex eximia terræ quantitate cum vita, motu nempe & sensu, subito formetur; quàm quomodo rudimenta seu delineamenta corporum nostrorum ex patris & matris congressu generatorum in pusillo seminis germine sine prævia generatione creentur. Primaria enim corporum, etiam nostrorum, stamina nullo naturæ auxilio, aut motus lege, in organicas hasce texturas & machinulas ante generationem primitus disposita sunt; sed suspensâ *primâ motus lege*, à summo Numine immediatè delineata in compen-

Art. 12. diosum & vix præ parvitate credibile volumen contrahuntur. Unde prima Corporis nostri *delineatio* æque verè *Miraculum* est, ac primi Parentis *creatio*.

Corporis
humani
Analyfis
Chymica.

Ut autem clarâ mente concipiamus quomodo informis glebæ materia in tam miras & multiplices Corporis humani partes & texturas converti posset, supponamus quod rei cujuscpiam sani in patibulo suspensi Corpus, centum libras grave, totum, cum ossibus, carne, & sanguine, vasis Chymicis destillandum committatur; peculiarem *salis volatilis alkalini*, *sulphuris* seu olei fœtidi, *phlegmatis* seu aquæ insulsæ, *salis fixi alkalini*, & *terræ elementaris* quantitatem in pari pondere largietur; ita tamen ut major sit *phlegmatis* quantitas quam *terræ*, major *terræ* quàm *sulphuris*, & major tandem *sulphuris* quam *salis*. quadruplex hoc particularum elementarium genus non nisi mole tantum & figura à se invicem discrepant.

screpant. Terra, quæ in porosissimis *Art. 12.*
suis alveolis reliqua principia ebibit
& fulcri instar sustentat, mole gran-
dior est quàm sulphur, sal, aut a-
qua. Sal, cum solus linguæ papil-
las acredine quadam pungat, an-
gulis acutis solus est hispidus; ter-
ra vero, sulphur, & aqua, quæ in-
fusa sunt, obtusa figura, etiamsi di-
versa donantur.

Cum itaque experientia doceat
quòd Corpus humanum centum li-
bras pendens, totum ex certa *Ter-*
ræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris pro-
portione coalescat; nunc videamus
quomodo *primum* seu τὸ πρῶτον
Corpus humanum ex informi ma-
teria formatum est. Ponamus igitur
sumi centum *terræ & aquæ* vel
alterius cujuscvis materiæ libras, ut
humanum solitæ magnitudinis Cor-
pus cum centum librarum pondere
construatur: Ut Corpus humanum
inde educatur, peculiaris Terræ ele-
mentaris, *Aquæ, Salis & Sulphuris*
proportio formari subitò debet: Ex

Art. 12. hac particularum quadriga in diversa quantitate sibi mixtâ plurimâ diversâ texturæ partes, tum fluidæ tum solidæ, exurgent. Duæ hic obviâ veniunt difficultates, quomodo nempe indigesta hæcce & uniformis materia in quadruplex hoc particularum genus convertetur, & quomodo in tot dissimiles partes conversa, in Corpus humanum abit. Ut autem harum difficultatum caligo experientiæ lumine dissipetur, observamus in *Arte Chymica* quòd sulphur elementare & sal in aquam & terram sponte sua convertuntur, quod denotat eadem fuisse ex aqua & terra primitus orta. Experimur pariter quod aqua cum pauca terra per hortos aspersa in salinas & sulphureas mille plantarum partes abeunt. Alimenta solida in chylum, sanguinem, carnem, & ossa mutantur. Cum igitur in naturali animantium & plantarum vegetatione aqueæ & terreæ partes in salinas & sulphureas, & hæ vicissim

cissim in illas, ex intestini earundem motûs Lege præ oculis quotidie convertantur ; mirum non erit cur à supremo naturæ Authore sine ulla intestini motûs Lege, aut Corporum ipsorum auxilio, *juxta primæ motûs Legis suspensionem* non tantum aqua & terra in salē & sulphur, sed etiam omnia cujuscunque naturæ Corpora in alia diversæ indolis Corpora transformentur. Si autem centum materiæ Libræ in diversas *aquæ, terræ, salis & sulphuris* proportiones fuerint mutata, concipietur facile quomodo Corpus humanum ex iisdem in solidas & fluidas partes dispositis conflabitur.

Qui seriò perpendebit quàm stupendas machinas humana ars constituere solet, non inficiabitur quin tanta sit supremi Artificis potentia ut ex debita *terræ, aquæ, salis & sulphuris* proportionē Corporis humani fibrillas & stamina texat, texta in *Organicas & diversas* for-

Art. 12.

Stupenda
instru-
menta hu-
mana arte
confecta.

mas conjungat, disponat, & hu-
moribus per totam partium & Or-
ganorum compagem fluitantibus,
intrus in motum cieat vitalem. Vi-
demus enim quanta industria & ar-
tificio, horologia ex rotis, elateriis,
& flaminibus construuntur, ut
tempus metiantur. Artificialia ca-
pita efformantur, quæ vocem hu-
manam imitantur. Factitia manus
tantis machinulis movetur, ut spon-
te sua seu motu proprio vocabula
cum calamo scriptorio in charta i-
naret. Psittacos rationis aliunde
& sensus expertes docemus verba
quædam proferre. Muti hominis,
& ab ortu surdi lingua ita movetur
aliquando, ut quædam verba arti-
culari posset. Pyrii pulveris ope &
pyrotechnicis instrumentis, currus,
equos, & armatos homines in aëre
repræsentamus. Æstuantis maris
unda in oppositas rupes irruens hu-
manas aliquando, & equinas for-
mas in rupibus insculpit. Ex ar-
gento in spiritu Nitri dissoluto, &
cum

cum mercurio in aqua diluto, post *Art. 12*
 quadraginta dies vegetale quoddam
 sponte suâ cum ramis & fructibus
 pullulat, quod *arbor Dianæ* à Chy-
 micis nuncupari solet. Varia Or-
 gana musica in symmetricum ordi-
 nem disposita, miris illecebris irre-
 tiunt, & suavi sonorum modula-
 mine aures titillant. Nemo nescit
 quòd in visceribus terræ varii repe-
 riantur lapides, & alia mineralia,
 quæ veram linguæ, rostri, dentis,
 capitis, manus, pedis, veretri vi-
 rilis, arboris, cornu, & aliorum
 Corporum formam exhibent. Cum
 igitur juxta *statutas Motûs Leges*
 tot tantæque stupendæ fabricæ, vel
 naturæ industriâ, vel humana arte
 construantur, arduum non erit
 concipere, quomodo supremus ar-
 tífex peculiarem quandam *aquæ,*
terræ, salis & sulphuris proporti-
 onem in Organicas diversæ texturæ
 partes disponat, & partes ipsas in
 humani Corporis formam compin-
 gat. Poterit enim minutissimas

Corpora
 stupenda
 naturæ ar-
 tíficio con-
 structa.

Art. 12. horum elementorum particulas in cava stamina, seu vasculares fibrillas formare ; poterit has fibrillas suis humoribus repletas & multis modis sibi intertextas in diversa Organa disponere ; & eadem Organa, in continua quadam serie, & in debito quodque situ sibi alligata in humanum Corpus sponte sua abibunt.

Si autem Corporis nostri stamina ex majori longè *terra* & *salis* quàm *sulphuris* aut *aquæ* proportionem consent, & stricto præterea vinculo sibi adjungantur, solidas & graves partes, uti *Ossa*, cartilaginee, Tendines, & Ligamenta efformabunt : Uti enim trabes tecta firmiter, & ossa Corporis nostri machinam subfulciunt, sic redundans in mixtis *terra* solidum illis stabilimentum conciliabit. Si verò præ terra, aqua, & sale, sulphur seu oleum exuperet, adipem constituet : Si æqualis serè sit aquæ, terræ, salis, & sulphuris miscela, partes laxiores quidem,

dem, sed solidas, construet, quales *Art. 12.*
sunt Musculi, Membranæ, vasa om-
nia, & glandulæ: Si tandem par-
tes aqueæ luxurient penitus, & mi-
nor sit salis & sulphuris, & minima
terræ quantitas, sanguis inde orie-
tur, reliquique fluitabunt humo-
res.

Postquam itaque Corpus huma-
num ex debito *Ossium, Musculorum,*
Viscerum, Membrarum, & Va-
sorum numero sic construetur, &
postquam vasa cordi & cerebro ap-
pensa propriis fluidis erunt repleta;
Cordi & stagnantibus adhuc in vasis
liquoribus motus indatur; *Sanguis,*
Spiritus animales, & reliqua fluida
in circularem statim motum agita-
buntur, & cunctis partibus vitam
largientur; quæ vita nihil aliud est
quàm quinque Organorum sensus,
nec non Cordis, Respirationis, &
fluidorum Corporis motus. Unde
Corpus ex terra sic confectum, non
tantum erit Corpus Organicum,
sed etiam animatum. Si præterea
Corpori

Art. 12. Corpori sic animato Spiritus seu substantia cogitans uniatur, quæ ex lege suæ unionis Corpora externa percipiat, affectus Corporis regat, in Corpus imperium exerceat, & liberos ex voluntatis suæ arbitrio motus in eodem producat, Corpus non tantum erit *animale*, sed etiam *Animal rationale* uno horæ momento exurget.

Haud facilius erit Corpus humanum ex centum materiæ libris cum tota sua mole construere, quam idem ob indefessam materiei cuiusvis ad divisionem & ad omnes figuras aptitudinem, ex uno materiæ granulo cum debito partium situ, ac numero conficere, & in breve in eo invisibile volumen contrahere. Unde patet quod Corpus humanum æquè totum ac integrum in exiguo seminis cujuslibet muliebris germine, etiamsi non sit animatum, continetur, ac in prægrandi centum librarum massa; cum Corporis humani Natura aut integritas non in
majori

majori aut minori ejusdem dimen- *Art. 12.*
sione vel magnitudine, sed potius
in peculiari & constanti diversarum
partium situ, fabrica, & numero
consistat.

Non solum *primum Corpus* hu-
manum ex informi gleba formari,
sed etiam ex *costa*, manu, pede,
aut alia quavis Corporis humani
parte *prima Fœmina* sine fœminæ
concurso extrahi potuit, juxta ean-
dem *Legis motûs suspensionem*. Si
autem Corpus primæ parentis ex
solo viri latere fuit constructum,
non potuerat mole aut pondere su-
perare quantitatem materiæ ex quâ
latus ipsum constabat, quia quan-
titas materiæ, ex quâ Corpus quod-
vis conditur, est vera semper pon-
deris & magnitudinis ejusdem men-
sura. Quare vel paucæ virilis co-
stæ materiæ, tanquam stabili basi
nova statim superaddita est mate-
ria, ut fœminæ statura viri staturæ
pro generanda prole aptè respon-
deat, vel fœmina primum cum pu-
sillo

Art. 12. fillo formata Corpore, ex assumpto indies alimento ad debitam Muliebris Corporis magnitudinem, Puellarum more, paulatim adolevit. Uti hoc modo prima Corporis humani delineatio explicari potest, sic prima quoque cæterorum ^a animantium & ^f vegetantium formatio explicari posse videtur.

ARTIC. XIII.

De Humano Corpore redivivo.

ULteriùs indagere necesse est utrum *juxta primæ quoque Legis motûs suspensionem* perspicua valeamus mente concipere, quomodo Corpus humanum ante biduum vel triduum, vel ante bis mille annos extinctum, ad vitam revocari posset. Qui ante triduum mortui sunt, alio modo reviviscere deberent, ac illi qui ante plura sæcula obierunt; quia illorum Corpora adhuc integra sunt, & incorrupta, horum verò cadavera jamdudum sunt in pulverem redacta.

Ut primò explicemus quomodo Corpora post^a triduum à morte resuscitari possunt, observatu dignum videtur, quòd Corpora omnia emortua, vel in patibulo suspensa sunt, vel in aqua immersa, vel subita morte,

Diversæ
mortis
species.

syn-

Art. 13. syncope nempe vel Apoplexia correpta, vel vulnere effossa, vel morbo quodam interno, in cruoris massa vel in Spiritibus sæviente, extincta sunt. Qui in furca suffocatur, vel in aqua immergitur, perit, quia defectu *respirationis* sanguis in pulmonibus stagnans ad cerebrum ascendere, & Spiritus animales quibus imprægnatur in glandulosa cerebri filtra exonerare non potest; qui Spiritus vitam, motum nempe & sensum, omnibus Corporis partibus largiuntur, renovatâ postero post obitum die *respiratione*, & indito torpescentibus humoribus *fermentationis* & *circuitus* motu, Spiritus animales in debita copia secernentur in cerebro, & vitalis motus munia restaurabunt; quoniam solidæ partes adhuc integre sunt, & putredine nondum eliquatæ. Qui syncope vel Apoplexia corripitur, moritur, quia Cordis & Spirituum animalium motus cessat; renovato utriusque motu

Diversæ
mortis
causæ.

Diversi
modi qui-
bus mor-
tui ad vi-
tam revo-
cari pos-
sunt.

motu exanime Corpus reviviscet. Art. 13.

Qui lethali vulnere effossus est, occidit, quia ab effuso nimio cruore Spiritus & vires prosternuntur : Sanguis effusus vel alius, iterum in venas remissus & in pristinum motum clauso vulnere concitatus exanguis Corpus ad vitam restituet. Qui morbo interno elanguet, ex defectu *intestini* & *circularis* motus in sanguine, tanquam consumpto τὸ βιολυχνίᾳ pabulo extinguitur, qui motus perit vel quia *salina* seu *fermentativa* sanguinis principia, præ nimio motu, uti in febribus, attrita, vappescunt, aut evolant ; vel à redundante colluvie serosa nimis diluta sunt, vel nimis fixa, aut ab affuso acido veneno, vel à sævi-
ente frigore coagulata sunt. Si elementa sanguinis evolarunt, iterum coacervari possunt. Si nimis attrita sunt, fragmenta & anguli apponi possunt. Si nimio phlegmate dissoluta, serum evacuari potest. Si concreta vel congelata sit cocci-
nei

Art. 13. nei laticis massa, attenuari, rare-
fieri, & fermentari potest. Sic
quomodocunque humanum Cor-
pus pereat, post biduum aut tridu-
um à morte, nondum resoluta par-
tium solidarum textura, pristinum
humorum motum, vitamque re-
cuperare potest.

Nunc itaque solerti investigemus
scrutinio quomodo * Corpus huma-
num post plura secula putrefactum,
& in tenuem jamdudum pulviscu-
lum friatum iterum ad pristinum
statum restaurari potest. Quomo-
do, inquam, Corpus ante quatuor
mille annos in mari immersum, à
piscibus in frustulorum myriades
discerptum & à pisce in piscem sæ-
piùs transmissum, ad vitam revo-
cari potest. Constat satis quòd
non tantùm hujus Corporis partes
integrantes, sed etiam minutissimæ
Terræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris ato-
mi elementares à se invicem jam-
dudum dissociatæ sunt, & diffusi-
mæ; quòd non solum quædam
per

per totum Oceanum dispersæ sunt, *Art. 13.*

sed etiam quædam in piscibus maris latitant, quædam per viscera terræ penetrarunt; quædam ad telluris superficiem cum vaporibus & fontibus elatæ sunt; quædam ex superficie terræ vegetantium radices subierunt; quædam forsan cum vegetantibus in animalia cum passivis transierunt. Ita ut nunc forsan in omnibus Terræ plagis, in mari, & fluminibus, in piscibus, in terræ penetralibus, in vegetantibus, in animalium visceribus, in aëre ipso disseminatæ sunt unius hujus Corporis humani particulæ elementares. Præterea fieri non potest quin post tot annorum orbis hujus Corporis elementa figuras, & naturam suam sæpiùs deposuerint; necesse est ut salia post tam diuturnum motum, & per tot sæcula fluctuationem, angulos & spicula perdiderint; ut sulphura discerpta sint, & in aquam vel aliud principium sint jam mutata; ut aqua in

Art. 13. sulphur vel salem sit conversa. Ita ut quòd tunc sal fuerit, nunc forsàn sit aqua, quod fuit olim sulphur, nunc fortasse salis figuram induit, quod terra quondam, nunc aquea sit indolis. Nunc igitur videamus quomodo hæ particulæ per totum sic mundum dispersæ, in unum acervum rursus colligi, pristinas figuras rursus assumere, & in Corpus humanum iterum coagmentari poterunt.

Meum non est ex solidis Scriptorum argumentis, & testimonio, hic loci probare, quòd *Mortui ad vitam verè redituri sint*; sed cùm ab omnibus constanti animo hæcenus creditum sit, & à plurimis firma ratione probatum, quòd qui è fatis excesserunt, iterum vivi resurgent; operæ pretium mihi visum est, juxta rationis normam, & juxta Medicinæ principia inquirere, quomodo, cum quo Corpore, cum qua Corporis mole, & cum quibus conditionibus iterum renascentur.

Quare

Quare pro totius rei fundamento *Art. 13.*
hæc duo in antecessum præmit-
tere congruum fore existimavi.
Nempe

Quod

*Si idem numero Corpus resuscita-
bitur, ex eadem, qua olim,
numero materia constare de-
bet.*

Et quod

*Si idem numero renascatur homo,
cum eodem verè numero, quo
quondam, Corpore reviviscere
debet.*

Nemo inficiari audebit quod su-
premus rerum Conditor, cujus po-
tentia rebus omnibus insita, cujus
præsentia ubique diffusa, & cujus
scientia ad omnia, imo minutissi-
ma quæque extensa, nullus ascribi
est terminus, sciat in quibus po-
tulis, vel cryptis latent, in qui-
bus fluminibus fluctuent, in qui-
bus atmosphærae partibus natitent,

Art. 13. in quibus demum Mundi plagis, omnes hujus immerſi Corporis particulæ, imo ipſa particularum fragmenta locata ſunt. Dubitari quoque non poteſt quin immenſa ſummi Conditoris potentia diſperſas hujusmodi per Mundum particulas in unum acervum accumulare poteſt. Si verò ſemel coacervatæ ſint eadem atomi, non difficilius erit ipſas ad priſtinam humani Corporis formam & ſtatum reducere, quam fuit primum homines ex informi telluris gleba conſtruere.

Conditio-
nes quæ
requirun-
tur ut i-
dem homo
refurgat.

Multæ tamen requiruntur conditiones ut ex coacervatis hiſce corpusculis idem numero Corpus quod olim ante quatuor mille annos vixerat, iterum redintegretur. Debet primo eſſe una eademque numero materia, debet eſſe una eademque terræ, aquæ, ſalis, & ſulphuris proportio, etiamſi neceſſe non ſit eadem ſit, quæ olim, ipſorum quantitas. Debent hæ partes ſervare eundem ſitum, quem antea habuerunt.

erunt. Opus est præterea ut partes quæ nunc sunt salinæ, sulphuræ, aqueæ, & terreæ eadem sint quæ olim fuerunt salinæ, sulphuræ, aqueæ & terreæ. Ex defectu enim harum conditionum etiam si eadem omnino sit materia, idem numero non erit Corpus. Si nempe partes quæ olim truncum constituerunt, nunc caput & artus efforment; & vicissim si materia capitis & artuum in truncum abeant; vel si materia manuum in pedes, & vicissim pedum in manus convertantur, vel si pes & manus dextra sinistræ manus & pedis locum occupent; & si omnes Corporis partes proprium locum mutant, etiam si sit eadem materia, eadem principiorum proportio, & Corpus Organicumificent, idem tamen Corpus non constituent, quia nec est eadem manus, nec idem pes, nec caput, necque truncus, ac proinde non erit idem Corpus. Imo etiam si eadem materia quæ olim manum consti-

Art. 13.

videt ut
omni aut
mibi sit
non sedeb
ut in sit
v. mibi
si quoniam

pend

K 3

tuit,

Art. 13. tuit, nunc etiam manum efformet, non erit pariter eadem manus, nisi partes eundem omnino situm obtineant, quo olim gaudebant. Si enim particulæ quæ olim extrema manus formarunt, nunc medium manus teneant, & quæ olim erant in medio particulæ, nunc extrema occupent; nec erunt eadem extrema, nec idem medium; ac proinde non erit eadem manus. Nec erunt reliquæ partes sic formatae eadem quæ olim fuerunt.

Ut redivivus homo sit idem debet construi ex iisdem principiis.

Præterea, etiamsi eadem atomi eundem omnino locum occupent quem olim occuparunt, si ejusdem non sint naturæ, figuræ inquam, si nempe particulæ quæ olim *salinæ* fuerunt, nunc sint *aqueæ*, quæ olim *sulphuræ* fuerunt, nunc sint *terreæ*, etiamsi eadem sint particulæ quoad materiæ naturam, quia tamen eadem non est earundem figura, eadem non erunt elementa aut principia, sed longè diversa, quia ob diversas figuras diversas habent

bent proprietates & diversos pro- Art. 13.
ducunt effectus, ac proinde *idem*
numero Corpus constituere non po-
terunt. Ut enim *Corpus idem nu-*
mero sit, non satis est quod ex *ea-*
dem numero materia, & ex *iisdem*
materiæ particulis denuò consle-
tur; sed necesse est omnino ut ex
iisdem elementis, seu particulis
prisca figura donatis componatur.
Unde advertendum est quòd *aliud*
longè est Corpus constare ex eadem
materia, & *aliud constare ex iisdem*
elementis. Quatuor autem mixto-
rum Corporum Elementa Terra
nempe, *Aqua, Sal, & Sulphur*, à se
invicem non nisi penes figuram tan-
tàm discrepant, & sola cujusque fi-
gura peculiaris, *elementi* nomen
meretur; quare Elementum nun-
quam potest esse *idem*, nisi eadem
figura gaudeat, à qua figura peculi-
aris *elementi* naturam mutuatur. Uti
autem Elementum non potest esse
idem numero, quod olim, nisi *ea-*
dem numero figura donetur, sic

Figura E-
lementa
distinguit.

Art. 13. *Corpus humanum nunquam poterit esse idem numero, nisi iisdem numero elementis constet.* Atque ita ut collecta corrupti Cadaveris miasmata *idem* numero Corpus humanum rursus efforment, non tantum debent esse eadem, quæ olim, numero corpuscula, & eadem primigenia stamina, sed etiam debent habere eandem Elementorum proportionem, eundem omnino respectivum eorundem situm, nec non eandem figuram & proprietates.

Omnes dubioprocul necesse fore fatebuntur quòd *eadem numerica materia* à diffitis Mundi plagis in organicam formam iterum coacervetur, ut *idem numero Corpus* resurgat. Dicent tamen forsàn quòd non est necesse quòd *idem numero Corpus* resuscitetur, ut *idem numericus Homo* renascatur. Plurimi enim autumant, quòd quoniam omnis materia est ejusdem naturæ, sufficit quòd qualiscunque materia in
Cor-

Corpus humanum disponatur, ut *Art. 13:*
idem Homo resurgat; modo pri-
stina anima huic novo & alieno
Corpori uniatur; anima enim, ut
ipsi aiunt, sola hominem tanquam
forma constituit.

Durum tamen mihi videtur,
quòd posset idem Homo renasci si-
ne eodem Corpore. Si quid enim
in redivivo homine resurgit, Cor-
pus necessario esse debet. *Anima*
namque *rationalis* resurgere non po-
test, quia à Corporis mancipio so-
luta, eadem semper, incorrupta,
& immutata existit.

^a Resurgit i-
gitur quod cecidit, nempe Corpus.
Corpus autem ex quavis materia
construere, non est extinctum Cor-
pus resuscitare, sed novum & alie-
num Corpus formare. Quare ut
idem Homo regeneretur, non tan-
tùm debet eadem Anima uniri, sed
etiam *idem numero Corpus* debet
reviviscere. Corpus enim æquè est
pars adæquata (ut aiunt) Homi-
nis, ac *Anima seu spiritus cogitans*.

Corpus est
pars homi-
nis essenti-
alis.

Nec

Art. 13. Nec magis Anima potest esse Homo sine Corpore, quàm Corpore erit Homo sine Anima. Si enim *Anima* sola constitueret Hominem, Anima sine ullo Corpore foret Homo. Ac proinde opus non foret resuscitare pristinum Corpus, neque etiam ex quavis materia novum Corpus construere, ut *idem Homo* renascatur, modo ipsius *Anima* semper existat.

Nec sat erit arguere, quòd omnis materia sit ejusdem naturæ & indolis; ac proinde quòd quodvis Corpus eidem Animæ associatum eundem hominem restituet; nam omnes quoque *Spiritus cogitantes* seu *Animæ rationales*, ut vocant, consimilis sunt substantiæ, ac proinde pari ratione quævis Anima novo Corpore unita constitueret eundem hominem. Sicque, si Ego & Theobaldus meus nunc moriremur, & post obitum meum statim Anima Theobaldi Corpore denuò animato, & Theobaldi Anima meo Corpore uni-

aniretur, *Idem* semper Ego forem, *Art. 13.*

& *Idem* foret Theobaldus ; quod futile est & ludicrum ; nam neque Ego forem *idem* redivivus, neque foret *idem* redivivus Theobaldus.

Inde adhuc planè sequeretur, quòd ut Darius ante bis mille annos occisus iterum reviviscat, non necesse foret quod priscum ipsius Corpus aut pristina anima in unum *Individuum* redeant, sed sat foret quòd

Debet *Idem* Corpus & eadem Anima uniri ut *idem* Homo resurgat.

nova Anima & novum Corpus crearentur ; quoniam omnes Animæ rationales seu *Spiritus humani cogitantes* inter se ejusdem sunt naturæ quoad *speciem* ; & omnia humana Corpora ejusdem quoque sunt structuræ & speciei. Imo hoc aliud absurdi sequeretur, nempe, quod si quotquot hætenus fuerunt ab Orbe condito Animæ & Corpora humana, nunc in nihilum redigerentur, & totidem novæ Animæ & Corpora humana crearentur, invicem per paria associarentur, & sibi paberent : Qui in nihilum redacti sunt

Art. 13. sunt homines forent redivivi; quia novæ Animæ & creata Corpora consimilis forent naturæ cum Animabus & Corporibus eorum, qui in nihilum redacti supponuntur. Nova enim Corpora cum simili omnino partium textura, & pari Organorum numero formari possunt. Animæ quoque cum iisdem omnino cogitationibus, cum eadem omnino substantia, cum eadem propensione, cum pari conceptuum & cognitionum multitudine & numero, cum iisdem prorsus affectibus, reliquisque animi muniis, quoad speciei similitudinem creari possunt.

Anima rationalis non est vita Corporis.

Porro, videbimus inferius quòd *Spiritus humanus*, qui *Anima rationalis* perperam vocitari solet, nullatenus est forma, anima, aut vita Corporis; sed quòd vita Corporis ab ipso Corpore, nempe à mechanica ipsius fabrica, & spontaneis humorum motibus verè & unice dependet sine ullo prorsus *Spiritus humani* influxu aut ope. Corpus enim

enim foetus in utero motu vitali *Art. 13.*

gaudet, antequam Anima rationalis illi cœlitus infunditur. Unde patebit quod Corpus humanum est quid per se existens, & vivens sine ulla prorsus à Spiritu cogitante dependentia. Spiritus enim humanus, cum libero agat arbitrio, vitales seu necessarios Corporis motus non gubernat, sed eos tantum qui voluntatis imperio subditi sunt; imo hos quoque regit juxta ideas, & affectus, quos ab objectis externis per quinque Corporis Organa recipit. Quare tantum abest ut motus Corporis vitales ab humano Spiritu, quin imo omnia humani Spiritus munia à Corpore dependent. *Nihil est enim in Intellectu, nisi quod Corporis ministerio per sensus Organa ad callosum cerebri Corpus, tanquam ad sacram Palladis, in qua habitat, arcem advehitur.* Unde quoniam Darii Corpus ante necem substantia fuit ex se existens & vivens, & quoniam

Darius

Art. 13. Darius non potuerat esse Homo si-
ne hoc Corpore, ut *idem* Darius ad
vitam revocetur, non satis erit
quòd eadem ipsius Anima redeat,
sed necesse erit ut eadem Anima ei-
dem Corpori, pristino nempe pro-
bæ suæ vel prævæ voluntatis mi-
nistro rursus associetur, ut post lon-
gum quasi iter vel exilium in suo
iterum domicilio redux mancipetur.

An quod-
vis Corpus
sufficiat ut
idem ho-
mo renas-
catur.

Qui affirmant quòd, ut mortui
reviviscant, satis est quòd Corpus
ex quavis materiâ fabricetur, nobis
asserunt, ut suam confirment Opti-
onem, quòd in brevi etiam præ-
sentis vitæ curriculo Corpus no-
strum sæpiùs mutatur, & novam
ab alimentis indies ingestis accersit-
tur. Continuo enim è toto, inqui-
unt, Corpore effluvia foràs exhalant
& dissipantur, & novæ particulae à
nutritione suppeditatae illorum lo-
cum replent; unde nutritio, inqui-
unt, est continua Corporis nostri
regeneratio; ita ut nulla portio-
cula

cula materiæ, ex qua Corpus me- *Art. 13.*
um ante septem annos constabat,
nunc mecum remaneat. *Idem* ta-
men sum Homo, etiamsi nunc *idem*
non sit meum Corpus; ac proinde
concludunt quòd iidem erunt ho-
mines è fatis redivivi, etiamsi cum
pristino corpore non renascantur.

Verùm Ego non video cui fun-
damento innitatur hæc Opinio; *Partes so-
lidæ non
dissipan-
tur.*
nulla enim experientia aut ratione
demonstrari potest, quòd septimo
quoque anno tota Corporis mei ma-
teria mutetur aut dissipetur, &
quòd nova materia ipsius locum oc-
cupet. Quinimò perspicuè, ni
fallor, probari potest quòd primi-
genia infantis stamina ab ortu ad o-
bitum integra, immutata, & *ea-*
dem perdurant. Fateor equidem
quòd ab interno jugique fermentes-
centis sanguinis calore innumera
corpuscula per habitum Corporis
continuò evolant, & erumpunt.
Hinc tamen arguere non licet, quòd
substantia partium solidiorum in-
dies

Art. 13. dies consumatur ; sed quòd volatiles Sanguinis, Spirituum, & aliorum mobilium fluidorum particulæ effluant ; ac proinde quòd sanguis perenni ab epulis repàratione indigeat, ut transpirantis materiæ dispendium ab assumptis quotidie alimentis resarciatur. Quare sedulò observandum est, quòd duplex est præcipue alimentorum usus. Primus, ut humores jugiter exhalantes reparentur, alter ut partes solidæ nutriantur. Alimenta in juvenibus hos duos effectus præstant, humores reparant, & partes solidas alunt. Unde Juvenes majorem longe ciborum copiam ingerunt, quàm senes. Dapes verò vix ullatenus senes nutriunt cum mole Corporis non crescant, sed evanescentem tantùm vitæ flammulam pabuli instar oleosi sustentant, & perituram vappescentis sanguinis fermentationem seu calorem sovent. Ut partes solidas, jamdiu satis nutritas, & præ ingruente senectâ flaccescentes
in

in debita tantum tensione pro muniis vitæ obvenendis conservent. Unde senes tanta ut plurimum non indigent ciborum copia, ac famelici & crescentes in mole Corporis adolescentes.

Etiam si ob æstuosam principorum Sanguinis luctam *Fluida* Corporis, seu humores jugiter evolent, novique humores ab affuso quotidie chylo suppetantur, hisque rursus attritis & evahescentibus, alii novi humores per totum vitæ cursum succedant; solidæ tamen & Organicæ partes eadem semper sunt immutatae; & tantum abest ut substantia ipsarum absumatur, quin modo à nova accedente & adhærente materia ad certum ætatis gradum in molen indies tolluntur majorem. Si enim tanta ipsorum substantia evolaret, quanta accedit, homines viginti annorum molis non forent majoris, quam inantes recens nati. Unde patet quod non tantum *primæ Organis fibrilla* semper persistunt, sed etiam nova materia semper extumescunt. Aut si forte aliquæ paucissimæ particulae evolarent, illæ potius evanescent, quæ post ortum accelerunt, quia laxius adhærent, quàm illæ, quæ in *semine* & in *generatione* delineant partes constituerunt; quia hæ sibi firmius

Art. 13. & strictius alligantur. Præterea à circumcumeunte Sanguine, (nisi acris nimis sit & salsus, uti in phthiricis) tanquam ab irrorante & illinente Balsamo, non tantum aluntur filamenta totius Corporis, sed etiam particulæ ipsorum erupturæ tanquam in visco irretiuntur, & quasi conditæ conglutinantur. Quod manifestum sit ex eo quòd, cessante post obitum Sanguinis circuitu & reparatione, omnia solidiorum & fluidarum partium principia, *Salina, Sulphurea, Aquea, & Terreæ*, sublato Sanguineo glutine, exalantur, & sui juris facta paulatim exhahnt; unde exanime cadaver in putridum quoddam liquamen diffusâ Organorum texturâ resolvitur.

Ceterum, quis crederet quòd solida ossa incessu temporis mutarentur. Si enim septimo quoque anno materia ipsorum abiret, & nova accederet, ossa adulti viri non tantum forent ejusdem magnitudinis, sed etiam ejusdem mollietiei ac ossa pueri septennis. Videmus adhuc quòd ossa per quædam sæcula post mortem integra & incorrupta perduran, etiamsi ventis, pluviis, aliisque temporum injuriis, in cœmeteriorum præciuctibus sint exposita; ac proinde multo magis intra carnes & membranas inclusa,

inclusa, & à balsamico cruore irrigata, *Art. 13.*
per brevem vitæ cursum, nisi virulen-
ta carie corrosa sint, integra perdura-
bunt.

Non diffiteor quin tota Corporis no-
stri moles à Febre ardente, Phthisi, vel
alio morbo, vel ab aggravante senectu-
te sensim extenuetur. Inde tamen in-
ferre non datur, quòd solidiorum par-
tium substantia paulatim absumatur.
Musculi enim emaciatorum hominum, si
Corporis statura respondeat, non sunt
minoris molis quàm musculi pingui-
orum. Nam si obeli Hominis Musculi
aqua per vascula injecta lavarentur, &
à grumoso Sanguine expurgarentur,
graciles evadent. Pingues igitur non
sunt ideo macilenti quia partem soli-
diorum substantia consumitur, sed quia
tota ipsorum pinguedo, quæ in missenis
folliculis & *vasis adiposis* per totum Cor-
pus disseminatis continetur, & eadem
distendit, eliquatur. Unde *vesicula ad-
iposa*, quæ ambientes carnes, turgidæ
ipsæ, tumescerunt, collapsæ subli-
dunt, & cutis in rugas, imo tota Cor-
poris moles, remanentibus tamen illis-
dem fibrillis & fibrillarum particulis,
contrahitur. Cum igitur pateat, quòd
si non fortè omnes, saltem pleræque

Quomodo
Homines
senio vel
morbis
confecti
emacian-
tur.

Art. 13. staminum Corporis nostri particulæ à pueritia ad senectam usque nobiscum persistant, Corpus nostrum toto vitæ cursu erit idem immutatum. Ac proinde Homo redivivus ex eodem pristino Corpore, & eadem numero anima rursus constare necessariò debet, ut idem, qui fuerat olim, Homo vocitari jure mereatur.

Ut idem
Corpus re-
nascatur,
non neces-
se est ut
eadem
materiæ
quantitas
resurgat.

Ut autem *idem* numero Corpus humanum denuò redintegretur, non opus est ut tota eadem materiæ moles & quantitas, & idem elementarium partium numerus iterum sibi adaptetur & resurgat; sed sufficit ut earundem partium tanta quantitas invicem admisceatur, quanta requiritur Organico Corpori conficiendo; ut enim idem sit Corpus Organicum, non necesse est ut habeat easdem omninò dimensiones, aut molem, aut pondus; sed ut habeat eandem materiam cum eadem *Organorum* fabrica, situ, & numero. Quod ut clariùs elucescat, supponamus amplissimam quandam planitiem in qua ducenta hinc inde hostilis exercitus millia æquo certamine acriùs pugnarunt; esto, quòd post contumax & acre prælium centum mille Homines ex utraque parte perierint. Sepeliantur deinde cada-
vera,

vera, non in uno tumulto, sed per cam- Art. 13.
pum passim pro fecundanda tellure di-

spergantur; unumquodque cadaver ef-
fossâ leviter glebâ cooperiatur. Muro

cingatur spatiosum hocce *Cæmeterium*,

& in duas partes interpositâ sepe divi-

datur. Una pars arata fructus & fru-

menta proferat, altera pascat pecudes;

quibus in pascui medio excavabitur fons

epotandus. Dubioprocul hic campus

humana carne sic saginatus copioso fru-

mento & petulante pecude luxuriabit.

Sint plures familiæ quæ per centum aut

ducentos annos nullum aliud alimentum

sument, nisi quod ex hoc agro desume-

tur; & quæ præterea solæ totum id ali-

menti consument, quod ex hoc campo

enascetur. Materia seti Elementa cor-

ruptorum cadaverum in armenta & ve-

getantia transibunt, & ex his utrisque

in Homines, qui iisdem vescuntur; at-

que ita substantia, seu Corpora ipso-

rum, aliqua ex parte ex putrefactis

cæsum Hominum cadaveribus consta-

bit. Supponamus hos omnes post mor-

tem ad vitam redituros. Vel suppona-

mus aliquem *Anthropophagum* humanâ

carne toto vitæ cursu pastum, post o-

bitum humi sepultum, & post multa sæ-

cula redacto in pulverem Corpore, ad

*Anthropo-
phagi.*

Art. 13. pristinum vitæ statum rediturum, & reditura pariter Corpora eorum quibus ipse, & memorati jam antea Homines pasti fuerunt. Certum erit quòd vel *Sarcophagorum* Corpora, vel Corpora comestorum Hominum rediviva, aliquid de pristina materia carebunt; ac proinde alterutra cum minori quam olim, materiæ quantitate & mole resurgent. Omnes tamen erunt completi Homines & integris Corporibus donati.

Hucusque probavi satis quòd *Corpus redivivum* ex eadem debet materia constare, ex qua olim constructum fuit; probavi quoque quòd etiamsi ex eadem materia construi debeat, non necesse est quod cum tota eadem materiæ quantitate rursus construatur: Nunc autem paulò altius inquiramus sub qua mole aut magnitudine, *cum qua*, inquam, *materia quantitate*, rediturum est. Quod ut solerti indagine conjiciamus, advertendum est quòd alii in utero matris extinguuntur; alii post ortum adhuc infantes pereunt; juvenes alii, alii senes, hi artibus truncati in bello, illi ulceribus & fistulis eliquati; quidam gangrena, carie, lue venerea corrosi; alii tabe emaciati, alii denique internis morbis debellati emoriuntur. Quidam itaque existi-

existimant, quòd Corpora debent re- *Art. 13.*

viviscere cum eadem mole & cum eadem materia quantitate quâcum sepulta sunt.

Alii verò, imò plerique malunt asserere quòd Corpora omnia grandiori & robustiori mole donata erunt, & cum eadem magnitudine & materia quantitate renascentur, quâcum nos circa trigesimum ætatis annum exturgemus.

Videamus tamen num utraque hæc Corpora opinio, aut alterutra, veritatis avidum non resurgere valeat. Quoad primam sententiam, haud facilè quisquam credere poterit, quòd Corpora nostra resurgent cum tota eadem materia, aut in eodem statu, cum quibus mortua sunt, & telluri mandata. Sic enim Anthropophagi & comesti Homines cum eadem Corporum statura renascerentur, cum qua primùm obierunt; quod fieri non potest, ut antea innuimus. Præterea hoc modo illi qui artubus erant orbi, & quorum substantia ulceribus aut causticis humoribus ante obitum erat absorpta, sine quibusdam partibus, aut sine tota partium substantia regenerarentur. Unde hic sine manibus, ille sine alterutro pede, alter sine palato, lue venerea infecti sine naso, aut ossibus; cæcati sine Oculis, & plurimi variis partibus

Art. 13. manci resurgerent; ac proinde ad vitam reduces toto Corpore non forent integri, quod rationi consonum non censebitur.

Homines
non resur-
gent cum
trigenarii
Hominis
statura.

Secunda quoque opinio rationi arri-
dere non videtur. Quomodo enim te-
nelli Infantes, qui cum parvâ Corporis
mole mortui sunt, cum trigenarii Ho-
minis statura resurgerent? Magnitudo
ipsorum aut statura augeri nullatenus
potest, nisi aliena & heterogenea mate-
ria addatur. Cui autem usui, aut cui
fini nova materia accerferetur? Ut for-
san moles Corporis tumescat. Cui au-
tem usui tanta Corporis moles? Ut
forsan robustior renascatur Homo. Ad
quid verò inservit tantum robur & for-
titudo? Nullum tunc grande opus mo-
liendum. Nullæ tunc condendæ aut
muniendæ urbes; nullum bellum ge-
rendum. Nullæ extruendæ turres.
Nullæ construendæ ædes aut naves.
Nulla inaranda tellus. Nullo super-
ciliorum sudore vivendum. Nulli
unquam suscipiendi labores. Quid igi-
tur tam strenuæ prodesse vires?
Quid opus tanta Corporum redivivo-
rum statura aut mole? Ut forsán cogi-
tationes, & reliqua animæ munia meli-
ùs perficiantur; ut forsán *Ratio* viva-
ciùs corroboretur; ut forsán plures
idea,

idea, & rerum conceptus animæ suppetant. Quis verò affirmare audebit, Art. 13.

quòd *Anima vires, conceptuum* nempe, seu cognitionum multitudo, & rationis vivacitas, ex viribus Corporis mensurabuntur? Etli *Nani, & Homunciones* Gigantibus Corporis viribus, & mole cedant, cognitionum tamen numero non cedunt. Quinimo parvitas Corporis & debilitas exuperante ingenii fecunditate ut plurimum compensatur. Corpus enim nostrum post ortum non extumescit mole, ut Animæ operationes melius peragantur, sed ut debita sit præditum fortitudine; ut arduis, quibus subjacet, laboribus idoneum reddatur. Uti enim *motus quantitas ex quantitate materiae*, sic quoque *Corporis robur ex mole Corporis metitur*. Cum igitur redivivum Corpus his non sit amplius obnoxium laboribus, pristina opus non habet statura aut dimensione. Cùm *Anima* quoque ad Corpus redux, quas novas acquirit ideas aut cognitiones, vel quas olim acquisivit, in rationis normam conjungat, & disponat, easdem sub qualicunque Corporis mole disponere poterit.

Nec urgeat aliquis, quòd *crescente Corporis mole Anima operationes vividiores sunt, & conceptuum numerus augetur*; non

Quare
crescit
Corpus in
mole?

Art. 13. non ideo enim augetur quia crescit Corpus, sed quia Homo diutius inter Homines versatus est, & Organa sensuum diuturniori tempore objectis externis assuefacta sunt. Quorum objectorum impressiones in quinque Organa, externarum rerum, præcipuè Corporum, imagines Animæ quasi in speculo representant. Cæci enim ab ortu, surdi, & muti, etsi paulatim mole Corporis turgent, quia tamen sensuum exercitio destituti sunt, nullas rerum ideas concipiunt, aut saltem nullo indicio aut signis sese percipere demonstrant.

Ex his igitur omnibus haud levis conijciendi ansa offertur quòd *παλιγγένετοι* Homines, neque in eodem statu penitus, in quo mortui sunt, neque cum trigennarii Hominis mole aut magnitudine resurgent. Sed judicare fas est, quòd *Corpus redivivum* omni superflua spoliabitur materie, & tanta duntaxat constabit materiæ copia, quanta requiritur muniis Animæ & Corporis obeundis.

Cum qua
mole renas-
cemur.

Hujus igitur ego sum sententiæ quòd *mortui renascentur cum eodem Corpore & cum eadem materie quantitate cum qua primò nati sunt*, imo forsan & cum qua *in utero generati sunt*. Major enim non requiritur materiæ quantitas ut Anima Corpori

Corpori reuniatur, quàm necessaria *Art. 13.*
olim fuit, ut in prima generatione ipsi
associetur. Creditur autem ab omnibus
ferè sagacioribus viris, quòd *Spiritus*,
seu *pars hominis cogitans*, quæ *rationalis*
Anima ab ipsis nuncupari solet, *tenello*
fœtus in utero vivescens Corpori adhuc
pusillo calidus infunditur. Si igitur Cor-
pus humanum, sub illa minima mole, in
primâ ipsius genesi Animam in sinu suo
tanquam in proprio domicilio recipiat
& amplectatur, cur non eandem *Ani-*
mam Corpus idem redivivum sub pari
quoque materiæ quantitate resumat.
Unde si Corpora nostra ad vitam redi-
tura sunt, non cum tota illa qua mo-
riuntur materia renascentur, sed tota
hac post primum ortum acquisita aliena
materie spoliata, cum genuina stami-
num primigeniorum materia tanquam
ex proprio semine iterum formata pul-
lulabunt. Quare omnes erunt æqualis
magnitudinis, omnes erunt cum iisdem
partibus, cum quibus geniti fuerunt,
integri Homines, etiam si *Pumiliones* &
μικροσώματα. Quamvis dixerim, quòd
Corpora nostra ex suo *semine* renascen-
tur; non dico quòd hæc *semina integra &*
incorrupta (ut quidam existimarunt) per
plura secula in tellure conserventur; nul-
lum

Art. 13. lum enim est aliud semen Corporis nostri præter *primaria stamina* in utero matris delineata. Hæc autem omnia stamina & Organa in tellure corrumpuntur ; seu quod idem est, in minimas particulas dissolvuntur. Hæ autem particulae sic dissociatae, iterum in pristinum ordinem dispositae, pristinum Corpus quasi ex proprio semine recondent.

Cùm ex allatis hætenus argumentis inferre meritò fas sit, quòd *redivivi Corporis* moles minor longè erit quam vulgò fore existimatur ; liceat quoque ulteriori scrutinio investigare, an ad minorem adhuc molem redivivum Corpus reducetur. Quare, perpendere necesse erit an cum omnibus partibus, & Organis, quibus nunc constamus, tunc renascemur. Credibile mihi videtur quòd Corpus nostrum resurget tantum cum *his partibus quæ ad vitam constituendam & conservandam omninò necessaria sunt*. Hic infra videbimus quòd *vita Hominis in sensu & motu voluntario consistit*, & quòd *vita Corporis humani in respirationis, Cordis, Sanguinis, & fluidi Nervi motu involuntario sita est*. Unde construi iterum debent omnes partes quæ utrique motui, & sensui producendo inserviant ;

Homo non
resurget
cum omni-
bus parti-
bus.

bant ; uti quinque *Sensus Organâ, Mus-* Art. 13.

culi omnes, partes quibus Musculi affiguntur, & quæ totam Corporis fabricam fulcri instar sustentabant ; qualia sunt *Ossa & Ligamenta*. Cor quoque, *Arteria, Vena, Nervi, Cerebrum, & Tegumenta* construi iterum debent. Quinque enim Sensuum ministerio Anima debet externarum rerum imagines percipere. Musculorum ope motus omnes, tum ii qui voluntatis arbitrio subditi sunt, tum illi qui voluntatis imperium respuunt, producuntur. Necessè est ut Sanguis à redivivò Corde propellatur ; ut propulsus Sanguis in Venis & Arteriis agitetur & circuletur ; ut Spiritus Animales in cerebro secernantur ; ut secreti Spiritus per Nervos ad omnes Corporis partes scaturiant motum & sensum largituri. Ut denique Tegumenta totum Corpus cingendo partes omnes in debito situ, involucris instar, conservent.

Reliqua autem Organa, præter recensitas jam, sine quibus vivere non possumus, partes, in redivivò Corpore superflua forent. Uti sunt partes omnes quæ præparando Chylo, & secernendis à Sanguine humoribus destinatæ sunt. Tunc enim opus non erit alimentis ;

Redivivus
Homo non
manduca-
de bit.

Art. 13. de opus non erit digestionem aut Sanguinis reparatione; ac proinde nulla fiet humorum recrementitiorum aut excrementitiorum à Sanguine secretio aut filtratio. Cum enim Hominis redivivi Sanguis ab alimentis non reparetur, si fieret humorum ab ipso secretio, tota ipsius massa citò exhauriretur. Hinc sequitur quod non est necesse ut cum Corpore ad vitam reduce Pharynx, Oesophagus, Stomachus, Intestina, Mesenterium, Pancreas, Fecur, Lien, Renes, Vesica, Partes genitales utriusque Sexus, Thymus, Parotides, Amygdala, Glandula Ulla (præter cerebrum) aut Filira, Adeps, Lympheductus, aut ulla vasa excretoria, præter Nervos, redintegrentur. Hæ enim omnes partes in redivivo Corpore nulli omnino inservirent usui.

Redivivus
Homo non
respirabit.

Imo neque partibus Respirationi dicatis opus erit, quia regeniti Homines nulla indigebunt respiratione. Ideo enim nos in hac vita respiramus, ut Spirituum Animalium jugiter evolantium jactura ab aereo pabulo resarciatur, & ut Languescens post circuitum Sanguis ab admixto aere attenuetur. Nullum autem tunc fiet Spirituum aut Sanguinis dispendium, neque partium solidarum à Sanguine nutritio; sed una eademque,

quæ

quæ renata est, Sanguinis, Spirituum, *Art. 13.*
& partium solidarum materiæ quanti-
tas, incorrupta semper, & in perpetu-
um immutata *juxta secundam Legis moris*
suspensionem, perdurabit. Quare *La-*
rynx, Trachea Arteria, Pulmones, Dia-
phragma, Costa, Pleura, omnes respiratio-
nis Musculi, erunt inutilia. Corpus
itaque redivivum non tantum tota post
ortum advenâ materiâ, sed etiam ab om-
nibus sæculentis partibus expurgatum,
& superfluis Organis, tanquam exuviis,
spoliatum, ad minimam molem reduce-
tur & volumen; nec desinet esse totum
& integrum Corpus humanum, quia
omnibus partibus in hoc statu ad vitam
necessariis constabit. Homines igitur, qui
cum^r *Naturali*, seu ponderoso & crassi-
ori *Corpore* olim obierunt, cum^r *Spiri-*
tuali quodam Microsomate seu pulillo
Corpusculo, passerum forsan, imò for-
san & Muscarum instar, leves maximè,
agiles, & summè mobiles renascen-
tur.

ARTIC. XIV.

*An multiplex potest esse Corporis
humani Præsentia.*

Art. 14. Quoniam plurimi hætenus asseruerunt quòd Corpus humanum posset esse in pluribus locis in eodem tempore; & alii firmiter affirmarunt quòd ne etiam divinitus multiplicari posset ipsius præsentia; haud abs re fore existimavi utrorumque argumenta hîc loci perpendere; ut videamus an cum ratione, aut cum Corporis nostri fabricâ conciliari possent. Quòd ut rite peragam, pro fundamento statuo, quòd omnia argumenta quæ hætenus allata sunt, ut multiplex Corporis nostri præsentia probetur, non tantum rationi, sed etiam Corporis cujusvis, præcipue *Organici*, naturæ & structuræ penitus repugnant. Illa autem Argumenta, quæ vulgò solent afferri, ut refellatur ipsius *ἁολωτοτία*, vera & consona esse reperio. Quare juxta modum quo vulgò solet ab utrisque proponi hocce problema, *Corpus humanum in duobus locis nullatenus esse potest.*
Quod

Quod ut clariùs pateat, liceat nobis hic *Art. 14.*
fusiùs inquirere, quot modis humanum
Corpus non potest totum esse in pluri-
bus locis in eodem tempore.

1. *Corpus humanum* sex pedes lon-
gum, tres pedes in circuitu latum, &
centum libras grave, nullatenus potest ef-
se cum eodem pondere, cum eadem dimensi-
one. & cum eadem quantitate materia, in
duobus locis simul. Nec etiam minimum
Corpus, uti granulum arena, vel auri,
ex decem atomis vel particulis Elemen-
taribus constans, potest esse cum iisdem
particulis integris & indivisis in duobus
locis in eodem tempore. Omne enim
Unum, ita Unum est, ita sibi intime præ-
sens est, ita in se indivisum, ita ab omni-
bus aliis verè separatum, ut à seipso re-
moveri, extra se poni, aut à seipso distare
non posset; ac proinde in duobus locis
esse non poterit, nisi successivè, unum
idemque numero Corpus. Si enim Cor-
pus centum libras grave fuisset cum eo-
dem pondere, dimensione & cum eadem
quantitate materiæ in duobus locis simul,
non tantum idem Corpus foret duo
Corpora, sed etiam centum libræ forent
ducentæ. Cum autem pondus Corporum
ex materia quantitate mensuretur, dupli-
cari aut multiplicari non potest pon-
M dus,

Art. 14. dūs, quin duplicetur, aut multiplicetur materia. Ac proinde centum libræ non possunt fieri ducentæ, nisi materia centum libras gravis addatur.

Fateor equidem quòd Corpus centum libras in uno loco aut tempore pendens, in alio loco aut tempore poterit nihil, aut saltem minùs pendere, (uti in barometris videre est) si à nullâ, aut saltem leviori ambiente materia deorsum prematur. Gravitās enim, aut levitas, aut ullus alius motus non sunt aliquid Corporibus insitum aut innatum, sed externus tantum ambientium Corporum impulsus; quo impulsu sublato, Corpus nec gravitabit propriè, nec levitabit, sed in inani spatio immobile, & quasi suspensum persistet. Fateor pariter quòd in quodam sensu poterit Corpus esse eum eodem pondere in duobus locis. Si enim Corpus sex pedes longum, & centum libras grave, in duas partes æquales dividatur; & quælibet pars in duobus locis scorsim ponatur; poterit quælibet pars pendere centum libras, si vis deorsum impellens duplò major fiat. Ac proinde illæ duæ partes pendebunt ducentas libras. Unde *Idem* Corpus hoc modo divisum poterit quodammodo esse in duobus locis cum eodem

dem pondere duplicato aut triplicato. *Art. 14.*

Quælibet quoque ejusdem divisi Corporis pars ita expandi potest & rarefieri intus, ut in suo quæque loco sit sex pedes longa, & tres pedes in circuitu lata. Unde idem Corpus poterit quodammodo esse cum eodem pondere & dimensione, nunquam verò cum eadem materię quantitate in pluribus locis in eodem temporis momento.

2. Diversę Corporis nostri partes in pluribus simul Europę locis seorsim locari possunt. Caput potest esse in Græcia, una manus in Italia, altera in Dania, truncus in Germania, pes unus in Anglia, alter in Gallia; & in diversis hisce locis in debito situ, & in respectiva quâdam distantia extensę, humani Corporis formam imitari quodammodo possunt. Ex hoc tamen concludi non potest, quòd unum idemque Corpus sit in diversis locis; sed quòd unus ejusdemque Corporis diversę partes in pluribus locis dispersę sint. Hic autem non inquirimus utrum Corporis alicujus separatę partes possunt esse in pluribus locis simul, hoc enim unicuique clarum patet; sed utrum idem Corpus humanum potest esse totum & integrum cum omnibus suis partibus in di-

Art. 14. versis locis, & cum omnibus partibus in singulo quoque loco in eodem tempore.

3. Partes Capitis in Græcia, Trunci in Germania, manuum in Italia & in Dania; Pedum in Anglia, & in Gallia, ita expandi & rarefieri possunt, ut in contiguitate quadam respectiva, & symetrico quodam situ distensæ, unum latè per aera diffusum, rarefactum, invisibile, & quasi umbratile Corpus efformare quodammodo videantur. Hic quoque Corporis status nostro proposito non respondet. Namque hæ partes sic expansæ neque *Unum*, neque *Organicum*, neque *Vivum Corpus* conficiunt. Ut enim *unum Corpus* efforment, deberent esse unitæ & continuæ; ut *Organicum*, deberent non tantum cohærere, sed etiam in diversas formas & machinulas, Cornempe, Pulmones, Cerebrum abire; ut *Vivum* denique Corpus construerent, necesse foret, ut non tantum *Organicas* texturas efformarent, sed etiam ut spiritibus & circumeunte Sanguine irrorarentur & moverentur.

4. Pes aut manus Corporis mei in plures minores & adhuc minores partes, quasi in *taleolas*, aut frustula abscindi potest. Unumquodque frustulum mutari,

mutari, & disponi potest in Corpus humanum integrum & vivum. Sicque ex uno Corpore humano construi possunt plusquam centies centum mille Corpora humana integra (et si *seminei* initar *germinis* exigua forent $\mu\kappa\rho\sigma\tau\alpha\mu\alpha\tau\alpha$) & in centies centum mille Mundi locis locari possunt in eodem tempore. Quorum unumquodque *integrum* erit, & *vivum* Corpus humanum; & si nova *Anima* rationalis addatur, novus erit atque integer Homo. Hoc quoque modo non concipitur quoddam Corpus *meum totum* & integrum sit in pluribus locis in eodem tempore; etiamsi in singulis hisce locis integrum sit Corpus Organicum ex Corporis mei materia constructum. Si enim digitus meus in Corpus Organicum integrum & vivum mutetur, meum Corpus non erit integrum, sed tantum pars mei Corporis in diversas texturas mutato particularum situ conversa. Nam neque est meum Caput, neque meum Cor, neque Stomachus, neque Truncus, neque Artus. Ut enim hæ partes sint *meæ*, deberent confici ex eadem numerica materia in eundem ordinem disposita, ex qua meum Caput, Cor, Ventriculus, Truncus, & Membra jam constructa sunt.

Art. 14.

5. Plurimi contendunt quòd *Meum* vel *Theobaldi Corpus* potest esse in pluribus locis in eodem momento per *Reproductionem*, ut ipsi loquuntur. Dicunt enim quod caro, vel *Panis*, in pluribus, imò millenis locis à Theobaldo vivente dissitissimis, *converti possunt in verum & integrum Theobaldi Corpus*; ita ut minima carnis alicujus Animalis, aut panis portiuncula, etiamsi pondus unius grani non superet, non tantum convertatur in substantiam Corporis Theobaldi, uti solet alimentum vulgare; sed etiam ipsa fiat tota ipsius substantia. Et millenæ aliæ carnis vel panis portiunculæ fiant quoque tota ipsius substantia in millenis Mundi locis à se invicem remotissimis in eodem tempore.

Hoc autem mentem humanam superat, & Corporis viventis naturam evertere videtur. Fateor quidem quòd portiuncula Carnis, panis, imò ligni, aut saxi converti potest in integrum, Organicum, & vivum Corpus humanum; non concedam tamen quòd fieri posset integrum meum Corpus, dum ipse vivo. Nihil enim potest fieri totum meum Corpus, quia totum meum Corpus efformatum est, & vivit. Minima porò, illa carnis, vel *Panis* portiuncula
tan-

tantam materiæ quantitatem continere *Art. 14.*
non potest, quantam continet solita Corporis nostri moles; Unde ut totum meum Corpus efformet, nisi sub minimâ mole contineri valeat, nova materia superaddi debet, ut *creati Corporis moles* extumescat. Præterea, si tot *Panis* portunculæ, & tanta panis vel alterius materiæ massa in tam dissitis, & in tam innumeris Mundi locis in meum Corpus converti possent, omnia totius Universi Corpora in meum Corpus mutari possent, ac proinde totus ipse *Universus* meum Corpus fieri posset; quod vix quisquam credere poterit.

Cæterum, ille *Panis*, aut caro, non potest evadere tota Corporis mei substantia, nisi ipsa facta fuisset prius ex totâ Corporis mei materiâ; quod fieri non potuit, quia Corpus meum cum totâ sua materia adhuc integrum & vivum est. *Conversio igitur carnis, vel panis, in Corpus humanum, est potius novi & alieni Corporis Creatio, quàm vera Corporis mei Reproductio.* Corpus enim illud ex portiuacula panis constructum, non magis potest esse meum Corpus, quàm Corpus infantis hodie vel heri nati potest esse meum Corpus. Ac proinde meum Corpus in pluribus locis per
M 4 hujus-

Art. 14. hujusmodi reproductionem multiplicari nunquam poterit.

6. Demum, Mater, quæ peperit plures Infantes, qui vitam fruuntur, non dicetur habere suum Corpus in pluribus locis in eodem tempore; quia quilibet infans non est totum ipsius Corpus, sed *pars* tantum; imò *pars* ritè dici non debet, quia neque Infans, neque *Germen* aut *Semen*, ex quo infans formatur, ulli inservit usui in Corpore Muliebri; sed alienum quodammodo est Corpus propagandæ speciei propriè destinatum.

Etiamsi quoque Corporis virilis *Costa* in Corpus Muliebri totum & integrum convertatur, Corpus tamen virile non dicetur esse in duobus locis, quia Corpus Muliebri ex viri *Latere* extractum, etiamsi in se totum & integrum sit, est tamen pars tantum Corporis virilis. Præterea, Corpus *Muliebri* novâ Animâ gubernatur, cujus Animæ nutu & imperio, omnes saltem voluntarii motus peraguntur. Unde Corpus Muliebri simul cum suo *Spiritu cogitante* non tantum differt à Corpore virili, sed etiam distinctam personam efformat. Corpus enim Muliebri Animæ suæ nutui subditum, omne viri jus & imperium respuit, nisi quantum connubii Lege obstringitur.

Quum

Quum ante quosdam Annos mecum *Art. 14*
serio perpenderem, quòd in Humano
Corpore nihil reverà sit præter *materiam*
diversâ figurâ & mole donatam, existi-
mavi, quòd nullus posset esse ipsius
Status super naturam, qui mente concipi
non posset. Concipere tamen haud po-
tui ullatenus, quòd *idem numero Corpus*
humanum cum tota sua materia aut
mole posset esse in pluribus locis in eo-
dem tempore. Nec etiam ullo alio mo-
do hæcenus allato multiplicem posse
esse ipsius præsentiam reperi. Post-
quam autem in *Medicina Principiis* ver-
satus, *Materiei naturam*, differentias,
& figuras perpenderim; postquam
Chymia ope Elementares Corporis hu-
mani particulas, Terra nempe, *Aqua*,
Salis, & *Sulphuris Atomos* inspicerem;
postquam *Anatomes auxilio Corporis*
humani fabricam ex vasculis & *fibris*
vascularibus totam contextam esse re-
perirem, postquam in *Humorum tex-*
turam, circuitum, & effervescentiam
inquirerem, nec non mirum ipsius ex
pulillo *Germinis* ortum explorarem, post
diuturnum, inquam, per devias Natu-
ræ salebras scrutinium, dum fortè de
exilibus *Embryonis* staminibus, & de
diversis nutritionis gradibus cogitarem,
clare

Art. 14. clarè tandem & perspicuè concepi, quòd *Meum vel Theobaldi Corpus*, operante *Namini* potentiâ, novo quodam, sed unico tantum modo, & in peculiari quodam sensu, ita verè multiplicari posset, ut integrum & vivum posset esse in pluribus dissatissimis locis in eodem temporis momento, non tamen cum solitâ magnitudine. Quamvis tamen conciperem quòd Theobaldi Corpus posset esse in pluribus locis in eodem tempore vivum & integrum, concipere haud potui quòd *Anima* ipsius seu *Spiritus cogitans*, quòd inquam ipsius persona, seu totus ipse Theobaldus posset esse in duobus locis in eodem tempore; quin imò reperi quòd *unus Homo non potest esse totus simul in duobus locis in eodem instanti*. Deinde mei diffidens iudicii Opinionem hancce plurimis ingenuis, probis, & eruditis viris patefeci, qui, re penitus discussa, idem mecum senserunt. Quidam autem ex illis, qui perspicaciori trutinâ hanc sententiam perpenderunt, qui eandem cum stabilitis jam Opinionibus compararunt, & ad minutissima quæque ipsam latius extenderunt, cum à reliquorum omnium sententia ipsam penitus discrepantem reperirent, existimarunt, quòd novis inter Literatos litibus, bellis in-

inte-

testinis, & nescio, quibus non forsan *Art. 14.*
tumultuosis Erroribus originem daret;
 quare fuaserunt & obsecrarunt ut ipsam
 publici juris non facerem; ut itaque
 pacificis ipsorum votis, pacis ipse a-
 mans, responderem, nec tutum aliis,
 nec congruum mihi fore visum est eno-
 datum hocce problema promulgare.

ARTIC. XV.

De Statu Animæ secundum
Naturam.

HOmo non tantum ex *Materia*, seu *Art. 15.*
Corpore, in multiplicem Organor-
 um seriem disposita, sed etiam ex *Spi-*
ritu, seu substantia quadam cogitante,
Anima rationali dicta, simul unitis com-
 ponitur. Miracula quoque non in hu-
 mano solum Corpore, sed etiam in *Ani-*
ma rationali producta sunt. Quare, ex-
 plicatis Corporis *Miraculis*, *Status Ani-*
ma super naturam quanta possumus per-
 spiciam illustrare pariter necesse erit.
 Quemadmodum autem necesse fuit sa-
 num & morbosum Corporis humani sta-
 tum prælibare, ut status ipsius super
 naturam elucescat, sic quoque *Status*
Anima

Art. 15. Anima secundum Naturam præmittere hic oportebit, ut clariùs innotescant ea, quæ de *Miraculoso ipsius statu* dicturus sum.

Omnes hodie sanioris iudicii Philosophi, ipsa rei veritate convicti, fateri coguntur, quòd *Spiritus Hominis*, seu *Anima Cogitans*, ab ejusdem materiâ, quoad substantiæ speciem, longè discrepat. Concipi enim non potest, quòd materia huic nostræ similis *Ideas* seu Rerum corporearum *Imagines* sibi formet, quòd *Ideas* easdem simplices in *Rationis* formam conjungat, quòd præteritarum rerum recordetur, quòd de absentibus cogitet, quòd de futuris judicet, quòd de abstractis & *Metaphysicis* rerum conceptibus disputet, & de supremi sui Authoris attributis differat. Quare *Spiritus humanus* sublimioris longe indolis, & quasi *Divina Natura* particula credenda est. Quid autem *Spiritus* reverà sit, non patet. Sub nostros enim sensus non cadit; illum neque longum, neque latum, neque profundum, neque figura ulla aut loco circumscriptum, neque divisilem, neque ullis partibus instructum, neque ulli sensili materiæ ullatenus similem reperimus.

Anima describi non potest.

Si quis diceret quòd *Spiritus est substantia immaterialis & indivisibilis*, idem est ac si diceret *Spiritus non est materia*; hoc autem veritatis avidum non satia-
ret, quia denotat tantum quid non sit, non autem quid verè sit ipsius natura. Si enim percontanti alicui, *quid sit materia*, responderetur, quòd est *substantia non cogitans*, dubioprocul non foret hoc responso satisfactus, quia genuinam *materia naturam* non describit. Quis præterea audebit asserere quòd *Spiritus humanus* non sit sui generis *ἄλν*, seu *Materia*? Fatentur enim omnes quòd est *Substantia*, seu *quid per se existens*; Substantia autem omnis debet necessa-
riò habere aliquam suæ naturæ *materiam*, seu ex aliqua re constare; quia nihil potest ex nihilo fieri. Atque uti *Aqua Mineralia & Vegetantia*, *Spiritus vini Aquam*, *Aer ipsum Spiritum*, *Æther aerem*, *Materia subtilitate* longe excedit, sic *Anima* forsàn *rationalis*, *materia* suæ tenuitate, subtilitate, levitate, mobilitate, agilitate, & pluribus aliis proprietatibus *ætherem ipsum* longe superare censebitur ab iis, qui *Materia Naturam* in crasso & vulgari sensu non intelligent.

Anima rationalis est
sui generis
Materia.

Quidam affirmant quòd *Spiritus humanus* nihil aliud est quam *Cogitatio* seu
Sub-

Art. 15. Substantia actu Cogitans. Perperam tamen ; quia *Spiritus* semper non cogitat ; foetus enim, infantes recens nati, apoplexiâ correpti, crapulâ sopiti, vel sponte suâ dormientes nullatenus cogitare videntur ; nulla namque ratione, nullo indicio, nulla experientia, & quod majus est, nullo ipsorum testimonio cogitare illos probari potest. Quin imo multis argumentis probari potest, quod ab omni cogitatione in somno feriantur. Si enim aliquis in somno vel verno cogitaret, non dormiret propriè, sed suæ cogitationis foret conscius, & vigileret, (ided enim homines vigilare dicuntur, quia cogitant) aut saltem ex somno excitatus, cogitationis suæ reminisceretur, uti plerique recordantur somnia. Qui verò ex Apoplexia forti reviviscunt, etiam si caro ipsorum forcipibus fuerit vellicata, & tantum non dilaniata ; etsi candente ferro cutis fuerit combusta, pili divulsi, scapulæ cum cucurbitulis incisæ, & etiam si mille modis fuerint cruciati, nihil tamen aliquando se sensisse affirmant, nec de ulla alia re se cogitasse recordantur. Quare obvium cuique patet quod *Spiritus* hinc semper non cogitat ; ac proinde natura ipsius non est *Cogitatio* ; sic enim cessante *Cogitatione* periret. Fa-

Anima
non est
Cogitatio.

Anima
semper
non cogi-
tat.

Fateor tamen quodd præcipua *Spiritus* *Art. 13.*
 proprietas est *Cogitatio*, uti præcipua *Animæ*
 Corporis proprietas est *motus*. Quem- proprietas
 admodum autem Corpus aliquando po- est *Cogi-*
 test esse sine *motu*, sic etiam *Spiritus* po- tatio.
 test nonnunquam esse sine *Cogitatione*. At-
 que uti omnes Corporis effectus à solo mo-
 tu, sic omnes *Spiritus* effectus à sola *Cogi-*
tatione peraguntur. Uti quoque supra
 asseruimus, quodd omnis motus à supre-
 mo rerum Conditorè unicè & immedi-
 atè, concurrente tamen Corporum con-
 tactu & impulsu, producitur; sic om-
 nes cogitationes & conceptus ab eodem
Supremo Numine, adjuvante quidem sen-
 suum & organorum ministerio, in Spi-
 ritu excitantur; & diversæ *Anima* co-
 gitationes sunt totidem ejusdem *Modi*,
 uti diversæ motus species sunt diversi
 Corporum modi. Ac proinde non mi-
 nus absurdum est dicere quodd *Anima* sit
Cogitatio, quàm quodd Corpus sit Mo-
 tus; cum *Cogitatio* & *Motus* pa-
 ri respectu sint peculiare utriusque
Modi.

Cum itaque *Spiritus* propriè *Cogi-*
tatio non sit, sed *Cogitationis* author, se-
 des, vel subjectum, instituti nostri ra-
 tio hîc loci postularet ut naturam il-
 lius ulterius investigemus. Quoniam
 autem

Art. 15. autem τὸ πνεῦμα nostrum, sive *Spiritus* quinque sensuum, imò sui ipsius scrutinio subijci non potest, sui ipsius captum superat; sicque Spiritus ille, qui reliqua omnia capit & describit, sui ipsius naturam describere non potest. Id tantum de Animæ natura scimus, quod sciamus de ipsa nos nihil scire. Scimus quidem quòd cogitamus, & consci sumus quòd Cogitatio hæc nobis intus in cerebro insit; quid verò Cogitatio ipsa verè sit, aut quænam sit vera substantiæ cogitantis natura, id penitus nescimus. Cum itaque nullo rationis lumine, aut ingenii acie Spiritus Cogitantis naturam detegere valeamus, liceat saltem effectus ipsius, officium, & genuinum usum quanta possumus solertia indagare, ut mutuum Corpus inter & animam commercium clariùs explicemus.

Si non natura Ani-
mæ, saltem
usus descri-
bendus est.

Advertere tamen obiter liceat, quòd cum Spiritus nullas supponatur habere partes, molem, aut magnitudinem, nullo unquam loco aut ambiente concava superficie circumscribi posse censetur, sed alicui Mundi puncto immobili & indivisili, quod mente concipitur, ita intimè præsens esse potest, ut nulli alii Mundi puncto in eodem tempore respondat.

spondeat. *Locus itaque Spiritus erit tantum ipsius præsentia.* Multiplex autem non potest esse ipsius in eodem tempore præsentia. Uti enim hic supra diximus quod una eademque materiæ particula indivisa, & cum eadem mole non potest esse in duobus locis in eodem instanti, sic quoque idem *indivisibilis Spiritus* nullatenus potest esse extra se positus, aut à seipso remotus in pluribus locis in eodem momento. Affirmare enim quod meus Spiritus sit Londini, & Viennæ in eodem tempore, idem est ac dicere quod neq; Viennæ est neq; Londini. Viennæ enim esse non potest, quia hic supponitur esse Londini. Londini par ratione non existit, quia Viennæ in eodem instanti esse supponitur; aut si in utroque loco in eodem tempore existeret, foret dubioprocus duo Spiritus, & haberet duas liberas & forsan contrarias cogitationes in eodem tempore. Hic enim Spiritus Londini (scilicet nunc Francorum bello) libere posset cogitare de bello gerendo, & alter Viennæ de faciendâ pace. Unus autem idemque Spiritus non potest unquam esse duo Spiritus, nec potest unquam habere nisi unam semel cogitationem, & non potest cogitare nisi de unica tantum re in eodem temporis instanti; ac proinde

Art. 15.

Anima non potest esse in duobus locis in eodem tempore.

Anima non potest habere duas simul cogitationes.

N

fieri

Art. 15. fieri non potest quòd de duabus rebus oppositis in eodem momento cogitet. Nec proderit dicere, quòd dum hic de Viena cogito, hic & Viennæ sit mea cogitatio; aliud enim est cogitare de Viena, & aliud cogitare Viennæ; aliter enim si nunc de Bello Punico cogitarem, cogitatio mea nunc existeret, & eadem extitisse deberet tempore Hannibalis.

Ut itaque jam tandem *Animarationa-*
 Duplex est *lis* in humano Corpore effectus & Offi-
 in nobis cium ritè detegamus, *duplicem in nobis*
 vita, vita *vitam observare prius oportebit, vitam*
 Hominis *nempe hominis, & vitam Corporis huma-*
 & vita *ni. Vita hominis est minus influxus Spi-*
 Corporis *ritus cogitantis in Corpus, & Corporis in*
 humani. *Spiritum;* cujus influxus beneficio sen-
 sus perficitur, & motus voluntarius.

Vita autem Corporis est motus involunta-
 Anima non potest *rius Cordis, respirationis, nec non fluido-*
 esse tota in *rum perennis circuitus.* Omnes hujus-
 toto Cor- *modi motus vitales spontaneos à Spiritu*
 pore & in *humano, qui anima perperam vocitari*
 qualibet *solet, produci, hactenus creditum est.*
 Corporis *Existimarunt enim quòd hic Spiritus co-*
 parte. *gitans, ut suas operationes efficacius*
perficeret, fuisset totus in toto Cor-
pore, & totus in qualibet Corporis par-
te. Jam autem demonstravimus quòd
Spiritus non potest esse in duobus lo-
cis,

cis, nec propriè in ullo loco; ac proinde non potest esse totus in qualibet Corporis parte; forent enim totidem Spiritus, seu, ut malunt, *Anima* quot sunt Corporis partes. Uni igitur Corporis parti, callosæ nempe cerebri medullæ, seu origini nervorum præsens est Spiritus hicce rationis iudex. Nobis enim ipsis conscii, videmus, quòd neque Pes, neque Manus, neque Cor, neque Os, Nasus, Oculus, neque Auris, neque ullam aliud Organum cogitat, sed in nobis verè sentimus quòd Cogitationes nostræ, perceptiones, memoria, somnia, deliria, reliquæque Animi Operationes cerebro insunt.

Anima in solo cerebro sita est.

Nunc igitur perpendamus utrum Spiritus hicce cerebri medullis sic insitus, *Anima Hominis*, vel *Corporis humani*, vel utriusque *Anima* dici ritè mereatur: Humani quidem Corporis Animæ officium aut munus præstare nullatenus potest: concedunt enim omnes quòd quicquid hicce Spiritus præstat, sua cogitatione, & ex libero suæ voluntatis arbitrio peragit. Quot autem, amabò, motus in Corpore nostro sine ullo Animæ imperio ex necessitate quadam mechanica peraguntur. In ipso somno, nedum cogitante, multò minus

Anima rationalis non animat Corpus.

Art. 15. imperante Anima, cibi sponte sua in Ventriculo eliquantur. Chylus formicante $\tau\acute{\alpha}\nu\ \epsilon\upsilon\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega\nu$ motu per vasa lactea ad Cor propellitur, & in Sanguinem convertitur; Cor ipsum perenni & æquali motu cietur; Pulmones, jugi respiratione dilatantur; Sanguis debito fermentationis conflictu atteritur & circulatur; Spiritus Animales in debita copia in corticalibus cerebri filtris secreti, per nervorum canaliculos distribuuntur. Brevi, omnes vitales motus in alto sopore ritè perficiuntur. Porro, dum etiam vigilamus, motum Cordis, respirationis, pulsus, & alios naturales motus ex imperio Animæ neque accelerare, neque retardare, multò minus suppressere valemus. Cum igitur non tantum invitâ, sed etiam nedum consciâ Animâ *vita Corporis* propagatur, indicium est sanè luculentum quòd nutui vel imperio *Spiritus cogitantis* nullatenus subijcitur; sed à mechanica organorum structura, & fluidorum motu unice conservatur. Omnes enim iidem motus vitales in Brutis sine ullo Spiritu cogitante perficiuntur. Tenellum quoque Embryonis humani Corpus in utero Matris vivit, antequam Anima ipsi cœlitus immissa est; quia non nisi post quos-

Anima rationalis non est causa motuum vitalium in visceribus.

Vera Corporis vita.

quosdam à conceptione menses ipsi in- Art. 15.
funditur; & tamen ipsum per hocce tem-
pus vixisse patet, quia Cordis, seu *pun-*
cti salientis, & Sanguinis motus vige-
bat. Præterea, si infans sine artubus
cum capite tantum & trunco nascere-
tur, cæcus, surdus, mutus, & in tota
cute paralyticus, modo Cordis motus
& respiratio supersint, vita fruatur, æ-
tiam si *Anima rationalis* nullas exercere
videatur functiones.

Cum nuper Anno 1694. Varsaviæ in
aula Johannis Sobiesci defuncti jam Re-
gis Poloniæ aliquandiu versatus fuerim,
in nemoribus ad Lithuaniam & Russiæ
confinia sitis à venantibus Sylviculis
captus fuit inter gregem urforum juve-
nis Sylvaticus, decem circiter annos na-
tus, aspectu horridus, & pilis hirsutus;
qui neque rationis, neque loquelæ, imò
neque vocis humanæ usu gaudebat: pe- Stupendus
dibus & manibus instar quadrupedis in- casus in
cedebat: nihil cum homine commune Polonia:
habebat præter externam nudæ Corpo-
ris figuram. Cum autem vultu saltem
hominem imitaretur, lavacri fonte fuit
initiatus; & à brutorum grege semo-
tus, humanæ societatis ipsum primò
tædere videbatur; inquietus enim,
anxius, & ad fugam propensus erat,

Art. 15. quasi in carcere seipsum detineri crediderit : Donec, levatis contra murum manibus, pedibus tandem stare, uti infantes vel catuli solent, edoctus, & dapibus humanis paulatim assuefactus, post longum tempus cicuratur ; & verba quædam raucâ & inhumanâ voce proferre incepit. Interrogatus autem de Sylvestris vitæ cursu non magis recordatus erat, quàm nos meminimus eorum, quæ acta sunt, quando in incubulis vagivimus. Rex ipse, Plurimi Senatores, & multi horum locorum fide digni Indigenæ, mihi certò asseruerunt, & publica est & indubitata fama in tota Polonia, quòd nonnunquam infantes ab urfis aluntur. Dicunt enim quòd si infans ante fores, vel prope sepem, vel in agro ab incautis parentibus relictus à famelico urso in vicinia pascua summente corriperetur, in frustula statim discerptus, devoratur ; si verò à lactante ursa captatus fuerit, ad urfile vehitur, & inter ursulos, tanquam inter germanos fraterculos, materno quodam amore porrectis uberibus nutritur ; & post aliquot annos à venantibus rusticis aliquando capitur ; uti anno 1669. casus alter huic nostro similis contigit, quem tunc temporis Varsaviæ se vidisse mihi

Puer inter
ursos altus
& captus.

mihi hic Londini jam asserit Excellen-
tissimus Vir Joannes Petrus van den
Brande Dominus de Cleverskerk ad
Aulam nostram nunc Legatus Batavus.
Quem casum fusiùs describam in tractatu
de Regimine Regni Poloniæ quem brevi
in lucem sum in vernaculo nostro ser-
mone editurus.

Nunc quæso cui usui inserviebat Spi-
ritus huic homini vitam inter ursos de-
genti inditus. Nullo rationis exercitio
ipsum gaudere constat, quia sui miseri
status foret conscius, & ad humanum
consortium fugeret, aut saltem inter
homines degens, non foret pristinæ syl-
vestris vitæ cupidus. Hinc arguere fas
est quòd hominis sylvatici vita aut ani-
ma non fuerit ipsius Spiritus, sed quòd
more Infantis recens nati, more apo-
plectici hominis vel dormientis, & more
brutorum vita ipsius à spontaneo Cor-
dis, & intestino fluidorum motu unicè
dependebat. Neque alia verè est in
humano Corpore anima præter illam
quæ ipsi communis est cum reliquis ani-
mantibus, imò forsan & cum plantis ;
*Animantia enim sunt progressiva quedam
vegetantia. Anima igitur, seu vita Cor-
poris humani est involuntarius solidarum
& fluidarum partium motus.* Qui motus

Art. 15.

Quid vita.

Art. 15. non à *Spiritu cogitante*, sed à mutuo utrorumque influxu procedit. Solidæ enim partes à fluidis seu à Sanguine, & nerveo fluido moventur; Sanguis vicissim & Spiritus animales à Cordis, aliorumque Organorum impulsu in motum cientur vitalem. Qui motus turbatus, auctus nempe nimis, vel diminutus, morbus vocatur; suppressus autem penitus, *Mors* ritè nuncupatur. Non ideo igitur vivit Corpus, quia ipsi cœlitus demissus est Spiritus cogitans, neque ideo moritur, quia eadem substantia cogitans ab ipso recedit; sed ideo vivit, quia partes solidæ sponte sua & juxta necessarias Naturæ Leges, sine ullo *Anima* imperio, à fluidis, & fluida vicissim à solidis moventur: Et ideo extinguitur, quia utrorumque motus à veneno, morbo interno, vulnere, aut aliquo casu externo supprimitur. Quo semel suppresso *Spiritus cogitans* suas operationes perficere amplius non potest, ac proinde ab exanimi cadavere, ruptis quasi carceris repagulis recedit. Necessum quoque maximè erat, ut vita nostra ex libero fragilis & ventosæ voluntatis arbitrio non dependeat, ne præ timore aliquando, ira, furore aliove violento Animi affectu, vitales

Quid
morbus.

Quid
Mors.

tales Cordis & Sanguinis motus mentis imperio suppressere vellemus, mortemque nobismet ipsis ferocientes inferamus. Sicque *statutas Naturæ Leges* in nostra foret potentia pro arbitrio violare. Quare providus Rerum Conditor pro nostra tutela longæ melius statuit, ut vita Corporis ab ipso Corporis motu, non verò ab inconstanti vindicis voluntatis nutu dependeat.

Non ideo creatus est homo ut vivat, sed ut vivus in reliqua non tantum animantia, sed etiam, quod longè difficilius est, in seipsum imperium exerceat; & ut sui Authoris imperio & legibus sese totum subjiciat. Bruta omnia ex sola materia in plurimas machinulas & elateres disposita componuntur. Homo verò solus non tantum ex materia, sed etiam ex Spiritu, & materia in Organicas quoque texturas formata coalescit. Quoniam itaque jam demonstravi quod materia Hominis seu Corpus ipse vitam non mutuatur ab influentia *Anima cogitantis*, sed à proprio & insito motu, operæ pretium videtur hic ulterius investigare quinam verè sit *Anima rationalis* in humano Corpore usus & Officium.

Art. 13.

Duo sunt
usus Ani-
mæ in
Corpore
Humano.

Tria sunt
instru-
menta A-
nimæ.

Duplex est in nobis *Spiritus* cogitan-
tis usus, *primus*, ut sit *sensus Author*;
alter, ut sit *liberi motus arbiter*; ut in-
quam ideas habeat & conceptus de suo
Corpore, & de omnibus ambientibus
corporibus tam nocivis quam salubri-
bus; & ut Corpus in motum agat, ut
noxia Corpora fugiat, & proficua am-
plectatur; ut, brevi, Corpus nostrum
juxta rationis normam gubernet & con-
servet. * Nunc itaque obiter videamus
quomodo juxta *Oeconomia Animalis* Le-
ges sensus & motus perficiuntur.

Ut *Spiritus rationalis* Corpora ex-
terna percipiat, suumque Corpus li-
berè moveat, *tres illi subserviunt mini-
stri*, *Spiritus* nempe *Animales*, quinque
sensuum Organa, & *Musculi* qui habent
Antagonistas. Cor enim, Diaphragma,
Musculi Respirationis, & cæteri, qui
non habent *Antagonistas*, imperio *Spi-
ritus* non subjiciuntur. *Spiritus Ani-
males* & quinque *Organa* simul, soli
sensui sunt destinata. *Spiritus anima-
les* & *Musculi* motui voluntario inser-
viunt. *Spiritus animales aërei* sunt &
invisibilis quædam aura vitalis, qui in
Cerebri glandulis à Sanguine secernun-
tur, & per nerveos canaliculos per to-
tum Corpus motum & sensum largituri
dispen-

dispensantur, & sese habent seduli instar *Art. 15.*
& officiosi nuncii inter Animam, quin-
que Organa, & Musculos. Animæ e-
nim denunciant, quæ aguntur in Orga-
nis; & in Musculis excitant motus quos
imperat Anima. Duo autem hic nobis
præcipuè incumbit inquirere, *quomodo*
nempe primò Spiritus animales submini-
strant animæ ideas Corporum externorum,
quæ vel sono suo nervos aurium feriunt,
vel colore & lumine Nervos Opticos
percutiunt, vel odore Nervos nasales
Membranæ pituitariæ vibrant, vel sa-
pore nerveas linguæ papillulas titillant
aut vellicant, vel contactu Nervos cu-
tis premunt. Et *secundò, qua Lege iidem*
Spiritus animales ita nutui Animæ subji-
ciantur, ut juxta conceptas rerum ideas
voluntarios in Musculis motus ex men-
tis arbitrio producant.

Prolixum nimis hic foret abditam
Spirituum animalium Naturam, diver-
sam quinque Organorum structuram,
& genuinam Musculorum texturam
describere. Quare satis erit obiter
observare, quòd quinque Organa &
Musculi omnes, præter Cor, innume-
ras nervulorum propagines à cerebro
recipiunt; quòd per eosdem nervulos
continuo depluunt roris instar à cerebro
insensiles

Art. 15. insensiles Spirituum animalium rivuli, sensus in Organis, & motus in Musculis parentes. Ut itaque sensatio fiat, Spiritus animales ab Organo sensorio ad cerebrum refluere debent, ut illuc objecti externi imaginem animæ advehant; ut autem motus peragatur, iidem Spiritus animales à cerebro cursu contrario ad musculos in majori, quam sponte sua solent, copia, ex animæ imperio mandari debent. Nunc igitur breviter videamus qua mechanismi lege sensus & motus in nobis producuntur.

Quomodo
fit sensatio
in quin-
que Orga-
nis.

Auditus.

Sensatio, primò, seu *objecti perceptio*, necessaria quadam *Motus Lege* in quinque Sensuum Organis perficitur. Quoad *Auditum*; *Sonus*, seu aer undulatione quadam vibratus, ab *Aure externa*, tanquam à concava quadam concha collectus, in *Tympanum* irruit, illudque retrò pellit: Tympanum autem sic retrò pulsum appensa ossicula, *malleum* nempe, *incudem*, *stapedem*, & *Os Orbiculare* retrorsum contra nervulum auditorium ponè in *labyrintho* & *ductibus semicircularibus* ad vestibulum *fenestra ovalis* & *rotunda* situm, urget, eundemque premit, quam pressionem sequitur perceptio soni. Quoad *Visionem*; colores,

Visor:

lores, seu radii luminis ab objecto reflexi *Art. 15.*
membranam oculi corneam, aqueum, cry-
stallinum, & vitreum humorem refracti
permeant, donec ad *retinam*, seu nervum
opticum in fundo Oculi situm perveni-
unt, illumque leviter concutiunt & pre-
munt; hæc pressio visionis causa est. Quo-
ad *Olfactum*, ab odoriferis Corporibus *Olfactus.*
salina exhalant miasmata, quæ nerveas
naris fibrillas irritant, & comprimunt,
cujus compressionis effectus est *Olfactus*
seu perceptio Odoris. Salia quoque
vel salina Corporum principia lanugi- *Gustus.*
nosos nervulorum lingualium villos
pungendo & comprimendo saporem ad
cerebrum transmittunt. Corpora quo-
que cutaneos nervos premendo, solidi- *Tactus.*
tatem suam vel fluiditatem, asperita-
tem vel lævitatem, calorem vel frigus,
figuram, aliasque sensiles qualitates A-
nimo repræsentant. Omnes igitur *Sen-* *Modus*
sationes fiunt à nervorum contactu & *sensationis.*
compressione, hoc modo: omnes nervi
canaliculo exilissimo pervii sunt, per
quem tubulum Spiritus Animales ad
omnes Corporis partes jugiter vehunt.
Quando igitur aliquis nervus compri-
mitur, meatus ipsius coarctatur, vel
penitus occluditur; unde *Spiritus Ani-*
males à cerebro defluentes per coarcta-
tum

Art. 15. tum ductulum iter pergere non possunt, ac proinde undulatione quadam refruere coguntur, & in cerebrum quodammodo respui, ibique sui nervi originem concutientes Animam eorum, quæ in Organo acta sunt, certiolem & consciam efficiunt.

Textum
Musculi.

Quomo-
do sit mo-
tus Muscu-
laris.

Motus quoque *Muscularis* necessario causarum mechanismo producitur. Omnis nempe musculus multis staminibus seu fibrillis cavis constat; omnes hæ fibræ si non in tota sua longitudine, saltem versus medium laxæ, raræ & dilatabiles sunt; per cavitatem cujusque fibræ sanguis jugiter affluens circulatur; & ad quamlibet fibræ fluidum nervorum à cerebro continuo deplait per appendices nervos. Unde fibræ omnes Musculares Sanguine & Spiritibus semper turgidæ, tensæ sunt, & quasi contractæ; contractis autem pari virium robore fibris antagonisticis, pars cui affiguntur, uti malus nautica oppositis rudentibus distracta, flecti, extendi, aut aliqua- versus moveri non poterit, sed in constanti quodam contractionis æquilibrio immota retinebitur. Si autem jussu Animæ major fluidi nervei copia à cerebro demittatur ad unum musculum quam ad alium, ad extensorem nempe muscu-

musculum, quàm ad flexorem, exten- Art. 15.
sor geminato contractionis impetu re-
nitentiam antagonistæ superabit, &
partem extender.

Hucusque igitur quanta potui brevi-
tate perpendi quantum quinque Orga-
na, Musculi, & Spiritus Animales in-
ternuncii, sensationi, & motui muscu-
lari producendis conferunt. Clarè
enim patet, quòd compressis nervis,
fluitantes in ipsis Spiritus Animales ad
cerebrum refluerè coguntur; & quòd
demissis iisdem Spiritibus à Cerebro in
majori quantitate ad unum musculum
quàm ad alium, musculus qui iisdem est
magis saturatus & turgidus partem ap-
pensam ad se contrahere debet. Quo- Imperium
modo autem Spiritus Animales Cor- Animæ in
porei ad cerebrum refluentes, rerum Corpus, &
corporearum imagines influxus
Anima cogitanti Corporis
incorporea communicant, & quomodo in Ani-
eadem Anima cogitans ex voluntatis mam.
sue arbitrio Animales Spiritus ad unum
musculum potius quàm ad alium in ma-
jori copia determinet, neque experi-
mentis Chymicis, aut Anatomicis, ne-
que ex ullo *Medicina* aut *Rationis* prin-
cipio, neque ulla *Spiritus* cum *Corpore*,
aut *Corporis* cum *Spiritu* affinitate, ne-
que ex efficaci ulla alterutrius virtu-
te,

Art. 15. te, neque ex ulla prorsus *Natura* vel *Motûs Lege* mechanicâ deducere possumus.

Ad solam igitur Supremi Numinis potentiam & voluntatem recurrere necesse est, ut non tantum motum à Corpore in Corpus transmissum, sed etiam motuum *Anima* in Corpus, & Corporis in Animam influxum explicemus. Statuere itaque merito licet, quod quoniam Deus *Animam Corpori*, diversas naturâ substantias, connubio quodam simul associavit, *Leges* quasdam, & quasi *pacta conventa* inter utrumque sancivit, quibus aeterno sui decreti sigillo munitis, in sese mutuo operarentur, uti ex statutis *Motûs* Legibus Corpora omnia reciproco quodam impulsu sese movent. Leges autem Animam inter & Corpus stabilitæ, duæ tantum hæ recenseri possunt.

Nimirum quod

- 1°. *Juxta peculiare in Humano Corpore Motus, peculiare in Anima excitantur idæ.*

Et

Et quod

2°. *Juxta diversas Anima Cogitationes, & Affectus, peculiares in Corpore motus vicissim producentur.*

Hi autem reciproci affectus & effectus ab Anima ipsa, aut à Corpore, verè non producentur, sed ab *Illo* solum qui Leges has inter utrumque pepigit. Illius enim solius est Legum tenorem conservare, & Legum mandata exequi; qui *Leges* condidit; ac proinde Supremus Legislator non erit duntaxat *Motus* & Cogitationis est *Corporum* & effectuum eorundem causa unica, sed etiam Cogitationum Animæ, saltem primigeniarum, Perceptionum, & Sensationum omnium immediatus Author. Primæ, inquam, Rerum Ideæ, nobis ad præsentiam Rerum ipsarum per quinque sensuum Organa cælitus infusæ sunt. Quando enim primò vidi Elephantem, Anima mea non potuit esse hujus visionis causa, quia sic Anima, cum libero semper agat arbitrio, Elephantem aperto oculo posset non vidisse; motus quoque *fluidi nervi*, aut ipsorum oculi nervorum *vibratio* non potuit in Anima mea primam Elephantis

Uti Deus
est Motus
immediata
causa, sic
& Cogita-
tionis est
unicus Au-
thor.

Art. 15. imaginem natura sua verè depingere, quia cùm motus unius Corporis, ut supra innui, non potest esse vera causa cur aliud Corpus moveatur, multò minùs motus fluidi Corporei in re incorporea effectus ullos producet. Unde sequitur quòd motus Spirituum Animalium est tantum *Occasio* cur Anima Cogitet; & Voluntas Animæ est tantum *Occasio* cur Corpus humanum, aut aliqua ipsius Musculea pars à supremo Motûs Authore juxta statutæ Legis tenorem in motum liberè cieatur.

Quamvis autem Spiritus noster *primarias Rerum Ideas* sibi ipsi, insita quavis vi, aut virtute propria, formare non valeat, sed illas tantum ex *statuta Lege* aliunde advenas passiva recipiat; receptas tamen semel ideas simul associare, à se disjungere, in Rationis formam illas connectere, unam ideam ex alia inferre, unum velle, aliud nolle, hanc propositionem admittere, illam rejicere, aliasque complexas Animi operationes, juxta, imò aliquando contra, recta Rationis principia, nunc sibi consonus, nunc inter æstuosas Cogitationum procellas sibi dissonus & quasi naufragus cum libero Voluntatis exercitio producere potest.

ARTIC. XVI.

De Statu Animæ super naturam.

EXtra præfixos Instituti, imo Ingenii *Art. 161*
 mei limites foret, de *Animâ* ab
 extincto Corpore separatâ sermonem
 habere. Quare de cælesti ejusdem, vi-
 vo adhuc Corpori unitæ, supra *Unio-*
nis suæ *Leges* elevatæ statu, propositæ
 Methodi Ratio hic tantum tractare po-
 stulat. Cum itaque Corporum status
 super naturam, & *Anima Cogitantis* sta-
 tum secundum naturam quantâ potui
 perspicaciâ & brevitate illustrare ten-
 taverim; congruum quoque erit *Mi-* *Miracula*
raculosos Animæ Status pari rationis *Animæ.*
 scrutinio in Operis complementum ex-
 plorare; ut uterque *Materia & Spiritus*
 status innotescat, & immensa summi
 Conditoris potentia plenius eluce-
 scat.

Hic superius observavi sedulò, quod
 uti Motus Corpori, sic Cogitatio Ani-
 mæ inditur; Atque ita quoniam Cor-
 pus quodvis ex alterius irruentis Cor-
 poris occasione movetur; Anima pari-

Art. 16. ter ex Objectorum externorum quinque sensuum Organa ferientium, & sui imagine afficientium præsentī occasione cogitabit. Cogitabit igitur Anima de iis tantum objectis, aut saltem ea tantum objecta clarā Mente concipiet, quæ Sensus Organa percutiunt. Sola autem Corpora Sensuum Organa feriunt; ac proinde sola Corpora, non verò Spiritus, claram sui imaginem seu ideam per Sensuum nervulos ad commune Cerebri Sensorium transmittent, & Animæ imprimant. Potest quidem Anima de multis Rebus cogitare, imò potest certior esse de multarum Rerum existentia; quarum Naturam, utpote abditam, penitus ignorat, imò non potest non ignorare. Nihil autem perspicue concipere potest, nisi quod mole sua, utcunque exigua, aut materiæ contactu Sensuum Organa immediatè afficit. Unde quò diutius Sensus nostri Objectis externis assuefacti fuerunt, eò luculentiori *Conceptuum* seu *Idearum* numero & serie sapiemus. Quare mirum non est quòd Infantes recens nati nullos habent, aut saltem paucissimos *Rerum Conceptus*: Senes verò innumeris Ideis sint cogitabundi. Hæ autem Ideæ non exhibentur Animæ ex innata ulla aut insita

Anima nostra non nisi sola Corpora verè concipit.

sita Organis virtute, sed ex sancitis, *Art. 16.*
quas suprâ recensui, Sensus inter & A-
nimam Legibus. Nunc igitur videamus
utrum everso vel suspenso harum *Le-*
gum ordine, status Animæ super natu-
ram concipere valeamus.

Dubitandum non est quin Deus, uti
Motûs Leges, sic quoque Animæ & Cor-
poris Leges, quas ipse liberè stabilivit,
pro arbitrio, & prout necessitas postu-
labit, suspendere valeat. Suspensis
autem semel his Legibus, æquè clarè
miraculosi Animæ status explicabuntur,
ac status ipsius secundum naturam jux-
tas statutas jam ipsius Leges explicari
possunt. Cùm autem hæ Leges præci-
puè sint quòd affectus Corporis animo
advehantur, Affectus Animi in Corpus
influant, & quod Cogitationes Animi
ab Organis Sensuum dependeant; su-
spensa duplici modo harum Legum vir-
tute & tenore patebit,

Quòd,

1°. *Anima poterit cogitare sine ulla facta* *Leges Ani-*
in Organis Sensuum impressione. *mæ dupli-*

ci modo
suspen-
duntur.

Et quodd

2°. *Factâ in Organis Sensuum Impressione,
Anima poterit non cogitare.*

Quoad primam suspensæ Legis Regalam obviū cuique patet, quodd quoniam Anima, ut suprà probavi, objecta externa non percipit ex efficaci ulla aut insita ipsorum virtute, sed quia ex eorundem præsentium, & Sensus Organa ferientium *Occasione*, ut in Corporum motu diximus, supremus Motor solâ voluntatis suæ efficaciam objectorum imagines passivæ menti immediate infundit; poterit summus Opifex, uti unum Corpus movere potest sine occasione alterius Corporis impellentis, sine ulla objectorum impressione, imò nè quidem eorundem præsentia, *Rerum Species* Animæ repræsentare.

Unde planè sequitur quodd^a Homo quivis sine ullo studio, sine ullis præceptis, & sine ullo prorsus Animi labore, poterit, etiam post^b ortum rerum adhuc omnium penitus ignarus, clario-
ri

ri longè ingenii lumine multò plura scire, quàm nos innumeris experimentis, fervido rationis scrutinio, diuturno cum hominibus commercio, & continuis lucubrationibus post longam annorum seriem & experientiam addiscimus. Nec tantùm veram, uti in se est, *Rerum* ^a *Naturam* & *Esse* clarâ mente ipse concipere, sed etiam eandem aliis sub aptis diversorum sonorum seu ^d linguarum vocabulis exprimere poterit. Poterit quoque non tantùm immutabilem *Rerum Essentiam*, sed etiam mutabiles fluxilium & caducarum *Rerum* ^e *Effectus*, & dubios ^f *Eventus* in veraci & apertâ mentis areâ insculptos, & tanquam in fido speculo sine larvâ aut fuco expressos cernere. Ex eadem Lege poterit quæ ante multa sæcula evenerunt certò ^g dijudicare, & quæ post multa sæcula eventura sunt, certo vaticinio ^h prædicere. Ex eadem *Suspensa Lege* latentem ⁱ somniorum, aliarumque ^k *Myfticarum Rerum* Sensum cæco caliginis velo obductum explicare, & in apertam lucem proferre valebit. ^l *Spectrorum*, *Lemurum*, aliorumque *Umbratiliū Phantasmaton* *Imagines* *Mentis aciei* objici possunt contemplandæ, et si fen-

Miracula
primæ Le-
gis suspen-
sæ.

Art. 16. suum Organa verè non afficiant. Brevi omnes *Rerum^m Conceptus*, qui officioso quinque sensuum Ministerio juxta *Statutas Unionis Leges* paulatim instillantur, sine ullo prorsus sensuum auxilio suspensis iisdem Legibus à Supremo Legislatore subitò infundi possunt.

Miracula
secundæ
Legis sus-
pensionæ.

Quoad secundæ Legis suspensionem patet, quòd uti Anima poterit objectorum Imaginès persentire sine ullâ factâ in Organis sensuum impressione; sic factâ in iisdem impressione poterit pari ratione nihil percipere. Unde sequitur quòd, etsi toto Corpore sim sanus, & nullo somno, veterno, aut Apoplexia correptus, possem in clarâ meridieⁿ adstantes Homines, aut aliud^o obvium Corpus apertis Oculis non videre; etsi Aër Tormentorum bellicorum tonitruis totus personet, possem nihil audire; etiamsi Corpus meum unguibus, hamis, forcipibus dilanietur, etsi spinas, aciculas, clavos acutissimos manibus tractarem, & manum in aquam fervidissimam, in *Aquas Stygias*, imò in medias ardentissimas flammâs comburendam immitterem, possem, quasi in *Extasi* vel *Catâlepsi*, mente captus^p nihil

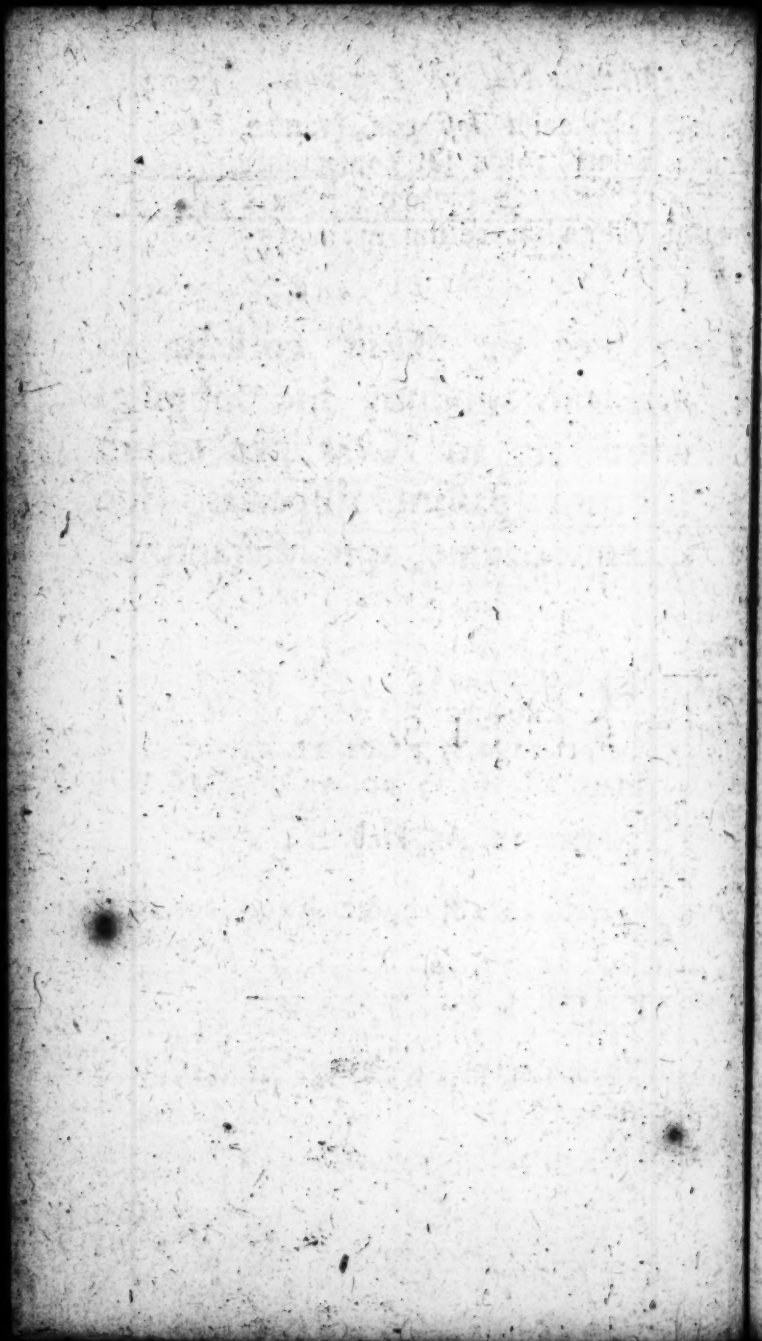
hil omninò perferire. Cum enim, *Art. 16.*
ut jam supra innui, *Spiritus noster cogi-*
tans objecta non percipiat ex eo verè
quòd Sensuum Organa percutiant, sed
quia ex occasione hujus percussione in
Organis factæ summus ipse Archetypus
in Anima ideam eorundem excitare dig-
natur, poterit, suspenso aliquandiu
voluntatis suæ decreto, nullam ideam,
aut saltem non nisi peculiarem, Ani-
mæ infundere: Etiam si mille objectis
omnia Corporis Organa in eodem tem-
pore afficiantur. Nec hoc ita stupendum
est cum ex summa Animi rei alicui ap-
plicatione, homines aliquando sine sen-
su & motu, membris rigidi, apertis o-
culis, tanquam vivæ statuæ, in Cata-
lapsim incidant; uti Philiatro cuidam,
dum monspelii moratus fuerim, ex ni-
mio studio contigit, cujus Affectum ca-
talepticum in Tractatu meo de *Antris*
Lethiferis obiter recensui. Certum e-
nim est, quòd, cum Anima non potest
ullatenus cogitare nisi de unica tantum
re in eodem temporis instanti, si de
hac unica re summa cum attentione co-
gitaret, non poterit ullatenus aliorum
objectorum Organa ferientium imagi-
nes in eodem momento percipere.

In

Art. 16. In angusto hujus Opusculi gyro quantâ potui brevitate & solertiâ conatus sum, utrumque *Materia & Spiritus*, seu Corporis & Animæ, statum, *Naturalem* nempe & *super Naturam*, non observare duntaxat, sed etiam quanto potui ingenii Acumine concipere, & ad *Vigentes, vel suspensas Legum Motus Regulas* aptè reducere; ut pateat, quantum vera Medicinæ Principia, firmis Experientiæ & Rationis fundamentis, *Chymia*, inquam, & *Anatomia*, tanquam duplici fulcro innitentia, non tantum abditis Rerum naturalium Causis detegendis, verum etiam miraculosis Causarum Supernaturalium Effectibus illustrandis inservire valent. Mihi autem non vacat, nec convenit, ulterius progredi; meum enim non est *Motus Leges cum Morum Legibus comparare*; nec quantum illa his confirmandis conferunt indagare. Quare, quæ de Naturali & Miraculoso Rerum Statu hætenus proposui, maturo Eruditorum judicio emendanda subijicio; nec non probis & sagacibus *Rerum Sacrarum* Præconibus Fidei Mysteriis, patefacto itinere, applicanda relinquo

hincquo. Uti enim Ipsi conservandæ
Animæ Saluti totos se consecrant,
sic Ego restaurandæ tantum Corporis
Humani Valetudini totum me devo-
teo.

FINIS.

Loca hæc ex Bibliis collecta in
Appendicis modum hic subungi
 volui, ut ad *Notas* per totum
 Librum passim dispersas, suo
 quæque ordine, apte referantur.

Pag.		
2	a	R Om. 2 14, 15. <i>Law of Nat.</i>
	b	Exod. 20. 2 Tim. 3. 15, 16, 17. 55
	c	Gal. 1. 11, 12; 1 Cor. 11. 23. <i>Gen. 1. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.</i>
3	e	} Marc. 16. 20. Heb. 2. 4.
	g	
	f	
	g	} Heb. 12. 18, 19, &c. Exod. 19. 20.
4	h	Luc. 24. 37, 39.
11	a	1 Thess. 5. 23:
62	a	Psal. 72. 18.
	b	Joan. 3. 2. 9. 30, 32, 33. 10. 21.
63	c	Act. 15. 12.
69	a	
	b	} Gen. 1.

Gen.

Pag.

- e Gen. 5. 24. 2 Reg. 2. 11. Marc. 16. 19.
Act. 1. 9.
- 70 d Matt. 27. 51.
e Exod. 14. 21, 22.
f Gen. 7. 11.
g Exod. 10. 21,
h Matt. 27. 52.
- 71 i Joh. 20. 19.
k Joh. 11. 39, 44.
l 2 Reg. 5. 14, 27.
- m
n
o } Luc. 7. 22. Matt. 15. 30, 31. Act. 8. 7.
p }
q }
- 72 r Luc. 1. 20, 22. Act. 8. 18.
f Num. 16. 46.
t Lev. 13. 3.
- 73 u Luc. 22. 44.
- 77 x Joh. 2. 9.
y Exod. 7. 20.
z Joh. 6.
1 2 Reg. 4. 4, 5.
2 Exod. 7. 10.
3 Exod. 8. 16.
4 Gen. 2. 7.
5 Gen. 19. 26.
- 82 a Dan. 6. 22.
b Joh. 1. 17.

Pag.		
83	c	Dan. 3.
	d	Exod. 3. 3.
84	e	} Exod. 34. 28.
85	f	
	g	
87	a	Jos. 3. 16.
88	b	Jos. 10. 13.
	c	Act. 5.
	d	Exod. 14. 22.
89	e	Matt. 14. 25. 29.
	f	2 Reg. 6. 6.
91	g	} Act. 1. 9.
	h	
	i	
107	a	Matt. 1. 18.
109	b	Luc. 2. 6.
113	a	Gen. 2. 7.
123	b	} Gen. 2. 21, 22.
	c	
124	d	} Gen. 1. 12, 120.
	e	
125	a	Matt. 28. 6.
128	b	} Matt. 27. 52.
130	c	
137	d	} 1 Cor. 15. 42, &c. <i>Resurreximus</i>
155	e	
159	f	
	g	
168	a	Gen. 2. 22.

Exod.

Pag.

198	a	Exod. 35. à v. 30. ad fin. cap.
	b	2 Genes. 19. 20.
	c	1 Reg. 4. à v. 28. ad fin. Marc. 16. 17.
199	d	Act. 2. à v. 4. ad v. 12. Act. 19. 5.
	e	1 Cor 12. à v. 4. ad v. 12.
	f	2 Reg. 6. à v. 8. ad 13.
	g	2 Tim. 3. 16.
	h	Is. 44. 28. Dan. cap. 7. 8, 9, 10, 11.
	i	Joel 2. 28. Act. 2. 17, 18.
	j	Gen. cap. 37. 40, 41. Num. 12. 6.
	k	1 Reg. 3. 5. Dan. cap. 2. & 4. Matt.
	l	1. 20. Joel 2. 28. Act. 2. 17, 18.
	m	Dan. 5. 25, &c.
	n	Act. 10. à v. 10. ad 18. Act. 22. 17, 18.
200	o	Joh. 14. 26. Act. 9. 1 Cor. 12. 9. Heb.
	p	11. Matt. 17. 20. Gen. 22. Exod. 3. 20.
	q	1 Reg. 19. 12. Matt. 3. 17. 9. 35. Joh.
201	r	12. 28. Act. 9. 7, 10. 2 Pet. 1. 17.
	s	2 Reg. 6. 18, &c.
	t	Dan. 3.
	u	Luc. 24. 16.

FINIS.

Nobili Viro

D. EDVARDO SOUTHWEL

CL. ROBERTI SOUTHWEL,

Equitis Aurati, sæpius antehac Societatis Regiæ *Lond.* Præsidis,

FILIO, Ejusdem Societatis Socio;

Tentamen suum Epistolare

De Secretione Animali,

BERNARDUS CONNOR.

TIBI, Vir ornatè, notum factis est, quod inter varias corporis nostri Partes vix ulla occurrunt Organa, quorum textura & munia ancipites Eruditionum animos magis torqueant, quam *Glandule*. Quoniam itaque plurimi varia, & pauci vera de illis judicia protulerunt, liceat mihi hic, Vir meritissime,

A a

sime,

De Secretione Animalī.

sime, Tibi, tanti Parentis vestigia sequenti, in meæ erga Te, Patremque, observantiæ testimonium, quanta possum brevitate, proponere, quid de glandularum usu, & de humorum Secretione, post diuturniorem indaginem verisimillimum videtur.

Quid vita
& quomodo
conser-
vatur.

Corporis Humani *vita est motus Partium solidarum in fluidas, & fluidarum in solidas partes influxus*; qui influxus a jugi sanguinis circuitu & fermentatione reliquorumque humorum motu conservatur. Sanguis ipse à cordis, tanquam ab hydraulicæ machinæ, motu, in orbem agitur, & agitur motorem suum in motum vicissim concitat. Fermentatio sanguinis ab intestino principiorum ejusdem certamine fovetur. Ex perenni autem hacce particularum sanguinis lucta & conflictu, Elementa ejusdem, salina præsertim, atteruntur nimis, & eorundem paulatim abraduntur anguli, donec fermentationi tandem & calori vitali fovendo inepta redduntur. Quare novæ indies & dissimiles particulæ ab ingestis alimentis in ventriculo extractæ admisceri debent.

Necessariæ
sunt glandulæ
in
corpo e
humano.

Ne autem à diuturno Chyli accessu vasa sanguifera nimis turgeant, aut disrumpantur, sanguinis ramenta, seu effœta cor-

corpuscula à sanguine secedere debent, ut adventanti *Chylo*, & *fermentationem* inituro, locum cedant; unde innumeræ hinc inde per totum corpus diffusæ sunt *Glandule* seu filtra, in quibus debellati hujusmodi & vappescentes latices secernuntur, hinc foras extra corpus confestim amandandi. Uti in Renibus copiosa *Urina*, in Glandulis cutis milliaribus *Sudor* & *transpirationis materia*, in utero *menstrua*, necnon in Testiculis *fermentum Viri seminale*, filtrantur. Nec tantum excrementitii, sed etiam utiles humores e sanguine, in sanguinem redituri, colantur. In Glandulis oculorum *Innominatis* *Lachrymæ*, in membrana nasi pituitaria mucus narium, in Parotidibus & buccarum glandulis saliva, in ventriculo fermentaceus succus, in Hepate bilis, in Pancreate & Glandulis Intestinorum Lymphaticus liquor, cribrantur. Qui omnes humores cum Chylo ad sanguinem, tanquam ad primi, ex quo orti sunt, Parentis gremium revertuntur. In variis Corporis partibus pellucidus quidam liquor, qui *Lympha* vocitari solet, secernitur, ad sanguinem pariter rediturus. In glanduloso Cerebri Cortice, & in Medulla Spinali, tenuissimum & invisibile

Diversi
succī qui
in glandu-
lis secer-
nuntur.

De Secretione Animali.

fluidum percolatur, per nervos ad sanguinem, ex quo derivatur, refluxurum, quod *Spiritus Animales* vulgo nuncupari solet.

Coccinei igitur Laticis massa, Oceani instar, qui varios rivulos per ambagiosos *Telluris* meatus ad superficiem ejusdem emittit, eosdemque denuo peracto circulo in suum sinum ebibit, diversos Humores in plurimis colatoriis deponit, eosdem rursus in sui Torrentis gremium absorpturus. Quamvis tamen omnia hæc fluida ex eodem fonte, nempe ex purpurea massa sint oriunda, natura tamen longe diversa sunt; *Lilis* enim à *Lympha*, *Urina* à *Semine*, *Spiritus Animales* à saliva, Sudor à Lachrymis, Cerumen aurium ab humore Pericardii & ab Adipe, non tantum juxta sensuum testimonium & scrutinium, sed etiam juxta rationis indaginem, in muniis & usibus longe discrepare videntur. Hic autem animus est quanta possum solertia breviter investigare, quomodo fit filtratio Humorum in glandulis, & quomodo diversi Humores in diversis Colis fecernuntur; quod ut rite peragatur, Glandularum structura prius erit obiter delineanda.

Secreti
humores
natura di-
versi sunt.

Plu-

Plurimi hæcenus existimarunt quod *Glandula* nihil aliud fuerint quam *vena*, *arteria*, *nerui*, & *alia vascula in nodum vel glomum complicata*. Hæc autem *Opinio* non tantum nullo experimento fulcitur, sed etiam *filtrationis* naturæ repugnat. *Filtratio enim est peculiaris cuiusdam Fluidi à sanguine per Glandulas, quasi per cribra, Secretio*. Concipi autem non potest, quod vasa, quæ sanguinem vehunt, utut contorta, ipsa eadem aliquem liquorem à sanguine separant. Sanguis enim ab arteriolæ pilosæ extremo, per mediam *intercapedinem*, in hians adstantis venulæ ostiolum transmissus, nihil sui, aut à se, deponere potest, nisi quamdiu adhuc in arteriola fluit, vel dum in venula gliscit, vel quando ab extremo unius in osculum alterius per medium intervallum præterlabitur. Nullus autem Humor à sanguine adhuc in arteriola contento, aut à venula absorpto, secerni potest. Unde in solo interjacente spaciolo percolari debet. Ibidem quoque filtrari non potest, nisi bibulum & cribriforme occurrat colum seu *Glandula*, per cuius hiantes porulos transire valeat. Innumeræ igitur *Glandularum*, seu *vesicularum*, ut vult *Cl. Malpighius*, multis

Glandulæ non sunt vasa complicata.

Quid filtrationis.

Glandulæ
congloba-
tæ & con-
glomeratæ

tis foraminulis perviarum Myriades, per totam passim Corporis Humani machinam disseminatæ reperiuntur. Quædam *conglobatis acinis* haud dissimiles, cavarum Partium parietibus *solitaria* adhærent; uti observari potest in membrana Narium *pituitaria*, in membrana internas fauces & tracheam arteriam investiente, in œsophago, in tunica villosa Ventriculi, Intestinorum, in Utero, in basi Cordis, in Cute pro sudore filtrando, & in Carne musculosa pro secernenda lymphæ. Aliæ vero Glandulæ in cumulum *conglomeratæ* sunt, & pluribus furculis uni caudici insertis racemorum instar implantatæ adhærent. Uti *Cortex Cerebri*, *medulla Medullæ Spinalis*, *Glandula Pituitaria*, *Glandule Lachrymales*, *Parotides*, *Tyroides Glandula*, *Amygdalæ faucium*, *Thymus*, *Hepar*, *Pancreas*, *Renes*, *Testes*, *Glandule inguinales*, *Axillares*, *Mesentericæ Asellii*, & *Renes Succenturiati*. Omnes Glandulæ extus convexæ sunt, intus concavæ & vesiculares præter Testes; qui soli, ut mihi Romæ, memini, innuit paulo ante obitum sagacissimus Glandularum Scrutator *Malpighius*, vasculares, tubulosi, & in tota longitudine, tibiarum instar musicæ, perforati sunt;

ut

ut feminine Viri fermentum in contortis hisce, & quasi serpentinis ductibus rectius elaboratum, grande Generationis opus efficacius molietur.

Unaquæque igitur *Glandula est membrana cava foraminulis pertusa*, arteria, Quid Glandula. vena, nervo, & excretorio vasculo stipata. Ab arteria sanguinem recipit, non tantum ut nutriatur, sed etiam ut à sanguine per foraminulas, cribri instar, peculiarem quendam succum secernat, & per excretorium ductulum ad destinatum locum amandet; Vena Usus spirituum animalium in glandulis. residuum sanguinem ad cor revehit, nervus autem spirituosum fluidum à cerebro advehit, qui foraminularum Sphincteres, seu circulares pororum fibrillas subiens, eosdem ad debitum tonum contrahit & angustiam, ut proprius humor non tantum in ea, in qua par est, quantitate, sed etiam ut sine aliorum liquorum consortio à cruore impermixtus, secernatur. Si enim præ Spirituum Animalium inopia laxata nimis sint Glandularum ostiola, filtrandus succus purus non erit, sed aliis fluidis comitatus inquinabitur; unde effœtus evadet, & destinato usui minus idoneus. Uti in teneris infantibus, & in viciis senibus observare licet;

Quare infantes & senes debiles sunt.

Ætas caduca & mors naturalis.

cet; quibus, præ virium, seu fluidi nervi defectu, Glandularum forēs nimis apertæ sunt & tensiles; unde serum & reliqui sanguinis liquores cum secernendo succo promiscue præterfluent; sicque omnia corporis infantilis & senilis fermenta longe debiliora erunt, & multo segnius operabuntur, quam fermenta juvenum; qui vividiori sanguinis motu incalescunt, & uberiori Spirituum Animalium proventu luxuriant. Hinc digestio, motus progressivus, & reliqua corporis atq; animi munia in senibus paulatim elanguescunt, donec laxata tandem, & enervata colatoriorum compage, sanguis neq; laudabili *Chylo* reparatus, neq; debita filtratione depuratus, vappescit indies; & cessante demum ipsius circuitu & fermentatione, mors naturalis, nullis forsan aliunde morbis accelerata, sponte sua furtim obrepit, & vitæ terminum præcludit.

Quilibet itaq; acinus glandulosus à circumeunte sanguine peculiarem succum per apertas *laminule interioris* foraminulas in cavitatem suam exugit; quem hinc aliorsum per appensum & hiantem canaliculum transmittit; canaliculi autem ab omnibus *Glandula conglomerata*

glomerata globulis cavis & cribrosis, tanquam totidem radicali, in unum truncum abeunt, ut sese fortius sustineant, & ut *Acinos glandulosos*, qui aliunde fluxiles forent, in constanti situ alligatos, frænulorum instar, cohibeant. Ubi autem tubuli hujusmodi excretorii strictius sibi cohærent, & transversis aut decussantibus staminibus carneis, & contractilibus, tanquam in retiformibus intervallis, implicantur, & corroborantur; textura Glandulæ firmitior longe & robustior erit; hinc est quod *Renes Hepate, Parotides Testibus, Pancreas, Thymus, & reliquæ Glandulæ lymphaticæ glandulosa Cerebri substantia compactiora sunt.*

Ex his itaq; clare percipitur quomodo Humores à sanguine per glandulosa hujusmodi filtra secernuntur; mirum enim non est quod, appellente ad bibulos Glandularum porulos sanguine, Humores quidam per eosdem, tanquam per setaceum, aut per manicam Hippocratis, transcolentur. Stupendum autem videbitur, quod peculiaris quidam humor in qualibet glandula constanter filtretur, quod, inquam, Bilibis in solo semper Jecore, Urina in Renibus, Semen in Testibus, Lympha

Textura
Glandularum.

Quomodo
fit filtra-
tio.

Quomodo
peculiaris
humor in
qualibet
glandula
secernitur.

De Secretione Animalī.

in Glandulis Lymphaticis, Spiritus Animales in Cerebro tantum, & reliqui Humores in proprio quisq; loco seorsim impermixti secernantur. Mirum censetur quod Urina, seu *Serum sanguinis*, quæ fluida maxime est, per Hepatis acinos non transeat, cum easdem Bilis, quæ crassior longe est, pervadat. Quare Lympha, quæ tenuis satis est & limpida, vasculares Testiculorum Glandulas non permeet, cum spermaticus succus, qui viscosus est & consistentia crassus in iisdem filtretur; & quare Spiritus Animales, his omnibus longe tenuiores, per Glandulas Salivales, Stomachicas, Intestinales, Nasales, & reliqua totius Corporis filtra pleno alveo non separentur, cum ipsi invisibiles per insensibiles Corticis Cerebri glandulas & nervulos fluant. Ut itaq; nubilam harum Difficultatum caliginem novo quodam Rationis & Experientiæ lumine abigere valeam, aliorum Sententias circa easdem prius hic obiter recensere necessum est.

An sine fermenta in glandulis.
Plurimi asseruerunt *Anatomici*, cum alias rem explicare non valuerint, quod in omnibus Corporis Glandulis diversa hospitantur fermenta; quorum beneficio quælibet Glandula peculiarem secernit

cernit Humorem. Verum, amabo, ubinam situm erit hoc fermentum? An in cavitate Glandulæ, vel in foraminulis ejusdem? In foraminulis dubio-procul non censebitur habitare, quia vel easdem obturaret, & transituro humori aditum præcluderet, vel appellentis humoris impulsui cedens, in cavitatem Glandulæ retro pelleretur; sicq; Humor à tergo secuturus fermento destitueretur. Præterea undenam hocce fermentum præ Glandulæ foribus sic adstans procederet? Quo filtro à sanguine separaretur? Non potuit à Glandula ipsa secerni, quia nondum cavitatem ipsius intravit; unde manifestum est quod in Glandulæ ostiolis stare non potest hocce fermentum. Nec etiam in Glandulæ cavitate habitare poterit, quia sic secretioni non inserviret; foret enim à præterfluente sanguine & secernendo latice remotum; & antequam filtrandus Humor latitans in Glandulæ cavitate fermentum attingeret, foret jam secretus; à sanguine enim per ostiola Glandulæ in cavitatem ejusdem foret prius transmissus, ac proinde post secretionem foret inutile hocce Fermentum.

Fermen-
tum non
potest esse
in cavitare
ullius glan-
dulæ.

Præterea in Glandulæ cavitare sistere se non potest hoc Fermentum, quia à Secreto iugiter humore in apertum vasis excretorii ductulum confestim voleretur; sicque liquor pone secernendus fermento privaretur. Porro, quæ via fermentum ad cavitatem Glandulæ primum appulit? Per foraminulas respondetur? Peculiare autem Fermentum non posset filtrari in una Glandula potius quàm in alia, juxta horum medicorum rationem, nisi aliud fermentum peculiare ibidem præextitisset, sicque Fermentum foret seipso prius, ac suæ foret Secretionis Fermentum.

Cæterum, si Fermentum Glandulæ cuiusvis in porulis ipsius filtraretur, vel foret ejusdem naturæ cum Humore cui secernendo inservit, vel discrepantis prorsus indolis. Ejusdem naturæ nequit esse; quia Fermentum in Chymia à fermentando corpore ubiq; diversum est; nullum enim fermentum cum seipso fermentationem init, sed cum dissimili Corpore luctatur. Si vero diversæ indolis foret, diversi Humores per eosdem Glandulæ porulos transirent, quod ipsi *Fermenti Glandularis* Fautores asserere non audebunt. Unde plane sequitur quod decantatum

nunc

nunc in toto Orbe Medico Secretionis Animalis Fermentum neque Experimento ullo detegi, neque ratione concipi potest; cum neque ante Glandularum fores, neq; in Glandularum foraminulis, neq; in cavitate earundem filtrari, neq; residere valeat.

Alii igitur, ut Secretionem Animalem clarius explicent, non opus est, asferunt, ad Fermentum ullum in Glandulis latitans recurrere; sed malunt fecernendi liquoris & fecernentis poruli conformes figuras statuere; supponunt enim quod aliæ Glandularum foraminulæ triangulares sunt, aliæ pentagonæ, aliæ polygonæ, & juxta multiplicem figurarum varietatem varios quoque Humores fecernunt. Partes nempe sanguinis triangulares per foraminulam trigonam, cubicæ per cubicam, quadrangulares per tetragonam, & reliquæ sanguinis particulæ per eos Glandularum porulos, quibus figuræ eorundum adaptari possunt, percolantur. Sicque *Bilis* in *Hepate*, *Urina* in *Renibus*, *Lympha* in *Glandulis Lymphaticis*, *Fluidum Nerveum* in cinereo *Cerebri & Cerebelli Cortice*, & reliqua Corporis Fluida ex sancita hacce particularum & porulorum insensilium affinitate

An conformis sit figura porulorum & humoris in illis fecernendi.

nitate & correspondentia in propriis Colatoriis deponuntur.

Hæc pariter Opinio nullo Experimento confirmari, & nulla cum ratione conciliari potest; quin imo utriq; repugnare videtur. Observamus enim quod per quemlibet Glandulæ porulum omnes sanguinis diversarum figurarum particulæ permeant. Urina enim, Bilis, Saliva, Semen, Lympha, & reliqui Humores ex peculiari particularum, *Aquæ, Terræ, Salis, & Sulphuris* connubio sub diversa tamen proportionē coalescunt; ac proinde quælibet Jecoris, Renis, & aliorum filtrorum vel minima globata Glandula particulas multiplici & discrepanti figura donatas secernit. Dissimiles enim esse Terræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris figuras diversus eorundem Sapor, & discrepantes effectus apprime demonstrant. Si respondeatur forsan quod Bilis, v.g. Elementa Terra nempe, Aqua, Sal, & Sulphur diversis quidem figuris à se discrepant singula, unita tamen sub certa & peculiari proportionē in peculiarem abeunt figuram à singulorum figura discrepantem & Glandularum figuræ conformem. Verum hæc non arridebit responsio, quia quælibet Bilis molecula,

ex

ex Terræ, Aquæ, Salis, & Sulphuris proportionē orta, fluida est, ac proinde in omnes figuras formari potest; atq; ita Bilis cum fluxilis sit, non tantum foraminulis Glandularum Hepatis, sed etiam porulorum aliarum omnium Glandularum figuris adaptari poterit. Unde promiscua fieret omnium Humorum in qualibet Glandula sine ullo discrimine Secretio. Præterea fit aliquando quod, obstructo aliquo filtro glanduloso, Humor per aliam Glandulam transit. Sic obstructis in Nephritide Renibus Urinam sæpe per stomachum & per os excretam observavi. Obstructo Hepate Bilis flavescente colore Corporis habitum tingit; Melancholici, qui multum expuunt, paucam Urinam excernunt. Unde patet quod dissimilis adeo non est diversorum humorum & filtrorum figura, nec tam dispar eorundem proportio, quin aliquando pro data occasione sibi adaptari valeant.

Cum igitur indubitatum sit quod in diversis Corporis Animantis (imo Vegetantis) colis diversi succi secernantur, & cum hujus discrepantis secretionis causa supponi non potest fermentum ullum aut conformis Humoris
&

& Filtri figurā, alia nobis excogitanda
 est ratio, cur tam constans & stupen-
 dus effectus producat. Observare
 Similes fi- gurae simi- igitur liceat quod Fluidi alicujus Cor-
 gurae simi- libus gau- poris Particulæ, si similis sint figuræ &
 dent figu- ris. superficiæ, sibi associari ambiunt. Sic
 fluxiles Mercurii globuli in plana su-
 perficie rotati, quando sibi occurrunt,
 sese amplectuntur: Sic aqua per sic-
 cum pannum in globulis pariter asper-
 sa, panno non adhæret, sed fluitat, &
 obviis alijs globulis sese immiscet. Sic
 Sal Cornu Cervi, Cranii Humani, Vi-
 perarum, aut alijs sal Animalium vo-
 latilis, ex spiritu eorundem in *Vasis*
Sublimatorii igni impositis in altum
 elevatur, & concavo *Capitelli* vertici
 in sicca forma affigitur. Sal quoq; cu-
 jusvis mixti corporis fixus per lixivi-
 um extractus, facta aliqua decocti eva-
 poratione ad parietes vasis in aere fri-
 gido in peculiaris figuræ crystallos
 abit. Sic quando corrosivi sanguinis
 nostri sales in aliqua corporis parte
 sistere se, & nidulari cœperunt, uti in
 Gangrena, Carbunculo, Cancro mam-
 marum videre est, reliqui virulenti fa-
 les huc confluunt, & crudelius fero-
 cientes tanto ægrotos tormine cru-
 ciant, ut si forte, amputata mamma
 vel

vel parte Sphacelo corrosa, affluxus eorundem impediatur, in sanguine detenti, ad internos Corporis recessus non sine Vitæ periculo nonnunquam recurrunt. In Podagra acidi sanguinis sales ad articulos, iisdem antea aggravatos, à sanguine, in quo aliter forsan morbos foverent, exonerantur. In Febre maligna, aut in Peste, feralis sanguinis Fermentum ad applicatas cucurbitulas aut vesicatoria ex congeneris figuræ suæ similitudine amandatur. Et quemadmodum quædam particulæ sibi adjunguntur ex conformi superficiecularum figuræ, sic aliæ sibi, ex dispari earundem proportionem, uti *Oleum Aqua*, associari nullatenus possunt.

Cum itaq; experientia doceat quod consimiles Corporum figuræ eadem conjungant, & dissimiles eadem dissolvent, & cum Humorum in diversis Corporis nostri filtris secretorum diversa sit indoles, ac proinde dissimilis particularum earundem figuræ, diversa earundem textura, & dispar omnino proportio, haud levis conjiciendi ansa offertur, quod *vera ratio cur bilis, v. g. in Hepate, aut alius quivis humor in sua potius Glandula quam in alia filtraretur, non est quia similis est pori & humoris figuræ,*

Vera ratio cur humores peculiare in singulis Glandulis secretantur,

sed quia integrantes succi biliōsi Partes, seu molecula ex peculiari suorum Elementorum proportione, atque ex consimili textura & figura sibi ipsis facilius uniri possunt, quam moleculis Lympha, Urina, aut alterius liquoris; ac proinde per glandulosos Hepatis acinos, quoniam per ipsos primo post fœtus conceptionem in utero filtrari cœpit, ad Vitæ terminum cribrari perseverabit.

Hoc illustrare facile est Experimento vulgari cum Oleo, Aqua, & Charta Chymicorum emporetica seu bibula celebrato. Oleum Aquæ limpida nullo sale aculeatæ affundatur, & spatula, quantum potest, agitatum eidem intime admisceatur. Si animus est Aquam ab Oleo separare, sumatur charta in aquam prius immersa, & in hanc chartam vasi impositam Oleum & Aqua affundantur; tota Aqua per chartæ porulos aqueis particulis jam repletos, relicto pone oleo, transibit. Si vero quis vellet Oleum prius ab Aqua secer-
nere, charta in oleum immergatur; & nihil præter oleum per poros illius oleo prius gravidos percolari poterit. Eodem modo concipi facile potest quod omnes Corporis nostri Glandulæ, etiam dum adhuc in exiguo pusilli germinis

minis gyro inclusæ sunt, peculiari liquore saturatæ consimiles tantum huic latici succos secernent. Sicque Cerebrum Animales tantum Spiritus, Renes urinam, Testes Fermentum feminale, Jecur bilem, Parotides Glandulæ salivam, Glandulæ cutis milliares sudorem, aliæ Glandulæ Lympham, singulæ demum, peculiari & diverso destinatæ officio, fluida utilia & noxia, ob conformes secreti jam, & jam à tergo statim secernendi *Fluidi* figuras, necnon ob parem Elementorum ejusdem proportionem, & contextum, à præterfluente Cruoris massâ, tanquam ab exhausto torrente, per totum Vitæ cursum jugiter percolabunt.

Si tamen fortasse purpurei torrentis massa peculiari aliquo liquore, uti urina, vel bile, nimis sit imprægnata & diluta, conformes hujusmodi moleculæ à luxuriante hocce latice ita à se invicem divulsæ erunt & remotæ, ut sibi immediate per filtrum succedere non valeant, sed aliæ redundantis succi interjacentes particulæ cum iisdem promiscue transibunt. Sic obstructis in *Nephritide* Renibus, & suppresso Urinæ profluvio, serum sanguinis per Ventriculi & Intestinorum Glandulas, aut per

Ratio cur
Glandulæ
aliquando
alienos humores
se-
cernant.

Morbi glandularum
sunt Tumores tantum
tres.

alia Colatoria filtrabitur; unde *Vomit*
us, vel *Alvi Fluxus* forsan sequetur.
Obstructo Hepate, Bilis flavo *Icteri* co-
lore Corporis habitum tingit. Sup-
pressis menstruis, sputum cruentum per
certas periodos aliquando recurrit.
Obstructis autem penitus Glandularum
cavitatibus, vel excretoriis earundem
ductibus, cavitas à stagnante vel reten-
ta materia præter modum aliquando
ampliabitur, & ad molem nonnunquam
enormem extumebit; uti Parisiis olim ob-
servavi in Vidua quadam ex *immani Hy-*
pogastrii Sarcomate mortua, in cujus Solo-
utero *Carneam Excrescentiam* duas &
quadraginta libras gravem reperi. Si
vero materia in Glandularum cavitate
detenta, fluida remaneat, *Hydatides*,
seu *Cystides Vesiculares* liquore repletas
efformabit. Si spissa fiat, Schirros pro-
ducet. Si demum obstructas Glandu-
las nutriat, & nutriendo paulatim di-
stendat, Sarcomata creabit. Unde om-
nes Glandularum Tumores ad Hyda-
tides, Schirros, & Sarcomata, tan-
quam ad tres tantum Classes reduci pos-
sunt.

Quare glandulae non
fecernunt
Spiritus
Animales.

Si quis forte miraretur cur Spiritus saltem Animales, qui tenuissimi sunt, & oculorum, imo mentis aciem fu-

fugiunt, per omnes Glandulas sine ullo discrimine cum reliquis fluidis non filtrentur, mirari desinet, quando secum perpendet, quod omnes Glandularum foraminulæ ita suo, vel alieno liquore semper sunt saturatæ & repletæ, quod ne quidem invisili Spirituum Animalium auræ aditum largiri valeant; ac proinde in glanduloso tantum Cerebri Cortice secerni poterunt. Etiam si autem *aereum hocce Nervorum Fluidum* in solo Cerebro, & in appensa Medulla Spinali pleno alveo filtretur, in aliqua tamen, sed pauciori, copia cum reliquis Humoribus, in loculis eorundem & in Principiorum interstitiis fluitantes, per omnes alias Glandulas pertranseunt. Unde fit quod in majori, quam par est, Humorū excretionē, in contumaciori *Vomitū*, in violentiori *Purgatione*, in Alvi *Fluxu* colliquante, in copioso *Urinæ Profluvio*, in nimio *Sudore*, in diuturniori salivatione, in immodico *Fluore albo*, in immoderato *Menstruorum Fluxu*, in Gonorrhœa tabida, ex nimio *Fluidi Nervi* & volatiliū sanguinis Principiorum dispendio Vires elanguescunt, &, non sine Vitæ periculo, nonnunquam prosternuntur.

Quare nimix evacuationes debilitant.

F I N I S.

LECTORI Admonitio.

*H*æc duas, quæ sequuntur, Epistolas ex Anglico Idiomate ab eruditis D. G. B. & J. W. Studios. Oxon. in Latinum conversas huic Operi Appendere hisce de causis visum est. Quoniam scilicet isti, quæ mox subjicietur, novo Oeconomix Animalis Exemplari, tanquam fundamento, tota hujus Libri ratio inimitur; & ut etiam Tabula isthæc, utpote compendiosa admodum, aliis, in Disquisitionibus suis habendis veluti norma præsto sit, quicunque hujusmodi posthac Exercitationes instituent.

Epistola

Epistola à Literato

Quòdam *Cantabrigiensi* data ad

BERNARDUM CONNOR, M.D.

London. de Prælectionibus suis

Chymicis & Anatomicis

OXONII habitis Ann. 1695.

VIR DIGNISSIME,

Quanto cum applausu, quantaque omnium comprobatione Anatomicas tuas, Chymicasq; Prælectiones *Oxonii* nuper habuisti, hic auditum est. Ut etiam vota omnium & animos explevisti, cum nonnullas hujusmodi Exercitationes *Parisiis* aliquot abhinc annis instituisti, ab oculatis quibusdam testibus, qui & ipsi quoq; perscrutandæ Naturæ non inanem dederunt operam, mihi insuper innotuit; ex quo Te, quippe cui Germaniam, Ita-

Italiam, Poloniam, Belgiumque peragranti cum Malpighio, Bellino, Redo aliisque; celeberrimis ibi gentium Medicis familiaritas intercessit, recondita Medicæ Artis Arcana penitus indagasse nullus dubito. Illas etiam *Dissertationes* tuas *Medico-Physicas*, ubique referentes Autoris Ingenium, *Oxonii* nuper excusas de *Antris nempe Lethiferis, noxiis Exhalationibus, Venis Subterraneis, De montis Vesuvii Incendio*, aliisque stupendis Naturæ Phænomenis summa cum delectatione perlegi. Hisce de causis mihi met ipse persuasi Te non modo *Chymiam Anatomiamque* feliciter excoluisse, sed Rationem porro quandam excogitasse, qua potis es alios etiam has Artes multo citius, quam usu venire solet, edocere; quam mihi hac in parte persuasionem confirmarunt Amici cujusdam *Oxonienſis* Literæ. Non ipse quidem hic loci unicus is sum, cui maxime in votis est, ut aliquot saltem Menses apud nos etiam agas, modo continuæ tuæ hoc à Te impetrari finant Occupationes: Turba mehercule sumus, qui nobismet, ut primum æstate jam nunc elapsa de tuo ab *Oxonio* discessu percrebuit fama, præpropere tuum ad nos adventum gratulabamur.

Cum

cum autem tua Te Praxis *Londini* occupationem habeat, quam ut pari beneficio Academiam quoque nostram obstringas, Schedulam saltem de instituta Exercitationum tuarum Methodo à Te exorare fas sit. Lubens etiam rescirem, siqui Te prælegendem audire cupiant, an Te *Londini* publicis hisce Studiis vacare sinant Res tuæ. Hanc à Te Gratiam plurimi petunt, at præcæteris,

Tui Observantissimus,

Cambridge,
id. Octob.
1695.

C. P.

Dd

CON-

CONNORI Responsio

In qua Novum suum

Oeconomiae Animalis

Exemplar Exhibet.

Quicquid, Vir eximie, propter nimiam tuam in me Benevolentiam, in meas aut Libelli mei laudes prædicare libuit, id prorsus humanitati tuæ dandum est, nec aliud quicquam Tibi reponam quàm quod pro virili mea semper enitar ut non de ingrato bene meruisse videaris. Oxoniensi Amico tuo plurimum debeo, quod de me adeo honorifice loquutus est, & nullam usquam Academiam me magis humaniter accepisse gratissimo quidem animo fatendum est.

Ut vero non ea Te lateat Methodus, qua rerum harum cupidos ad interiorem Humanæ fabricæ, temperamen-

mentorū, morborūq; notitiā rite perducendos suscepi, en! Tibi totius instituti rationem.

Hominem inprimis considerare libet, veluti quiddam à Spiritu & Materia compositum: cum autem circa hanc tantum versetur Ars Medica, Corpus Humanum propius intueri visum est, ejusque fabricam ab aliorum Animantium constructione haud absumilem esse expertus novi. Ut vero nihil prorsus Hominis nos fugiat, non solum examini subjicienda sunt illa quibus extractus est Membra, sed ipsa circum ubiq; corpora, quotquot eum quoquo modo afficiunt, aut quicquam ei conservando subministrant, accurate perscrutanda sunt. Cum igitur Animalia, Tellus, Aer, Planetæ, Sol & Stellæ sint suo quæque modo ad vitam humanam opido necessaria, in totum ideo Mundi Systema & Elementa, easque præsertim Qualitates, quæ Saluti humanæ officere vel prodesse possunt, penitus inquirendum est. Trium etiam mixtorum, Animalium nempe, Vegetantium & Mineralium, Natura diligentissime prius est excutienda, quam poterimus Generationis, Nutritionis, sani morbosique status, & Mortis de-

num causas aliqua saltem tenus investigare, aut, sic uti par est, explicare miram illam fabricam, Mechanicos Hydraulicosque motus, Præparationes Chymicas, aliaque non innumera minus quam stupenda Corporis Humani Phænomena.

Methodus igitur ea mihi videtur optima, quæ à prævia majoris Mundi disquisitione ad hujusce minoris examen analytice progreditur. Ut rite igitur hoc Opus ordiamur, per Experimenta Chymica Elementa rerum inprimis sunt indaganda, præsertim vero particularum istarum figuræ qualitatesque, quæ Corporum omnium mixtorum, & ipsius præcipue Sanguinis, sunt Principia. Medicorum hac in parte incuriam (nec adeo tamen alte latent isthæ Principia, ut erui nequeant) novos Philosophiæ Naturalis & Artis Medicæ progressus impedivisse nemo inficiari ibit. Hoc enim ita mihi persuasum est ac quod maxime, neminem usquam fore, modo rem secum recte perpenderit, omnesque corporum operationes ad Naturales tantum Causas absque Miraculorum operetulerit, qui non mecum illico sentiet, posse nimirum morborum causas
atque

atque remedia non incassum ad examen
vocari; adeoque protinus evanescet
decantatum isthoc Axioma, *Medicina*
scilicet *nihil inesse Certitudinis.*

Etsi non adeo sim amans mei, ut exi-
stimem memet unum integram eam &
perfectam omni ex parte Methodum
excogitasse, quam apprime necessariam
duco ad recludenda magis recondita
Naturæ arcana; at sperare tamen fas
sit *Tabulam* mox subjiciendam, juxta
quam meas Oxonii Prælectiones insti-
tuebam non prorsus inutilem fore.

Nova

Nova Tabula
Oeconomiae Animalis
Demonstratae

OXONII primum, Ann. 1695, dein
LONDINI, & tandem CANTABRIGIAE Ann. 1696.

1. **D**E Elementis, Fabrica & Systemate
 Mundi, & de mutuo partium ejus
 nexu & dependentia.
2. De Corporum terrestrium Elementis,
 ubi (post Chymica quadam Experimenta)
 ad Examen vocantur Natura, Proprietates,
 Figura & Effectus Terra, Aqua, Salis &
 Sulphuris, uti & Animantium, Vegetabili-
 um & Mineralium Ortus.
3. De Corporis Humani fabrica, ejusque
 in partes solidas & fluidas divisione, ubi de
 solidarum precipue Partium Natura & con-
 textu.
4. De Fluidis Corporis Humani Parti-
 bus; de Natura, Principiis, Fermentatione,
 & Circuitu Sanguinis, de Febre, de Nutri-
 tione;

tione ; de Temperamentis ; de variis Humoribus in Sanguine contentis ; ubi etiam de Juventute, Senectute & Morte.

5. De Sanguinis reparatione ; de Chylo, Vasis Lacteis & Ductu Chylifero ; de Masticatione, Digestione, & Fermento Ventriculi ; de Precipitatione seu Separatione Excrementorum a Chylo ; ubi de Oesophagi seu Gulae, Ventriculi, & Intestinorum structura ; de Motu Peristaltico & Antiperistaltico ; de Glandulis ; de Mesenterio ; de Lympha, Vasisque Lymphaticis.

6. De Cordis Fabrica, Motu & Usu ; ubi de variis Pulsuum generibus ; de Polypo & Deliquio ; Nova item affertur Hypothesis de Cordis Motu, & de Sanguificatione.

7. De Arteria Trachea, Pulmonumque structura ; ubi de Respirationis Usu & Causa ; de Pleuritide, Phthisi, Asthmate ; Natura etiam Aeris, Nitri, & Spirituum Animalium, aliter quam haecenus, explicatur.

8. De Praecordiis seu Vasis Sanguiferis Cordi appensis ; ubi de Venarum ac Arteriarum Structura, Motu, & Differentia.

9. De variis Vena-Portae, & utriusque Cave, Propaginibus.

10. De utriusque Arteriae per totum Corpus propagatione.

11. De

11. De Cerebro & Cerebello; ubi de Generatione ac Motu Spirituum Animalium; de Perceptione, Somno, & Vigilia; de Deliriis, Mania, Phrenitide; de Anima in Corpus Influxu & Effectu; ubi de Sensatione & quinque Sensuum Organis.

12. De Oculo, Lachrymis, Ductibus Aquæis & Nasalibus; de Visione, Luce, Coloribus, Cæcitate, & præsertim de peracuto quorundam Animantium Visu.

13. De Nasi Fabrica; de Membrana Pituitaria; de Muco, Olfactu, & Sternutatione; de mutuo Nasi & Lingua Consensu.

14. De Lingua, Palato, & Gingivis; de Motu & Musculis Lingua; de Gustu & Voce.

15. De Larynge, de Mutis, Pharynge, & Osse Hyoide; de Amygdalis, Salivatione & Saliva; de Parotidibus, Gargareone, siti, deglutitione, &c.

16. De Tactu, Cuticula, Cute, Pilis, Glandulis Milliaribus; de Corpore Reticulari & Mucoso; de Pinguedine, Transpiratione, Sudore, Scabie, &c.

17. De Aëre, Aquaductu, Auditu, Surditate, &c.

18. De Fabrica, Numero, & Usu Nervorum; de Motu & Sensatione; de Pari Vago, & Nervis Intercostalibus per tota Pectus.

Pectoris & Abdominis Viscera diffu-
sis.

19. De Structurâ, variisque Muscu-
lorum figuris; de Fibris Vascularibus;
ubi de Motu Musculari, Naturali & Spon-
taneo; de Pandiculatione, Oseitatione,
Saltatione, Natatione, & Velatu; de
Motu Convulsivo, Tonico, Systaltico,
Epileptico, &c.

20. De Hepate, Bile, & Pancreate;
ubi de Bilis & succi Pancreatici Secretio-
ne, & Motu, eorundemque cum Chylo
mixtione. De colico dolore.

21. De Glandularum omnium Naturâ
& Differentiis; de variis Humorum, qui
Excrementitii & Recrementitii nuncupan-
tur, Filtrationibus.

22. De Lienis Usu & Structurâ; ubi
de Melancholiâ, de obstructionibus, &c.

23. De Renibus, Glandulis Atrabila-
riis, Tubulis Urinariis & Vesicâ; ubi de
Sero Sanguinis, de Urina Colore ejusque
Contentis; de Calculo, Arenis, &c.

24. De Corporis Fulcris, sive de Ossium
structura, Lamellis, Fibris, Cavitate,
Medulla, de Ossificatione, de Apophysibus,
de Ligamentis, Articulis, Podagra, Rheu-
matismo, Rachitide, &c.

25. De Partibus Viri Genitalibus; de
Naturâ & formatione Seminis; ubi de

Effectibus ejus in Utero Muliebri, de Ennuchis, Gonorrhœa, Lue venerea, &c.

26. *De Partibus Genitalibus Mulieris; de Ovis & Ovario; de Generatione, Conceptione, Prægnatione, Fluxu Menstruo, Partu, Menstris. Quomodo Mulier Lue venerea inficitur & inficit. De Sterilitate.*

27. *De fœtu, Nutritione & Involucris Embryonis in Utero; de Vasis Umbilicalibus, Secundinis, de Vi Maternæ Imaginationis, & de Modo peculiari Circulûs Sanguinis in Fœtu.*

28. *Animadversa quedam de Anima & Corporis Unione.*

In hæcce Tabula, Vir Erudite, post varias Mundi Partes suis quasque locis explicatas, ipsaque Corporum Principia ad Chymicæ examen vocata, Corpus denique Humanum in solidas fluidalque Partes distinctum vides. Prius autem quàm solidas singulatim Partes perscrutarer; me neutiquam abs re facturum existimavi, si ope Chymicæ Humores omnes, præsertim verò Principia Morfusque Sanguinis, qui quidem totius Corporis est quasi *Primum Mobile*, diligentius explorarem. Quam ob rem scire necessum est, quâ ratione cibus

Con-

concoctus in Chylum, & Chylus itidem in Sanguinem abit; quo etiam modo, Sanguine in Ossa & Carnem indurefciente, perpetuis Alimentis reparanda sunt ejus dispendia; quo impetu Cormicat, assiduumque in Sanguine motum ciet, qua vi Sanguis iste è Corde mox expulsus, & Pulmonum tandem Aëre rarefactus, per Arteriarum ductus in omnes Corporis partes derivatur, & ab iisdem ad Cor tanquam ad Vitæ fontem per Venarum denuò gyros recurrit. Ut autem pro certo habeamus quo Modo Sanguis in omnes Corporis partes usquequaque diffundit, quasque longo tandem Circuitu formas subit, ipsis oportet oculis variam omnium Corporis partium fabricam perlustrare, Sanguinisque ad Cerebrum usque Canales investigare, ubi Spiritus Animales eliciuntur, qui jogi Motu Ideas, cerebro priùs impressas, Animæ subministrant, & inde per Nervos in omnia Corporis Membra sese dispergentes, in Musculis motum, in quinque Organis sensationem excitant, quibus ad Animam transfertur cujusvis externi Corporis Species. Hunc inde Sanguinem in Glandulas omnes insector, ubicunque superflui Humores exonerantur, in

Jecur, ubi Succus Biliolosus secernitur; in Lienem, ubi motus ejus tantisper retardatur; in Renes, ubi Particulas quasdam serosas deponit; in Testes, per quos percolatur glutinosus quidam, & oleaceus Liquor, quem *Semen* cum vulgo nuncupare fas esto. At ipso tandem Homine satis perspecto, placuit accuratius expendere isthoc providæ Naturæ Artificium, quo speciem suam procreare solet, & alterum sui similem generare.

Homo, quod, nunc iterum dico, è duabus Substantiis, Animâ scilicet, & Corpore, conflatur. Anima Rationis ope Corpus conservat, idemque per Motus Voluntarios dirigit. At Corpus vicissim Animæ subministrat Rerum Corporearum Ideas. Vita Hominis est Convenientia quædam, ac mutua Corporis Animæque Necessitudo. Vita vero Corporis est Naturalis Spirituum & Sanguinis Motus, quo paulatim deficiente Motus tandem obrepit. Quicquid habent vitæ motûsque solidiores Corporis Humani partes, totum hoc Sanguini & Spiritibus acceptum ferunt; nec sanè Sanguis & Spiritus ullum sibi motum proprio jure vindicant, nisi quem iis summus rerum Opifex juxta
san-

Sanctas Naturæ Leges indidit. Ut verò
conseruetur mutuum hoc Corporis Ani-
maque commercium, omnes Corporis
Humores & Organa rectè se habeant ne-
cesse est; non enim Animæ dissociatio,
quæ tamen opinio apud plerosque in-
valuit, sed eversa Organorum Humo-
rumque Dispositio Corpori mortem
acerit. Prius enim moritur Corpus,
quàm avolaverit Anima; cujus excessus
non aliud quidquam est quàm intimi sui
mutuique cum Corpore consortii disso-
lutio, quippe quod omnis inibi Motus
planè defecerit. Integram hanc Cor-
poris habitudinem lædunt labefactant-
que Morbi, qui, Sanguini primum infi-
ti, sensim in solidas sese partes insinu-
ant, eæque contagio inquinatæ, novâ
vicissim peste Sanguinem inficiunt. Eri-
am si verò nihil unquam Contagii tibi
Sanguinem polluat, nec ullis unquam
morbis intabescas, nihilo tamen minus,
Partibus tandem solidis à diuturno ju-
gique Humorum circuitu relaxatis ni-
mium, & attritis, (qui Corporis ha-
bitus sibi *Senectutis* pomen asciscit) jux-
ta Naturæ Leges moriendum est.

Non telater, Vir Egregie, diffusum
hoc & sublime Argumentum universam
quodammodo Mundi molem complecti.

Nec

Nec te nescire vellem, esse mihi in animo, in Eruditorum eorum gratiam, quibus curæ sint Medicæ Disquisitiones hyeme jam instante publicas iterum *Praelectiones* hic Londini habere: in quibus, post prima Rerum Principia, secundum *Tabula* meæ Rationem, Chymicè investigata, Cultro deinde Anatomico totam Humani Corporis fabricam ipsis oculis subijciam. Cave igitur expectes me in omnes singulatim partes hic fusiùs expatiaturum. Fas sit hoc Operis missam facere, donec Res hæcæ novis Experimentis accuratius exploravero, ac tum forte Tibi quædam aut nondum, aut minus Observata in manus dabo, quæ Tibi oblectamentum, Arti Medicæ lucem forsan afferant, ad quam promovendam omnes perpetuò Nervos Curasque intendet.

Lond. 4° Non.
Nov. 1695.

Tui Studiosissimus,

Bernardus Connor.

F I N I S.

Rerum

Rerum Elenchus.

ART. I. De Statu Corporis, præcipue Organici, secundum Naturam,

Dux Naturæ Leges, Leges Motûs & Morum,	p. 1.
Natura Materiæ,	p. 2.
Materiæ Species,	p. 4.
Materia est solida, unde impenetrabilis,	p. 5.
Quid Corpus Inorganicum,	ibid.
Quid Corpus Organicum,	p. 6.
Tres Corporis Humani Status,	ibid.
	p. 8.

ART. II. De Statu Corporis Humani secundum Naturam,

Tres Hominis partes,	p. 11.
Spiritus non est Anima,	p. 11.
Animæ Natura & Officium,	ibid.
Corporis humani duæ partes,	p. 12.
Elementares Corporis Humani partes,	ibid.
Partes Organicæ,	p. 13.
Textura Corporis Humani,	p. 14.
Partes fluidæ & Organicæ,	ibid.
Tres Motus Sanguinis,	p. 15.
Digestio & Chylus,	p. 16.
Chyli processus,	p. 17.
Sanguificatio,	p. 18.
Ufus Sanguinis,	ibid.
Circuitus Sanguinis,	p. 19.
	p. 20.
	Secretio

Rerum Elenchus.

Secretio Animalis,	p. 21.
Motus Muscularis,	p. 23.
Structura Corporis Humani,	p. 24.
Quid Sanitas,	p. 25.
Diversi Corporis Humani Affectus,	ibid.

ART. III. De Statu Corporis Humani præter Naturam,

Quid Sanitas, quid Morbus,	p. 28.
Sedes Morborum,	p. 29.
Præ Morborum Classēs,	p. 30.
Morbi Chirurgici,	ibid.
Morbi Sanguinis,	p. 31.
Sanguis spissus,	p. 32.
Sanguis falsus,	p. 33.
Dolores unde,	ibid.
Morbi Spirituum,	p. 34.

ART. IV. De Statu Corporis Humani super Naturam,

Status supernaturalis Corporis,	p. 36.
Differētia inter mixtum & mixti particulas,	p. 39.
Effectus naturales verè supernaturales sunt, & vice versa,	p. 40.

ART. V. De vigentibus Motus Legibus,

De Naturā Motus,	p. 42.
Motus in se nihil est,	p. 45.
Motus diversi à diversis Corporum motorum conditionibus,	p. 47.
Nullæ sunt veræ Causæ Naturales,	p. 49.

ART. VI. De suspensis Motus Legibus,

Leges Naturæ suspendi possunt,	p. 52.
Duo Motus,	p. 54.
Motus solidi,	ibid.
Motus	

Rerum Elenchus.

Motus fluidi,	p. 54.
Quid fermentatio,	p. 55.
Modus Miraculorum inquirendus.	ibid.
Tres Motus Leges,	p. 57.
Quid Miraculum,	p. 58.
Vulgaris Miraculi definitio,	p. 60.
Vera Miraculi Natura,	p. 62.
Tres Motus Legum suspensiones,	p. 64.
Animadversio,	p. 66.

ART. VII. De Prima Motus Lege suspensa.

Ubi ostenditur quod Corpus moveri poterit sine occasione motus alterius Corporis irru- entis,	p. 68.
Tres modi primæ suspensionis,	p. 68.
Primus movendi modus,	p. 69.
Secundus movendi modus,	p. 70.
Sudor Sanguineus,	p. 73.
Tertius movendi modus,	p. 74.
Quælibet materiæ figura in omnes alias figuras potest mutari,	p. 75.
Conversio unius substantiæ in aliam secundum Naturam,	p. 78.
Alimenta acido redundant.	ibid.
Aqua in terram conversa,	p. 79.

ART. VIII. De secundâ Motus Lege suspensa,

ubi probatur quod, datâ Corporis irruentis occasione, Corpus poterit non moveri,	p. 81.
Quomodo homo potest fieri invulnerabilis,	p. 81.
Feritas belluarum refrænata,	p. 82.
Potest flamma non comburere,	p. 83.
Quomodo quis potest vivere in æternum,	p. 84.

Rerum Elenchus.

ART. IX. *De Tertiâ Motûs Legge suspensâ.*
Ubi cernitur quod Corpus in motu positum,
motum suum subitò deperdere poterit, non
communicato eodem alteri Corpori ambienti,
p. 87.

ART. X. *De Humani Corporis genesi ex Mare
& Faminâ,* p. 93.
Partes generationis Viri, p. 94.
Partes genitates fœminæ, p. 95.
Semen continet omnes partes, p. 96.
Quomodo generatio perficitur, ibid.
Punctum saliens est Cor, primum vivens ut ulti-
mum moriens, p. 98.
Diversi ætatis gradus, p. 99.
Partus quomodo fit, p. 100.
Prærogativa Matrum præ Patribus, p. 104.
Fœminæ non sunt verè Matres sed Matrices,
p. 106.

ART. XI. *De Corporis Humani genesi ex Fa-
minâ sine Mare,* p. 107.
Quid generatio, p. 107.

ART. XII. *De Corporis Humani ortu sine
Mare & Faminâ,* p. 112.
Corporis Humani Analysis Chymica, p. 114.
Stupenda instrumenta humanâ arte confecta,
p. 118.
Corpora stupendo Naturæ artificio constructa,
p. 119.

ART.

Rerum Elenchus.

ART. XIII. *De Humano Corpore redivivo,*

- p. 125.
- Diversæ mortis species, p. 125.
- Diversæ mortis causæ, p. 126.
- Diversi modi quibus mortui ad vitam possunt
revocari, ibid.
- Conditiones quæ requiruntur ut idem Homo re-
surgat, p. 132.
- Ut redivivus Homo sit idem debet constitui ex
iisdem principiis, p. 134.
- Figura distinguit Elementa, p. 135.
- Corpus est pars hominis essentialis, p. 137.
- Debet idem Corpus & eadem Anima uniri ut i-
dem Homo resurgat, p. 139.
- Anima rationalis non est vita Corporis, p. 140.
- An quodvis Corpus sufficiat ut idem Homo re-
nascatur? p. 142.
- Partes solidæ Corporis non dissipantur, p. 143.
- Quomodo Homines senio vel morbis confecti
emaciantur, p. 147.
- Ut idem Corpus renascatur, non necesse est ut
eadem Materię quantitas resurgat, p. 148.
- Anthropophagi, p. 149.
- Corpora non resurgent cum totâ illâ materiâ
quâ moriuntur, p. 151.
- Quare crescit Corpus in mole, p. 153.
- Cum quâ mole renascemur, p. 154.
- Homo non resurget cum omnibus partibus,
p. 156.
- Redivivus homo non manducabit, p. 157.
- Redivivus Homo non respirabit, p. 158.

ART. XIV. *An multiplex potest esse Corporis Humani Præsentia,*

p. 160.

Rerum Elenchus.

ART. XV. De Statu Animæ secundum Naturam,	p. 171.
Anima describi non potest,	p. 172.
Anima rationalis est sui generis Materia,	p. 173.
Anima non est Cogitatio,	p. 174.
Anima semper non cogitat,	ibid.
Animæ proprietas est Cogitatio,	p. 175.
Si non natura Animæ, saltem usus describendus est,	p. 176.
Anima non potest esse in duobus locis in eodem tempore,	p. 177.
Anima non potest habere duas simul Cogitationes,	ibid.
Duplex est in nobis vita, vita Hominis & vita Corporis humani,	p. 178.
Anima non potest esse tota in toto Corpore, & in qualibet Corporis parte,	ibid.
Anima in solo Cerebro sita est,	p. 179.
Anima Rationalis non est causa motuum vitalium in visceribus,	p. 180.
Vera Corporis vita,	ibid.
Stupendus casus pueri inter urfos alti & capti in Polonia,	p. 181, 182.
Quid vita,	p. 183.
Quid Mors,	p. 184.
Duo sunt usus Animæ Rationalis in Corpore humano,	p. 186.
Tria sunt instrumenta Animæ,	ibid.
Quomodo fit sensatio in quinque Organis,	p. 188.
Auditus,	ibid.
Visio,	ibid.
Olfactus,	p. 189.
Gustus,	ibid.
Tactus,	ibid.
Modus	

Rerum Elenchus.

Modus sensationis,	p. 189.
Textura Musculi,	p. 190.
Quomodo fit motus Muscularis,	ibid.
Imperium Animæ in Corpus, & influxus Corporis in Animam,	p. 192.
Uti Deus est Motus immediata Causa, sic & Cogitationis est unicus Author,	p. 194.
Liberum arbitrium Animæ in quo consistit,	p. 195.

ART. XVI. De Statu Animæ secundum Naturam,

Miracula Animæ,	p. 196.
Anima nostra non nisi sola Corpora verè concipit,	ibid.
Leges Animæ duplici modo suspenduntur,	p. 197.
Miracula primæ Legis suspensæ,	p. 199.
Miracula secundæ Legis suspensæ,	p. 200.
	p. 201.

De

Elenchus Alter.

De Secretione Animalī, p.1.

Quid Vita, & quomodo conservatur, p.2.
Necessariæ sunt glandulæ in Corpore humano, ibid.

Diversi succi qui in Glandulis secernuntur, p.3.

Secreti Humores naturæ diversi sunt, p.4.

Glandulæ non sunt Vasa complicata, p.5.

Quid filtratio, ibid.

Glandulæ conglobatæ & conglomeratæ, p.6.

Quid Glandula, p.7.

Ufus Spirituum Animalium in glandulis, ibid.

Quare Infantes & senes debiles sunt, p.8.

Ætas caduca & Mors Naturalis, ibid.

Textura Glandularum, p.9.

Quomodo fit filtratio, ibid.

Quomodo peculiaris humor in qualibet glandula secernitur, ibid.

An fiat fermenta in Glandulis? p.10.

Fermentum non potest esse in cavitate ullius glandulæ, p.11.

An conformis sit figura porulorum & humoris in illis secernendi, p.12.

Similes figuræ similibus gaudent figuris, p.13.

Vera ratio cur humores peculiare in singulis glandulis secernantur, p.14.

Ratio cur glandulæ alienos humores secernant, p.15.

Morbi

Elenchus Alter.

Merbi glandularum sunt Tumores tantum tres, p.20.

Quare glandulae non secernunt Spiritus Animalia, ibid.

Quare nimiae Evacuationes debilitant, p.21.

Novum Oeconomiae Animalis Exemplar, p.24.

Nova Oeconomiae Animalis Tabula, p.27.

FINIS.

ERRATA

PAg. 25. lin. 6. pro fluidas lege fluidas. Ibid.
 l. 11. pro vicissim l. vicissim. p. 44. l. 21. pro
 spacio l. spatio. p. 48. l. 24. pro tanum l. tautum.
 p. 59. l. 23. pro census l. sensus. p. 70. l. 3. pro re-
 moveri l. diffindi. p. 82. l. 7. pro divellantur l. di-
 strahantur. p. 83. in Not. Marg. pro combuere l.
 comburere. Ibid. l. ult. pro impetu l. impetus:
 p. 95. l. 24. pro vâsculæ l. vesiculæ. p. 111. l. 11.
 pro effectum l. effectuum. p. 117. l. 19. pro per-
 pendebit l. perpennerit. Ibid. l. 21. pro constuere
 l. construere. p. 125. l. 2. pro indagere l. indagare.
 p. 133. l. 12. pro abeant l. abeat. Ibid. l. 14. pro
 convertantur l. convertatur. p. 138. l. 23. pro mo-
 riremur l. moreremur. p. 139. l. 10. pro aut l. &.
 p. 145. l. 6. pro principorum l. principiorum,
 p. 185. l. 7. pro longæ l. longè. p. 159. l. 4. pro
 jukra l. juxta.

In Epistolâ de Secretione Animalis.

PAg. 5. lin. 24. pro spaciolo lege spatiolo, p. 17.
 l. 25. pro earundum l. earundem.

